

Uvodnik

Drago Štoka

Spomin na Osimo

Meseca maja l. 1975 je bil v Devinu ustanovni kongres Slovenske skupnosti in že sva se morala z Bogomirjem Špacapanom (on je bil novoizvoljeni predsednik, jaz pa deželni tajnik) spoprijeti z velikim problemom, ki ga je s seboj prinesel podpisani sporazum med Italijo in Jugoslavijo v Osimu. Spominjam se, da me je avgusta enkrat telefonsko poiskal dr. Janko Jeri, strokovnjak manjšinskega prava in stalni sodelavec na Inštitutu za manjšinska vprašanja, in me naprosil za zaupen pogovor. Nisem vedel, za kaj gre, a njegovo povabilo je bilo zelo urgentno. Dobila sva se v gostilni Pri pošti v Bazovici in v daljšem uvodu mi je povedal, in to v strogi tajnosti, da bo kmalu podpisan sporazum med Italijo in Jugoslavijo. Razložil mi je delno ozadje pogajanj med obema državama, me ponovno zaprosil za strogo tajnost o vsem, kar mi bo povedal, in končno zaključil, da moramo zamejski Slovenci ta mednarodni dvostranski sporazum ne samo pohvaliti, ampak tudi močno podpreti. Dodal pa je dobresedno: "Z zaščitnim zakonom za Slovence v Italiji pa ne bo v sporazumu nič, ampak bo le ustna obveza na italijanski strani, da ta zaščitni zakon čim prej sprejme po svoji interni politični poti". Nad to novico seveda nisem bil navdušen, a sem vedel, da je meja tisti problem, ki žuli Jugoslavijo oz. Slovenijo.

Jeri me je seznanil tudi z nekim novim projektom, ki bo v dvostranskem sporazumu, to je z industrijsko cono na Krasu, v območju katere, da bo vse poslovanje dvojezično in da bo po njegovem to velika stvar. Tudi to idejo o mega gospodarskem kraškem projektu sem sprejel v vednost, a smo potem pri Slovenski skupnosti kmalu spoznali, da iz te moke ne bo prav nobenega kruha.

Da končam: mednarodni Osimski sporazum je predvideval dve glavni točki: dokončno ureditev meje med Italijo in Jugoslavijo ter ustanovitev industrijske cone na Krasu, o našem zaščitnem zakonu pa nič!

Zaščitni zakon (v okrnjeni obliki!) smo dobili šele leta 2001, torej 26 let po podpisu sporazuma v Osimu. Industrijska cona na Krasu (proti kateri je bila Slovenska skupnost od vsega začetka!) pa preložen v nedogled. Edino, kar je sporazum v Osimu rešil, je bilo vprašanje meje in to drži še danes.

Vsaj to, drugače bi danes samostojna slovenska država ne imela opravka samo z mejo s Hrvaško, ampak tudi tisto z Italijo. To dvoje skupaj bi pa znalo biti za Slovenijo celo usodno. S te strani je bil podpis mednarodnega sporazuma v Osimu pred 35 leti nedvomno dalekovidno in pozitivno dejanje!

Predbožično vzdušje

Praznično osvetljeni goriški Travnik

Foto DPD

MALA CECILIJANKA Revija otroških in mladinskih zborov

"Naj petje vaše seje tisočero cvetje!"

Dževeven popoldan na praznik Brezmadežne, 8. decembra, je v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici obžarilo tisočero veselih in žarkih sončec, ki so zasijala na vedrih obrazih otrok, ko so v posameznih zborih na odru peli pesmi, izbrane za spored letošnje Male Cecilijanke. Revijo otroških in mladinskih zborov že nad trideset let na isti dan prireja Združenje cerkvenih pevskih zborov, ki mu predseduje prof. Lojzka Bratuž, desna roka katere je Albert Devetak. Tudi letos so organizatorji spored razdelili na dva dela, saj se je na revijo prijavilo osemnajst zborovskih sestavov; eden je sicer nastop odpovedal. Vsakič je dvorano zasedla mala in velika publika, o kateri pa moramo, resnici na ljubo, povedati, da bi morala biti bolj disciplinirana in obzirna do nastopajočih. Marsikateri starši so ob koncu izvajanja svojih otrok odhajali iz dvorane, kar je seveda moteče vplivalo na ostale poslušalce, pa tudi na izvajalce na odru. Smisel revij naj bi bil tudi ta, da se otroci navadijo na poslušanje vrstnikov-pevcev drugih zborov, saj

se od tega lahko marsikaj naučijo, med drugim biti pozorni poslušalci. Mimo te 'graje' pa moramo resnično pohvaliti starše, ki vztrajno in skrbno vozijo

otroke na pevske vaje in jih podpirajo pri pevski dejavnosti. Brez njihove dobre volje bi zborčki ne mogli uspevati. To seveda velja tudi za požrtvovalne, potrpežljive in otroškemu petju predane, v glavnem zelo mlade pevovodkinje (pa tudi za vse, ki so na klavir ali na druga glasbila spremljale petje), ki vztrajno in z ljubeznijo vodijo svoje pevce v odkrivanje glasbenih poti. Marsikatera od

njih je svet glasbe spoznala v Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici, ki ga od ustanovitve zavzeto in z intelektualno širino vodi prof. Silvan Kerševan. Glasbena šola tako poskrbi tudi za zborovski podmladek v naših otroških zborih, po živahni vitalnosti katerih lahko sklepamo, da pri nas slovenska pesem še dolgo ne bo usahnila.

/ stran 15
Iva Koršič

OPZ Emil Komel Gorica

Foto JMP

Študijski center za socialno-politična vprašanja Krožek Anton Gregorčič je v Gorici v Centru Bratuž minuli ponedeljek priredil predstavitev in pogovor o zborniku Osimo in Goriška, ki je izšel ob 35-letnici podpisa osimskih sporazumov in 25-letnici izgradnje briške ceste. Julijan Čavdek, Andrej Malnič, Jože Šušmelj in Tomaž Vuga so po pozdravu predsednika Krožka Marjana Terpina sooblikovali lep večer, ki je še enkrat osvetlil Osimski sporazum, predvsem pa so spregovorili o njegovi pripravi in posledicah, ki so še danes pomembne, saj je dokončno mednarodno potrdil in zakoličil sedanjo mejo med Slovenijo in Italijo.

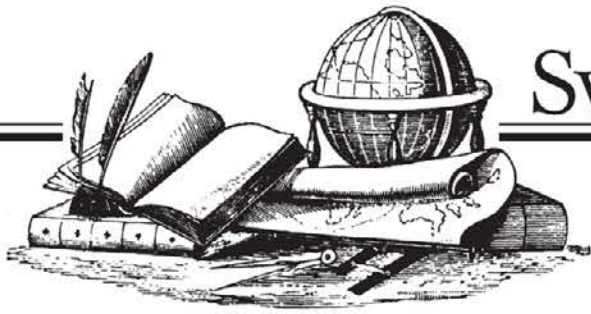
V Pogledih z dne 1. decembra 2010

Ljubljanski nadškof dr. Anton Stres takole razmišlja:

"Res je, da medkulturni dialog, ki so ga napovedovali in obljubljali, ni zaživel. Zato pa medkulturnost poraja nekritičen kulturni eklekticizem in kulturno poplitvenje. Prvi je isto kot kulturni relativizem. Kulture pojmujejo kot enakovredne in zlahka zamenljive. Zato ni potrebe po kulturnem dialogu, po dialogu med kulturami, ker vsak kulturni pojav jemljejo kot enako upravičen in zato nadomestljiv z drugim podobnim. Če pa je vsako ravnanje ali vsak pojav enako upravičen, potem nima pomena razpravljati o tem, kaj je prav in kaj ni, ampak si ljudje poljubno izbirajo razne vzorce obnašanja. Kjer je vse enako, res in prav, ni nič docela res in prav in ni vredno razpravljati ali se celo kritično soočiti. Potem tudi lastna kulturna identičnost izgublja svojo veljavo in postaja

poljubna in potrošna dobrina. Tako prihaja do izgube domoljubja in volje po ohranitvi lastne kulturne identičnosti. Če pa hočemo, da bo medkulturni dialog ploden in smiseln, morajo imeti sogovorniki jasno zavest o svoji identičnosti".

Komisija DZ o slovenski šoli v Italiji

Enoglasno so potrdili sprejete sklepe

Člani Komisije za odnose s Slovinci v zamejstvu in po svetu, ki jo vodi predsednik Miro Petek, so 8. decembra po razpravi, v katero so se vključili tudi posamezno, enoglasno potrdili sprejem sklepov o slovenskem šolstvu v Italiji: poziv Vladi RS, da se naprej opozarja Italijo na dosledno spoštovanje meddržavnih in mednarodnih dokumentov o posebnem statusu slovenske manjšine in njenih institucij, podpora prizadevanjem za oblikovanje posebnega zakona, ki bo dodatno jamčil avtonomijo šolstva, podpora delovanju Urada za Slovence in Ministrstva za šolstvo in šport pri stalnem opozarjanju na deželni in zvezni ravni o problematiki slovenskega šolstva v FJK.

Poleg ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Boštjana Žekša, predstavnika Ministrstva za šolstvo in šport, pedagoške svetovalka za šole s slovenskim jezikom Andreje Duhovnik Antonij so bili vabljeni še oba slovenska svetovalca v Deželnem svetu FJK Igor Gabrovec in Igor Kocjančič, SSO in SKGZ ter ravnatelj višjih srednjih šol s Tržaškega in Goriškega. Te je na seji zastopala Andreja Duhovnik Antonij.

V razpravi je bil minister Žekš sicer mnenja, da sama manjšina ne ve, kaj bi na področju šolstva rada, vendar je poudaril, da je ključna avtonomija slovenske šole ob kompromisih, ki bodo potrebni zaradi nastajajočih sprememb. Pomembno se mu zdi dopolnilno izobraževanje, ki ga opravljajo šoli vzporedne manjšinske ustanove. Rado Gruđen je kot predstavnik Ministrstva za šolstvo in šport poudaril, da sloven-

ske ministrstvo bdi nad sprotno situacijo slovenskih šol v Italiji, ki so zajamčene z mednarodnimi sporazumi, tesno sodeluje s svetovalko Duhovnikovo in torej dobro pozna zamejsko šolsko problematiko na Tržaškem in Goriškem ter dvojezične šole v Benečiji. Zavedajo se nevarnosti, ki bi lahko pretile slovenski šoli pod pretvezo racionalizacije. Manjšina naj bo enakopraven sogovornik italijanskim državnim organom, nobenih sprememb

Miro Petek (foto IG)

brez njenega soglasja, ohranjena naj bo raznolika ponudba šolskih smeri (trenutno jih je 17), parametri za slovensko šolo naj se pozitivno razlikujejo od tistih, ki veljajo za večinsko šolstvo. Višja pedagoška svetovalka Andreja Duhovnik je v svojem izčrpnem in stvarnem posegu opozorila na nezadostnost sedanje formulacije 13. člena zaščitnega zakona za avtonomijo slovenske šole, na dejstvo, da za združevanje ravnateljstev ni kriva nova italijanska zakonodaja, pač pa dejansko pomanjkanje ljudi za ravnateljska mesta. Ugotovila je, da šole nastopajo vsaka zase (tudi na škodo druge), da bi napolnile svoje raz-

rede, ko je čas vpisov, potreben pa bi bil skupni nastop, skupna enotna strategija. Predstavniki SKGZ Livio Semolič se je strinjal, da manjšina nima enotnega pogleda na šolo in dvomi, da bo do poenotenja prišlo, saj je diskriminant več. Npr. ena stran skrbi za kakovost šole, drugi pa je le do tega, da ostane število šol po vaseh nedotaknjeno, kar postaja, po njegovem mnenju, tudi že pedagoško vprašanje. Potrdil je priprave na novi zakon o slovenski šoli, ki je sicer v obdelavi, a ni možnosti, da bi bil v kratkem sprejet. Jelka Cvelbar, ki je posegla za SSO, se je strinjala s potrebo po avtonomiji šole in po skupnem razvojnem načrtu zanj. Z zadovoljstvom je v gradivu za sejo prebrala točno opredelitev, da so v Italiji šole s slovenskim uč-

benim jezikom in da je edina dvojezična šola v Benečiji. Replicirala je, da tudi tisti, ki se ne nameravajo zlahka odreči šolam, ki so zajamčene Slovincem v Italiji z mednarodnimi sporazumi, ne delajo tega le zaradi folklorne, pač pa si prizadevajo za kakovostno in sodobno slovensko šolo. Vsekakor pa mnoge majhne šole, celo enorazrednice, postavljajo na laž dvome o pedagoški ustreznosti malih šol in dokazujejo danes svojo veliko vitalnost ter postajajo mnogim vabljuje. Nadgradnjo šole s slovenskim učnim jezikom v dvojezičnost odločno odklanja.

/ stran 9

Tržaški politični utrip

Pristanišče - uplinjevalnik - železarna in še kaj

Kot je znano, se je Trst kot mesto in pomembno pristanišče po zaslugi korenitih državnih posegov cesarice Marije Terezije in njenih naslednikov močno razvilo in doseglo najvišji vzpon v demografskem in trgovskem prometu v obdobju pred prvo svetovno vojno. Ko je nato pripadel Italiji, je izgubil podlago za nadaljnji razvoj. Italijanska država ga je iz političnih razlogov morala finančno in tudi drugače podpirati, vendar se ni nikdar več postavil na lastne noge, in to kljub svoji edinstveni geopolitični legi za delovanje pristanišča z njegovim nekdanjim zaledjem. To dejstvo pogojuje namreč tudi danes njegov razvoj, ker se ne more rešiti stare zaprtosti in se odpreti skladno s sodobnimi časi in zahtevami. Še vedno se preveč ukvarja s samim seboj in svojimi različnimi dušami in s preteklimi travmatičnimi dogodki.

Kaže, da se v zadnjem obdobju nekaj le spreminja, četudi še nekoliko obotavljajoče zaradi močno ukoreninjenih očitnih in podzavestnih predsodkov do spreminjanja nove stvarnosti. Zato si oglejmo nekaj značilnih dogajanj, ki so ta čas v ospredju. Začnimo pri pristanišču. Za del območja starega pristanišča je bila končno sprejeta nova urbanistična ureditev, ki naj bi omogočila uresničitev novih pobud v korist mestu kot takemu, potem ko je desetletja propadalo zaradi splošne zapuščeniosti, ker ni več služilo pristaniškemu prometu, ki se je preusmeril na področje novega pristanišča med Sv. Andrejem in Škednjem. Omenjeno urbanistično spremembo so podprle tako Pristaniška oblast oz. Pristaniška ustanova, tržaška Občina in Pokrajina ter Deželna uprava. Tako ovrednotene površine v starem pristanišču so bile pred kratkim že dane v zakup raznim podjetniškim skupinam, ki so se obvezale, da bodo v nove objekte vložile znatna finančna sredstva. Ožja

skupina tržaških gospodarskih operaterjev se s sodnimi prizivi sicer upira novi namembnosti dela starega pristanišča, vendar vse kaže, da je vrnitev na staro izključen. Staro pristanišče s svojimi več kot 75 hektari bo tako lahko služilo kot model sobivanja med pristaniščem in novimi kvalificiranimi dejavnostmi, ki so vezane na morje, kot so navigacija, turizem,

kultura in trgovina ter poslovna središča podjetij, katerih dejavnosti so povezane z morjem. Konec minulega novembra je Pristaniška oblast že podelila koncesijo za 70 let novo ustanovljeni družbi Portocitta' za prenovo in upravljanje območja starega pristanišča. Drugo aktualno vprašanje v zvezi s pristaniščem je izbira novega predsednika Pristaniške oblasti, ki mora upravljati pristaniške dejavnosti. V bistvu gre za državno ustanovo, v katere pristojnost spada območje morske obale in posledično vse, kar se na tem območju, ki je državna last, dogaja in postavlja. V ta namen upravlja tudi lasten proračun. Zato je razumljivo, da se za vodstvo te ustanove potegujejo razni centri političnega vplivanja.

Z letošnjim 4. decembrom se je namreč iztekel petletni mandat predsedniku Bonicioliju, za čigar nasledstvo se, kot rečeno, potegujejo razni krogi s svojimi kandidati. Za samo imenovanje predsednika je pristojno ministrstvo za infrastrukturo. Predlagani kandidati za to mesto so tržaški župan Dipiazza, dosedanjí predsednik Boniciolij in nekdanja predsednica Monassijeva. Deželni predsed-

nik Tondo mora v 30 dneh predlagati pristojnemu ministrstvu enega od navedenih kandidatov. Obstaja možnost, da ne bo predlagal nobenega od kandidatov, temveč prepustil ministru odločitev, da imenuje "superkomisarja" za vodenje nove načrtovane povezave med pristaniščema Trst in Tržič. Sedaj je spet v ospredju problematika v zvezi z načrtovanjem uplinjevalnikom pri Žavljah. Vo-

de je razgibala študija skupine znanstvenikov tehničnega omizja, ki je nastala na pobudo področnega sindikata gasilcev. V svoji študiji so se znanstveniki osredotočili na vpliv delovanja omenjene naprave na morsko okolje in pri tem ugotavljajo, da bi raba klora za čiščenje cevi privedla do dejanske sterilizacije predvsem Miljskega zaliva, to se pravi izumrtja ve-

likega dela mikroorganizmov v morju in nastanek raznih strupenih snovi. Skratka, prizadet naj bi bil ves Tržaški zaliv predvsem zaradi svoje nizke povprečne globine, ki znaša le 16 metrov. Člani omenjene študijske komisije so v predloženi vlastni dokumentaciji ugotovili ponarejene podatke in še druge nedopustne pomanjkljivosti.

Škedenjska železarna še vedno povzroča zaskrbljenost več sto v njej zaposlenih delavcev, ki bi po njenem načrtovanem zaprtju morda ostali na cesti. Vodstvo podjetja zatrjuje, da bo železarna delovala vsaj do leta 2015.

Novi regulacijski načrt, ki ga pripravljata tržaška Občina brez posvetovanja z zainteresiranim prebivalstvom, je zaradi številnih protestov občanov in kvalificiranih strokovnjakov običaj v slepi ulici. Županu Dipiazza pa se izteka mandat in zato nima političnega interesa, da bi načrt bil čim prej odobren, ker bi moral pristati na številne zahtevane popravke.

Še vedno pa ugodno odmeva uprizoritev Nekropole pisatelja Borisa Pahorja v tržaškem gledališču Verdi v slovensčini.

Alojz Tul

Postavka je iz leta 2009, sredstev pa ni od nikoder

Rimske zamude ogrožajo skoraj štiri milijone sredstev Sklada za Trst

Rimske zamude z dodelitvijo finančnih sredstev Skladu za Trst resno ogrožajo uresničitev že odobrenih načrtov v vrednosti za skoraj štiri milijone

evrov. Gre za denar, ki je bil leta 2009 porazdeljen javnim upravam, gospodarskim in znanstvenoraziskovalnim ustanovam ter ne nazadnje številnim kulturnim

in športnim društvom. Veljavna pravila po neki perverzni logiki določajo, da če ne bo Rim dejansko nakazal tržaški prefekturi določene vsote v višini 3,8 milijona evrov v tem letu, bo denar dokončno izgubljen. Kljub obljubam, ki se iz Rima oglašajo vse od meseca septembra, denarja ni od nikoder. Zanimivo bi bilo razumeti, kako si Rim lahko privoščiti, da črta denar zaradi tega, ker ga sam še ni nakazal.

Komisija za Trst, ki upravlja istoimenski sklad, se bo prihodnji teden sestala s namenom, da preveri dejansko stanje in določi pobude, ki naj preprečijo najhujše. Zlasti bo pri tem pomembna vloga tržaških parlamentarcev, ki so očitno v Rimu še vedno premalo glasni. Sredstva iz Sklada za Trst so se v zadnjih letih krepko zmanjšala. Vseeno pa si zaradi hudega gospodarskega stanja, ki ne prizanaša niti Trstu, nikakor ne moremo privoščiti, da se tržaško družbenogospodarsko tkivo osiromaši za skoraj štiri milijone evrov vrednih investicij.

Igor Gabrovec,
deželni svetnik SSK in
član Komisije sklada za Trst

Na dnu...

JE RES NESRAMNO,
KAKO SE V PARLAMENTU
PRODAJAJO BREZ
DOSTOJANSTVA!

PRAV IMATE!
PRIHODNJIČ
BO TREBA KUPITI
BOLJŠE POLITIKE!

Povejmo na glas

Dobrodelnost je edina rešitev

Ob pomembnem dogodku, ko je bila v Galeriji Ars na Travniku predstavljena letošnja slikarska kolonija Sinji vrh z geslom "Nosite bremena drug drugemu", je mogoče globlje pomisliti na dobrodelnost kot takšno. Vsi sodelujoči umetniki namreč že 16. leto zapored dajejo sredstva od prodaje svojih del v dar in tako pomagajo družinam v težavah, za kar skrbijo Škofijska Karitas Koper, organizatorica Jožica Ličen in likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn. Na ta način so pomagali več kot štiri tisoč družinam, prodajnih razstav pa je bilo v vseh teh letih po vsej Sloveniji 169. Kot rečeno, se je ob tej dragoceni pobudi, ki na srečo ni edina, mogoče spomniti dobrodelnosti kot takšne in njene usode v današnjem vse bolj globaliziranem svetu. In globalizirani svet ne pomeni samo trenutne krize, pač pa ustroj družbe, ki nenehno ustvarja vse večji prepad med bogatimi in tistimi, ki to niso in med katerimi je vse več dobesedno revnih. Podobno se dogaja na svetu v celoti, v katerem je vse več revnih in lačnih, in podatki v tem smislu so katastrofa, s katero se ne morejo meriti niti najbolj uničujoči potresi. Na dan namreč zaradi revščine in lakote umre na grozljive tisoče ljudi. Revščina pa vse bolj trka na vrata tudi v naši bližini, v našem razvitem svetu, in dobrodelnost je tisti plamenček, ki tih, vendar neumorno svetli v tej vsesplošni temi. Temi, ki se ji pravi širjenje korupcije bolj ali manj povsod, ter vse večje nezaupanje ljudi v osrednje institucije, ki bi morale bi-

ti jamstvo za reševanje najbolj perečih problemov. Med temi je gotovo ubožanje, se pravi nezmožnost družin, da bi shajale do konca meseca. Da ne govorimo o ostarelih s pokojninami, ki ne omogočajo dostojnega življenja. Dobrodelnost je čudovit odziv na vse omenjene stiske, ki gotovo legajo na vsakogar od nas, če se tega zavedamo ali ne. Upamo si trditi, da je dobrodelnost edina prava rešitev za našo prihodnost, dobrodelnost kot materialna pomoč drugim, sicer bomo ob sebi gledali množice ponižanih in razžaljenih, ki bodo moledujoče zrlji v nas, ali pa od sramu pogledovali v tla. Ob vsem tem je res, da je sedaj dobrodelnost na družbenem robu in kljub najboljši volji lahko zbere ali dobi od države nekaj stotin ali desetini odstotka od letnega proračuna. Naša misel pa je ta: ne samo da bi morali dobrodelnosti nameniti bistveno več sredstev, dobrodelnost bi morala postati središčna vsedržavna skrb in to z odločno proračunsko postavko v korist revnejših slojev, z odločnim finančnim deležem za socialo naploh, za zdravstvo, za ostarele, za šolstvo. Dobrodelnost bi morala biti torej na samem izhodišču urejanja družbe oziroma našega življenja, še več, na samem izhodišču urejanja sveta. Sicer bo ob bogatenju nekaterih revščine vse več in to bo vodilo v vse večje napetosti, v svetu pa v vojne, kar pa je nemara še huje, družba razvitega sveta se bo na ta način polagoma razčlovečila in se kar sama obsodila na svoj konec in zaton.

Janez Povše

POGOVOR Kapetan Marco Sulli Sulčić

"Spoštuj morje in morje te bo spoštovalo"!

Med dejavniki, ki so kovali industrijski napredek, je nafta imela nedvomno prvenstveno vlogo. Črno zlato je namreč v zadnjih stoletjih ustvarilo podobo sveta, kakršno poznamo danes, in od katere smo usodno odvisni. Kapetan Marco Sulli Sulčić je svoje življenje posvetil tej stroki in izkušnje, ki si jih je v raznih vlogah nabral znotraj korporacije Chevron, so mu po upokojitvi leta 2001 omogočile, da slovenskemu okolju ponudi dragoceno publikacijo z naslovom Nafta. Knjiga je izšla letos v sozaložbi Goriške in Celjske Mohorjeve družbe. Gre namreč za pravo enciklopedijo, ki se s strokovnostjo pogloblja bodisi v izrazito tehnične vidike črpanja te surovine bodisi v širše zgodovinsko in geopolitično dogajanje, ki je bilo v preteklosti in je še danes neposredno podvrženo ravno interesnim sunkom naftne industrije. Publikacijo odlikujejo številni kartografski in fotografski viri, ki jih je kapt. Sulliju Sulčiću poklonila njegova nekdanja družba Chevron. Med temi je tudi osebna fotografija, kjer se kapetan Sulli Sulčić rokuje z nekdanjo državno sekretarko ZDA Condoleezza Rice...

Čisto iz golega zanimanja: kakšen vtis ste imeli o tako pomembni osebnosti?

Zelo dober, ne glede na dejstvo, da je bila kot državna sekretarka tarča polemik tudi v naših krajih.

Ravno takrat so gradili nov tanker, ki so ga poimenovali po kasnejši sekretarki v administraciji Buscha mlajšega: to ladjo so zaupali meni.

Bila je zelo prijazna oseba: ko so njeni kolegi enostavno razpravljali o bilijonih dolarjev, je ona poudarjala človeški vidik v poslih in pomen sožitja. Skratka, bila je drugačna od t. i. buisnismen-ov.

Nedvomno je govor o izredno kulturni osebi.

Res, tudi dobra pianistka je. Komaj štiri desetletja je postala rektorica univerze Stanford. Postala je tudi izvedenka za ruske, ali bolje, tedaj še sovjetske zadeve. Zanimivo je, da je bil njen nekdanji profesor pribežnik češkega porekla, ki ji je vžil zanimanje za to področje: to je bil oče njene predhodnice v Clintonovi administraciji, Madeleine Albrightrve. Riceova je kot politična izvedenka za SZ v času Gorbačovega tajnikovanja komunistični partiji pomagala družbi Chevron pridobiti pomembne naftne koncesije. Ko se je po razpadu SZ zadeva glede ogromnega naftnega polja Tengiz v Kazahstanu pozitivno razpletla in prid Chevronu, je naftno podjetje v zahvalo ponudilo gospe Riceovi pozicijo Vice president. Po notranjih pravilih Chevrona ima vsak podpredsednik pravico, da ena izmed ladij korporacije nosi njegovo ime. Tako se je ladja, kateri sem pred upokojitvijo poveljeval, imenovala ravno Condoleezza Rice.

Pred tem pa ste pri korporaciji Chevron poveljevali drugim

tankejem in opravljali vrsto drugih nalog.

Pri Chevronu sem služboval 35 let. Leta 1988 me je družba napotila v Angolo, kjer so pri naftnem polju Takula potrebovali izvedenca za pomorstvo. Urejeval sem skladiščenje nafte. V Angoli smo takrat imeli dokaj zapleten problem. Računali so, da bodo ob tamkajšnjem naftnem polju proizvajali največ do 60 tisoč sodčkov nafte na dan. Produkcija pa je bila večja od predvidenega (240 tisoč sodčkov dnevno). Čev za dotok nafte na ladjo pa je bila preozka in zato skladiščenje ni zmoglo prenesti tolikšne količine surovine. Menedžer za produkcijo mi je tako poveril nalogo, naj problem rešim. Nezamislivo dejstvo je bilo v tem, da črpanja nafte nismo smeli nikakor ustaviti, drugače bi vrelci izgubili pritisk in se nepopravljivo okvarili. V življenju moram ob strokovnosti imeti tudi nekaj sreče in teža-vo sem kratko malo rešil. Moj doprinos je kadre Chevrona tako navdušil, da so mi ponudili možnost, naj se udeležim posebnih tečajev, ki so jih namenjali tehnikom družbe. Ker sem po naravi radoveden, sem z veseljem sprejel vabilo in se tako seznanil z najnovejšimi načini črpanja nafte in ostalim znanjem, na katerem temelji ta stroka. Brez takratne izkušnje te knjige ne bi mogel napisati.

Kaj pa potem?

Korporacija se drži pravila, da morajo tudi najvišji kadri ostati na istem položaju največ pet let: menijo namreč, da uslužbenec v tem času da iz sebe največ, kar zmore. Nato pa nadaljuje s svojimi uslugami na nekem drugem področju. Tako je bilo tudi zame: po tem obdobju sem se povrnil v floto Chevrona. Znašel pa sem se brez svoje ladje. Ravno takrat so gradili nov tanker, ki so ga poimenovali po kasnejši sekretarki v administraciji Buscha mlajšega: to ladjo so zaupali meni.

Ladji pa so kasneje spremenili ime.

Ko je Condoleezza Rice nastopila kot svetovalka za državno varnost, je neki dnevnik iz San Franciscu v članku o Chevronu napisal: "Pomislite, kaj bi se zgodilo, če bi tanker, ki nosi ime Condoleezza Rice, nasedel na čeri ali imel nesrečo in izpustil velike količine surove nafte. - Takrat sem bil še poveljnik ladje. Na svoji zadnji plovbi iz Kuvajta sem prejel sporočilo, da bodo moji ladji zaradi političnih razlogov spremenili ime. Po 11. septembru so vsem ladjam korporacije spremenili imena in tudi logo same družbe. Ali bi nam lahko predstavili zapletene geopolitične premike na Bližnjem vzhodu zadnjih 20 let?"

S Kuvajtom vemo, kako je pač šlo. V času vojne med Iranom in Irakom je Kuvajt finančno pomagal severnim sosedom. Sadam Husein se je obvezal, da bo po končani vojni svoj dolg poravnal, kar pa ni nikoli storil. Namesto da bi se držal besede, je Sadam, ki ga je Iran porazil, napadel izredno bogati Kuvajt. Svojo potezo je tolmačil z dejstvom, da je Kuvajt itak iraška provinca in da je kradel iraški petrolej z vzporednimi vrtnami. To pa še zdace ni res, kajti takratna teh-

nologija ni omogočala kilometrskega horizontalnega vrtnanja.

Kakšno vlogo pa so odigrale Združene države Amerike?

Ko je Sadam zavzel Kuvajt, je začel zbirati vojsko na meji s Savdsko Arabijo: takrat so se ZDA uprle, saj bi iraški državnik s prevzemom te države nadzoroval 50% svetovne nafte. Vemo, kako se je zadeva končala.

Kakšni pa so bili realni vzroki za novo iraško krizo izpred de-

Foto IG

setih let?

Konec prejšnjega stoletja je veljalo prepričanje, da se krivulja črpanja naftne surovine nagiba k minusu. Ameriški voditelji so takrat hoteli za vsako ceno braniti interese svoje države in si zagotoviti dobavo kvalitetne iraške nafte, kar je v bistvu sprožilo drugo iraško vojno. Vsi ostali razlogi, češ da Sadam razpolaga z orožjem množičnega uničevanja, so bili neresnični.

Kako so velike naftne korporacije pogojevale ameriško administracijo v zadnjih desetletjih?

Usodo ameriškega gospodarstva ureja petnajst družin! Zaman je, da zagovarjamo demokratično ureditev ameriške družbe. Naftni koncerni imajo veliko vpliva na izbiro, ki jih ameriška administracija izvaja v svoji zunanji politiki. ZDA so se razvile v velesilo predvsem zaradi trdne energetske politike. Tako razmerje se je začelo že v času gospodarjenja t. i. Sedmih sester in se še danes nadaljuje. Ameriške družbe pač po pravih svobodnega tržišča zasledujejo svoje interese. Dodal pa

Nekoč so raketirali tanker iz Južne Koreje, ki je bil le nekaj milj pred nami. Raketa je ponoči švignila nad nami in zadela sosednjo ladjo.

bi še naslednje: naveza Sedmih sester si je - ob upoštevanju lastnih interesov - skozi prizadevala, da bi svetovni industriji ne zmanjkalo petroleja.

Veliki konflikti, ki smo jim bili in smo jim še danes priča, so bili zato umetno sproženi.

Gotovo. Hlastanje po nadzoru energetskih virov in gospodarstva je prisotno, odkar svet obstaja. Zakaj je Rommel v času druge svetovne vojne zasedel Severno Afriko in se želel nato podati do Perzije? Malokdo ve, da so Sovje-

ti in Angleži takrat že napadli to področje...

Sedemdeseta leta so bila za svetovno energetsko politiko ključnega pomena. Kako je Opec (organizacija, ki je nastala 1960 in združevala večino držav izvoznic petroleja) takrat pogojeval energetiko?

Sprva Opec ni imel velike teže, saj so bile njegove članice nesložne. Slika se je močno spremenila po Kipurski vojni: tedaj je Opec pridobil moč in svet se je zavedel, kako se lahko nafta spremeni v 'orožje'. Največji naftni koncerni - dejansko Sedem sester - so izgubili moč. Način, da bi se svetovni energetski sistem kolikor toliko ohranil, je silil velike korporacije v iskanje novih nahajališč, tudi v težko dostopna področja, npr. na Aljasko in na

go pa na glavni ploščadi naftnega polja Rostam. Znano je tudi bilo, da iranski helikopterji nimajo velikega dosega in da lahko letijo samo 60 navtičnih milj daleč od obale. Vedeli smo še, da iranski piloti helikopterjev niso izurjeni za nočne polete in so zato leteli samo podnevi. Na podlagi teh informacij smo pripravili načrt za strateško plovbo po zalivu. Po tem načrtu smo ponoči pluli v bližini emiratske obale in se s tem izognili morebitnim napadom z otoka Bu Musa. Ko pa se je začelo daniti, smo že bili zahodno od Dubaja, kjer smo se zasidrali in ponovno čakali noč za nadaljevanje plovbe proti Ras Tanuri v Savdski Arabiji. Ko se je stemnilo, smo dvignili sidro in nadaljevali nočno plovbo od naftnega polja Umm Shaif. S tem smo se izognili morebitnim napadom z glavne ploščadi Rostam. Nato smo z vso hitrostjo pluli proti savdskim teritorialnim vodam in Ras Tanuri. Za vrnitev smo uporabljali enako strategijo. To je veljalo, dokler ni ameriška vojna mornarica uničila glavne ploščadi naftnega polja Rostam. Od takrat dalje so iranski mudžahidi uporabljali hitre čolne za raketiranje tankerjev, in to se je dogajalo tudi ponoči.

Napetost je bila med plovbo na višku.

No, nekoč so raketirali tanker iz Južne Koreje, ki je bil le nekaj milj pred nami. Raketa je ponoči švignila nad nami in zadela sosednjo ladjo. Zanetil se je požar v stroju, dva člana posadke sta bila mrtva. Po radijskem sprejemniku smo tedaj slišali mudžahide, ki so od veselja prepevali verske pesmi...

Kako so si tankerji ob raketiranju pomagali?

Na razpologo so imeli vlačilce, ki so jih morali drago plačati, da so jih pospremili na varno. Ti rešilci so bili pretežno iz Severne Evrope, mi smo jim kratko malo pravili šakali.

Če se povmemo na ceno nafte...

Leta 2000 je bila velika špekulacija na ta račun. Kot sem že prejel omenil, takrat je bil govor, da je izkoriščanje naftnih polj doseglo višek. Cena nafte je kasneje, 1. 2007/2008, znatno narasla celo na 150, 200 dolarjev na sodček. Osebnostem vedno zaupal savdskemu ministru za naftno politiko, šeiiku Yamaniju, ki je imel pomemben položaj tudi znotraj Opeca. Na pritisk ostalih članic Opeca pa ga je moral savdski kralj odstaviti, ker je Yamani zagovarjal teorijo, da je ohranjanje visoke cene nafte dvorezni meč. V nekem intervjuju je napovedal, da se bo v nekaj letih cena nafte znižala, in tako je tudi bilo: od 150 dolarjev na sodček je cena padla na 34 dolarjev.

Kaj pa vi predvidevate v prihodnjih letih?

Cena nafte se bo spet povišala, saj velike korporacije investirajo mastne denarje v iskanje novih naftnih polj, ki se po večini nahajajo v globinski skorji pod morjem. Te raziskave veliko stanejo, korporacije pa bodo morale svoje stroške na neki način amortizirati. Ko sem bil še uslužbenec pri Chevronu, so mi povedali, da dokler se cena nafte vrtili okrog 40, 45 dolarjev na sodček, se take investicije še dajo izvajati, če bi pa cena nafte padla, bi te raziskave postale nerentabilne. Korporacije so že itak veliko investirale, tako da ni poti nazaj: predvidevam zato, da se bo v prihodnje cena nafte stabilizirala. Danes je cena nafte 80 dolarjev na sodček. To je po mojem mnenju njena realna vrednost,

ne pa špekulativna.

V vaši karieri ste se preizkusili najprej kot poveljnik tankerjev, nato tudi kot izvedenec za pretovarjanje nafte: to izkušnjo ste uporabili pri sestavi strokovnih priročnikov. Kaj pomeni nositi tako veliko odgovornost?

V pomoč mi je bila izkušnja, ki sem si jo postopoma nabiral. Najprej sem poveljeval manjšim ladjam, nato pa vedno večjim, dokler nisem 'pristal' na velikih tankerjih cargo Cariers (Ultra Large Cargo Carriers), ki imajo mrtvo maso nad 350 tisoč ton. Kapetan mora vedeti, da ima v rokah ogromno ladjo in da mora vedno imeti dovolj prostora za različne manevre. Kapetan mora obenem paziti, da na ladji ne pride do okvare.

Med vašim službovanjem pri korporaciji Chevron ste bili stalno v stiku z arabskim svetom. Kako se je ta v preteklih desetletjih spreminjal?

Spoznal sem marsikatero arabskega izvedenca v naftni industriji mlajše generacije: pritoževali so se, češ da poteka življenje v arabskem svetu po dokaj zastaralih kanonih. Državniki neradi sprejemajo novosti, še zlasti ne miselne odprtosti. Moji sogovorniki so študirali v Angliji in drugod, se pravi, da so pobliže spoznali zahodni svet in ga vzljubili. Kritičen pa sem do palestinskih upornikov, ki so večkrat prišli celo v nemilost naftnih operaterjev v Savdski Arabiji; še zlasti pa sem kritičen do islamskih skrajnežev v Iranu.

Ali ste imeli kdaj vtis, da je zahodni svet, naš svet, izkoriščal naravne dobrine in prebivalce Bližnjega vzhoda zgolj zaradi lastnih interesov?

Ljudi nismo izkoriščali, enostavno smo izkoriščali njihove naravne dobrine, ki bi jih oni sami

Danes je cena nafte 80 dolarjev na sodček. To je po mojem mnenju njena realna vrednost, ne pa špekulativna.

ne znali. Zahodni svet jim je zgolj ponudil investicije in tehnologijo, s katero vzpostaviti dobičkonosne posle. Američani so se tega 'etičnega' načela držali, Angleži manj. Britanci so namreč slabo ravnali zlasti v Perziji, kjer so domačinom ponujali izredno nizke royalties. Angleži so zato še danes močno zasovraženi v Iranu.

Koliko nafte ima po vašem mnenju človeštvo še na razpolago?

Šef korporacije ARAMCO (Arabian American Oil Company) je nekoč izjavil, da je nafte na voljo še za naslednjih sto let. To je tudi moje mnenje.

To pa je relativno kratko obdobje.

Res je, postopoma pa se bodo razvijali tudi t. i. alternativni energetski viri.

To pomeni, da svetovno gospodarstvo in industrija ne bosta več odvisna od arabskega petroleja.

Že danes je moč arabskih držav na račun naftne industrije močno upadla, saj se njihova rezerva naftnih nahajališč manjša.

Kaj pa se bo zgodilo s temi državami, ko bodo nahajališča izčrpana?

Povrnile se bodo v pamtveki! Denar, ki ga imajo danes na razpolago, ga po večini investirajo v nesmiselne načrte: dovolj je, da pogledamo arhitektonsko podobno mest v Dubaju in drugod.

/ stran 9
Igor Gregori

Misli iz knjige duhovnika Pier Antonia Belline

Biti duhovnik ni lahko (3)

Pri sklicevanju na Rivalpo je Bellina zapisal: "Iz semenišča sem šel poln gotovosti in sem se brž znašel poln dvomov. Šel sem v popolni luči in se znašel v popolni megli". Pravi, da je bila to "umetna luč, ne prava. Razsvetljevala je le malo prostora, pa še to slabo. Bila je to svetloba žarnice. Sončna luč je drugačna, saj žarnica lahko ugasne, sončna luč pa je že veliko več, vsaj v smislu avtonomije in trajanja. Pridejo tudi trenutki v življenju, ko ne vidimo niti sonca. Takrat smo slepi in se čutimo v popolni temi. To je začutil tudi Kristus na križu, kakor tudi mistiki, kaj šele mi".

"Potrebujemo neko notranjo luč, ki sveti tudi takrat, ko ugasne zunanja. Ne potrebujemo lažnih ali improviziranih gotovosti, kakor tudi ne nepredvidenih prebliskov. Moramo se zadržati na neki naši gotovosti, ki morda ne bo vedno jasna, bo kdaj negotova, mora pa biti v svojem bistvu naša. Z drugimi besedami - dokler se zanašam na gotovost drugega, sem odvisen, nisem niti človek. Človek je v trebuhu svoje matere preskrbljen z vsem, je zaščiten, ne more pa živeti na svoj račun. Šele ko pride ven in se spopade s svojim življenjem, začne z razumevanjem in pisanjem svoje zgodovine. Tudi izraelsko ljudstvo ni bilo pravo ljudstvo, dokler je bilo pod faraonovo oblastjo, zato tudi Hebrejci svojo zgodovino začnajo ob odhodu iz Egipta. Nekdo postane oseba, ko začne dihati s svojimi pljuči, kar pa - govorimo v prisposodbi - vedno lahko".

"Prihajajo dvomi, toda tolaži me misel španskega velikega misleca in pisatelja Unamuna: 'Vera, ki ne dvomi, je mrtva'. Tudi kardinal Martini je dobro zadel z naslednjo mislijo: 'V vsakem verniku je nekaj nevernika in, mislim, obratno'. V vsaki gotovosti je torej tudi nekaj negotovosti in dvoma. Pomembno je le, da dvom ni tako močan, da človeka

prestraši ali ohromi, namesto da bi zanj postal spodbuda ali izziv, da bi šel naprej".

"Bojim se dveh vrst ljudi - tistih, ki so v Boga preveč gotovi, in tistih, ki so preveč gotovi, da Boga ni. Biti neveren je namreč izredno težko, kakor je težko tudi biti veren. Nekega dne sem srečal nekega mladeniča, ki je seveda v kasnejšem življenju bil uspešen - kot velik del neumnežev. Takrat je bil star šestnajst let in mi je arogantno, ne da bi ga sploh vprašal, dejal: 'Sem ateist!'. Odgovoril sem mu: 'Ti si preveč neumen, da bi bil ateist. Da bi nekdo bil ateist, mora biti inteligenčen. Ti si ena velika 'mona''. Seveda se je razjezil, a me to niti ne zanima. Biti resnično ateist ali resnično veren je izredno težko - najlažje je biti nekje vmes".

"Vera je nekaj izrednega - je Božji dar, ki sveti v tebi tudi takrat, ko sonce zaide".

Don Lorenzo Milani

Nekaj besed o pomenu Svetega pisma, saj je bil pre Toni med prevajalci le-tega v furlanščino.

"Razen tam, kamor pride na obisk papež, ni več polnih cerkva, pa še ljudi smo navadili, da pridejo v cerkev samo k sveti maši in k pogrebu. Če bi kdo začel razlagati, da za kristjana branje Svetega pisma ni manj pomembno kot hoditi k maši, moliti rožni venec ali se udeleževati drugih pobožnosti, bi sedaj po vsej verjetnosti bili drugačni. Celotno cerkveno hierarhijo pride Sveto pismo za vsem ostalim.

Takrat so mi nekatera dekleta rekla: "Pre Toni, ne moremo se ude-

ležiti predstavitve prevoda Svetega pisma, ker je v Vidmu koncert Jovanottija, mi pa smo že kupile karte". Kaj pa naj bi jim odgovoril, da je primerjati Sveto pismo z glasbeno ploščo ali nekim pevcem herezija ali da je izbrati Jovanottija namesto predstavitve svete knjige, prevedene v naš jezik, tragedija?

Obljubil sem dekletom, da bom v miru premislil to zagato in kako smo lahko prišli do te točke. Potem sem jim dejal: "Dekleta, morda je za vas to čas Jovanottija. Ob kateri drugi priložnosti pa upam, da boste tudi vi lahko s koristjo v roke vzele knjigo življenja".

Kar me je na neki način potolažilo in mi je dvignilo moralo, je to, da so se po predstavitvi mnogi obrnili na kantavtorjeve oboževalke in jim dejali, da so s tem, ko so zamudile predstavitev Svetega pisma, zamudile veliko priložnost. Zame je to bil največji kompliment, saj se že celo življenje trudim ljudem razlagati, da v cerkev ne gremo za to, da bi kaj izgubili, ampak pridobili! A kdo nas to še uči? Kdo še verjame v ta koristni nakup?"

"Furlanski duhovniki so že od nekdaj v sebi imeli neki socialni čut, vendar je to ostajalo le na ravni del in v njihovem privilegiranim in nedotakljivem dušnem pastirstvu. Neko ljudstvo je nujno povezano s svojo zgodovinsko razsežnostjo - vedeti mora, kdo je in koliko je vredno. Namesto vztrajanja na napakah ljudi, je treba kazati na njihove dobre strani, dobre lastnosti - napake so že tako ali tako vsem znane. Treba se je zavedati svojih človeških in kulturnih prednosti. Vsakdo se mora čutiti kot osebek in ne predmet. Biti mora glavna in ne stranska figura ali dekla vsakokratnega prena-

poteža. Andrej Vončina

Cerkev naj bi bila prva, ki bi oznanjala tovrstno "teologijo osvoboditve". Cerkev mora biti ljudska in za ljudstvo v vsem, kar le-to potrebuje, tudi če gre le za nekočasno potrebo. Vera se mora tudi nekako "učlovečiti" v kulturo. Ko so ustanovili gibanje Glesie furlane (Furlanska Cerkev), so si za moto izbrali: "Vrniti se k ljudem".

Mnogi duhovniki so sicer resnično "dali dušo" za ljudi, niso pa upoštevali duhovne razsežnosti pomoči. V zgodovini Cerkev tako zlahka najdemo ljudi, ki so drugim ljudem pomagali v njihovih materialnih stiskah, kar je seveda bilo nekaj nujnega, svetega, težje pa se najdejo taki, ki so poleg tega, da so revnim pomagali, skušali te ljudi tudi rešiti iz njihovega stanja revščine. To pa se ne zgodi vedno prek ekonomskega izboljšanja, zagotovo pa do tega pride prek kulturne obogatitve. Duhovna dela usmiljenja niso nič manj zaslužna od telesnih, tudi zato, ker niso tako pogosta.

Navadno temelji vzgoja verskih institucij predvsem na kreposti pokorščine - ljudi je treba naučiti, kdaj morajo ubogati in kdaj ne. Za primer je lahko vzgoja po številnih cerkvenih vzgojnih ustanovah. Glede na organizacijo, strukturo in priložnosti, ki jih nudi, je taka šola, zlasti če je dostopna premožnejšim slojem, pravi dvor v malem. Nasprotje tega pa je župnišče don Milanija v Barbiani, ki je bilo veliko bolj napredno od teh ustanov, pa čeprav sprva niso imeli niti elektrike. Duhovniki, zbrani v Glesie furlane so želeli Furlanom pomagati ne le v tem, da bi bili dobri zidarji - po tem so bili vedno znani -, ampak da bi si s svojimi možgani sezidali lastno politično, družbeno in kulturno "hišo".

Don Milani je vedno pravil, kako je poslanstvo šole utemeljeno le na tem, "da utiša tistega, ki govori, in da spregovorijo tisti, ki molčijo". Ljudi je treba naučiti jezika srca, da bi začutili, kako jih Bog ljubi na isti način, kot jih ljubita oče in mati. Ljudem torej ne smemo pomagati le materialno ali socialno, ampak jim moramo omogočiti celostno rast. Navadni ljudje morajo biti v središču pozornosti, Cerkev pa na njihovi strani. Treba se je dokončno znebiti "paternalističnega" obdobja, ko so se mnogi furlanski duhovniki, ki so bili obenem modri in cinični, družili z bogatimi, da bi pomagali revnim.

Andrej Vončina

"La città di Gorizia - Appunti e immagini di storia socio-religiosa"

Izšla je zanimiva knjiga g. Luigija Tavana o Gorici

Mesto Gorica je z zgodovinskega in kulturnega vidika zelo pomembna, zato je bilo doslej že veliko napisanega tako v slovensčini kot v italijanščini tudi v obsežnih knjigah. Za današnje bralce pa je zelo dobrodošla nova knjiga v italijanščini, *La città di Gorizia - Appunti e immagini di storia socio-religiosa*, ki na dvainšestdesetih straneh v dokaj strnjeni obliki prikazuje bogato in zanimivo goriško preteklost. Knjigo je napisal g. Luigi Tavano, dolgoletni - zadnje čase častni - predsednik gorškega Inštituta za družbeno in versko zgodovino, avtor številnih publikacij in raziskav, v zadnjih desetletjih pobudnik zanimivih in odmevnih znanstvenih posvetov. Predstavitve knjige je potekala v četrtek, 9. decembra, v dvorani gorškega pokrajinskega sveta.

Uvodne besede je številnim zbranim poslušalcem izrekel Marino De Grassi, ravnatelj knjižne založbe Edizioni della Laguna, ki je knjigo izdala v sodelovanju z navedenim Inštitutom. Predstavitve je vodila predsednica Inštituta prof. Liana Ferrari, ki je med drugim

poudarila, da je delo pomembno ne le z verskega, ampak tudi z družbenega in zlasti kulturnega vidika. Nato je predala besedo zgodovinarjema Lucii Pillon in Marcu Plesnicarju, ki sta na kratko, a izčrpno obrazložila razne vidike iz bogate vsebine dragocene knjige, ki ima vlogo sintetičnega vodnika, prikaza-

nega na sodoben in prikupen način. V njej so navedeni ne samo verski in zgodovinski dogodki, ampak tudi razne ustanove, bratovščine, samostani, nekatere osebnosti iz preteklosti in vse do 20. stoletja. Goriška je doživljala v preteklosti ne le grda obdobja hudih nasprotovanj, temveč od časa do časa tudi primere uspešnega razvoja.

Spregovoril je tudi avtor knjige Luigi Tavano. Najprej se je zahvalil predavateljem, prof. Lojzki Bratuž ter vsem drugim, ki so prispevali in še prispevajo svoj delež pri poglobljanju znanja o preteklosti mesta ob Soči. Nato je osvetlil marsikateri vidik življenja na Gorškem, ko so se najbolj zanimali za družbeno in versko dogajanje Slovencev in Furlanov. Knjigo je obogatil s šestdesetimi zanimivimi fotografskimi posnetki, nekatere od teh je zdaj prvič objavil. Zgodovinska dogajanja so Tavano močno prevzeval, zato se je posvečal raziskovanju in poglobljanju ter svoje izsledke pogosto objavljaval.

(ed)

Kratke

Po 25 letih slovenska maša v Škrļjevem

Praznik Marijinega brezmadežnega spočetja je bil za malo skupnost v Škrļjevem, ki sodi v župnijo Dolenje, posebno slovesen. Minilo je petindvajset let, odkar je pokojni g. Mirko Rijavec v

tamkajšnji cerkvi zadnjič daroval slovensko sveto mašo. Krminski kaplan g. Mirko Butkovič, ki je sicer odgovoren za slovensko občestvo pri Subidi, je skupaj z verniki iz Škrļjevega sklenil spet uvesti, kolikor bo mogoče, slovensko bogoslužje v cerkvi sv. Lenarta v Škrļjevem. Lična cerkva je bila zgrajena v 15. stoletju v poznogotskem slogu. V prezbitariju je še vidno gotsko rebrovje z izklesanimi podobami in znamenji, ki ga je pred nekaj več kot sto leti poslikal furlanski ljudski slikar Jacum Pitor. Slikarije so opremljene s slovenskimi napismi. Domačinka, učiteljica Teresa Movern Sgubin, je ob tej priložnosti povedala: "Škrļjevo je majhna vasica na najbolj severnem delu Goriških Brd v občini Dolenje, kjer so pred desletji bile kar tri župnije: Dolenje, Rutarji in Mirnik. Župnija Mirnik je nekoč vedno imela slovenskega duhovnika. Podružnica sv. Lenarta v Škrļjevem spada danes pod edino župnijo Dolenje. Razen redkih priseljencev v Škrļjevem vsi govorimo slovensko. Doslej smo redno imeli le italijansko mašo, toda vedno smo radi peli slovenske cerkvene pesmi. Veseli smo, da je po dolgem obdobju, ki je trajalo četrto stoletje, g. Mirko v naši cerkvi spet daroval slovensko sveto mašo".

Pester december pri kulturnem društvu Sabotin

Tudi letos bo v Štmavru v adventnem in božičnem času zelo pestro. Kot že vrsto let doslej se bodo vaščani srečali s Solkanci in prejeli od njih Luč miru iz Betlehema, ki jo skavti nosijo po Evropi. Srečanje bo potekalo v soboto, 18. decembra, na domačiji Grad Štmaver št. 1 (za domačine: pri Barnabi) ob 17. uri. Poleg skavtov z obeh strani (nekdanje) meje bodo pri srečanju sodelovali tudi okrožni svet za Pevmo, Štmaver in Oslavje, kulturno društvo Sabotin, župnija sv. Mavra in Silvestra, turistično društvo Solkan in župnija Solkan. Kulturni program bodo oblikovali oba domača pevska zbora, otroški in moški, pevci iz Solkana in skavti. Srečanju bo sledila družabnost, med katero bo potekala dejanska delitev lučke in med katero si bodo lahko vaščani z obeh strani Soče zaželeli čim boljše praznike.

V nedeljo, 19. decembra, bo na Sveti Gori odprtje devete slovenske razstave jaslic z mednarodno udeležbo, ki jo prireja Francišksanski samostan Sveta Gora v sodelovanju s krajevno skupnostjo Solkan, Turističnim društvom Solkan in kulturnim društvom Sabotin iz Štmavra. Odprtje bo potekalo ob 15. uri v kapeli prikazanja v baziliki na Sveti Gori.

Tudi letos se lahko Štmavrci in prebivalci okoliških vasi ali mesta prijavi na natečaj Jaslice pri nas doma... in pri sosedih. Nagrajevanje natečaja bo potekalo na sedežu društva Sabotin že v novem letu, 9. januarja 2011, ob 16. uri.

Decembrsko srečanje s skupnostjo iz Podsabotina postaja že tradicija. V torek, 21. decembra, v večernih urah, se bodo lahko vaščani s te in one strani srečali ob nekdanjem mejnem prehodu, si voščili, spili topli kozareček čaja ali kuhanega vina in prijetno pokramljali. / SR

Slovenska družina 2010

Slovenska konferenca SSK se zavzema za povezovanje Slovencev, ohranjanje slovenske samobitnosti, krepitev slovenstva in narodne enotnosti. 20.9.1997 smo se na zboru Slovenske konference v Kranju odločili, da bomo vsako leto na naš razpis prijavljenim številčnejšim slovenskim družinam podelili javna priznanja. Pri nezadržnem staranju prebivalstva v Evropi in Sloveniji sami smo prepričani, da so tovrstni programi izjemno dobrodošli za spodbujanje dviga rodnosti, za izražanje spoštovanja in sprejetosti družin z več otroki. Prav te so v marsičem zaslužne za ohranjanje slovenskega naroda in jezika. Naš razpis želi biti še prav posebej pozoren in odprt za slovenske družine, ki živijo v sosednjih državah. Na decembrski prireditvi pripravimo krajši kulturni program, povabljene družine pa tudi obdarimo, tudi s praktičnimi darili sponzorjev. Letos smo že 13. podelili priznanja številčnejšim slovenskim družinam. Do leta 2010 smo priznanja izročili preko 110 družinam in obdarili več kot 800 otrok. V letu 2010 se je na naš razpis prijavilo 16 slovenskih družin, ki imajo pet ali več otrok. Na decembrskem srečanju smo podelili 3 zlata, 6 srebrnih in 6 bronastih priznanj. Letošnja priznanja so prejele naslednje družine (16 družin, 114 otrok): družina Gartner iz Davče (11 otrok), družina Bevk iz Davče (11 otrok), družina Okretič Tomažič s Ptuja (10 otrok), družina Mlinar iz Unca (8 otrok), družina Novak iz Leš (7 otrok), družina Molan iz Petelinjeka (7 otrok), družina Krajnik iz Javorji (7 otrok), družina Bartol iz Radomelj (7 otrok), družina Avsec iz Dvora (7 otrok), družina Lušina iz Dolenje vasi (6 otrok), družina Skvarča iz Rovt (6 otrok), družina Klemenčič z Vrha Svetih treh kraljev (6 otrok), družina Marinko iz Ljubljane (6 otrok), družina Kolenc iz Irče vasi (5 otrok), družina Kopal iz Oševljeka (5 otrok), družina Kadivec iz Setnice (5 otrok).

Pismo Benedikta XVI. bogoslovcem ob sklepu duhovniškega leta

"Ljudje bodo Boga vedno potrebovali!"

3. Tudi zakrament pokore in sprave je pomemben. Uči me gledati nase z Božjega zornega kota in me sili k poštenosti do samega sebe. Vodi me k ponižnosti. Arški župnik (sv. Janez Vianney, op. prev.) je nekoč dejal: "Mislite, da danes nima smisla dobiti odveze, čeprav veste, da boste že jutri znova naredili iste grehe. Toda Bog trenutno pozablja na vaše jutrišnje grehe, da bi vam daroval svojo milost danes".

Čeprav se neprestano borimo z istimi napakami, je zelo pomembno, da se upiramo posurovljenju duše in brezbrčnosti, ki se prepušča dejstvu, da smo pač taki. Pomembno je hoditi naprej, brez pretirane natančnosti in v hvaležni zavesti, da mi Bog vedno znova odpušča. Pa tudi brez brezbrčnosti, ki bi opustila prizadevanje za svetost in izboljšanje. Ko dopustim, da mi je odpuščeno, se učim tudi odpuščati drugim. S tem, ko priznam svoje siromaštvo, postajam tudi bolj strpen in razumeva- joč do šibkosti drugih.

4. Ohranite v sebi občutljivost za ljudsko pobožnost, ki je v vseh kulturah drugačna, pa vendar zelo podobna, saj je človekovo srce naposled eno in isto. Ljudska pobožnost sicer teži k iracionalnosti, včasih morda tudi k pozunanjenosti. Pa vendar je njeno popolno izključevanje zgrešeno. Po njej je vera vstopila v srca ljudi in postala

del njihovega čustvenega sveta, navad ter skupnega čutenja in življenja. Zato je ljudska pobožnost veliko bogastvo in kri. Ljudsko pobožnost je seveda treba nenehno očišče- vati in jo usmerjati v središče, vendar zasluži našo ljubezen, saj v nas v polnosti uresničuje Božje ljudstvo.

5. Bogoslovno obdobje je tudi in predvsem čas študija. Krščanska vera ima bistveno

ih odgovorov. Zato vas lahko samo vztrajno prosim: marljivo študirajte! Izkoristite leta študija! Ne bo vam žal. Študijski predmeti se vam morda zdijo daleč od prakse krščanskega življenja in pastoralne službe. Vendar je povsem zgrešeno pragmatično spraševanje: ali mi lahko to v prihodnosti koristi? Bo od tega kakšna praktična, pastoralna korist? Ne gre namreč samo za učenje

razumsko in intelektualno razsežnost. Brez te razsežnosti vera ne bi bila to, kar je. Pavel govori o "podobni nauka" (Rim 6,17), ki smo ji bili zaupani po krstu. Vsi poznate besede svetega Petra, ki so jih srednjeveški teologi razlagali kot utemeljitev racionalne in znanstveno razčlenjene teologije: "Bodite vselej pripravljeni na odgovor vsakemu, ki vas sprašuje za razlog (logos) upanja, ki je v vas" (1 Pt 3,15). Ena izmed poglavitnih nalog, ki jo imate v času bivanja v bogoslovju, je usposobiti se za dajanje tak-

očitno koristnih stvari, ampak za prepoznavanje in razumevanje notranje strukture vere v celoti, da bi ta postala odgovor na vprašanja ljudi, ki se z zunanjega vidika spreminjajo iz generacije v generacijo, pa vendar na dnu ostajajo eni in isti. Zato je pomembno, da se povzpnete onkraj spremenljivih trenutnih vprašanj in doumete resnično in pristna vprašanja ter tako tudi razumete odgovore kot resnične odgovore. Pomembno je temeljito poznavanje Svetega pisma v celoti, v enotnosti Stare in

Nove zaveze. Nastanek besedil, njihova literarna posebnost, postopno združevanje vse do nastanka kanona svetih knjig, notranja dinamična enotnost, ki sicer na površini ni opazna, a je edina, ki daje vsem posameznim besedilom njihov polni smisel. Pomembno je poznavanje cerkvenih očetov in velikih cerkvenih koncilov, na katerih je Cerkev z razmislekom in vero za svoje sprejela bistvene trditve Svetega pisma. Lahko bi našteval še druge stvari. To, kar imenujemo dogmatika, je razumevanje posameznih vsebin vere v njihovi celovitosti oz. nezapletenosti.

Vsaka posamezna področnost je končno le razodetje vere v edinega Boga, ki se je razodel in se nam razodeva. Ni mi treba izrecno omenjati, da je pomembno tudi poznavanje bistvenih vprašanj moralne teologije in družbenega nauka Cerkve. Danes je očiten pomen ekumenske teologije, poznavanje različnih krščanskih skupnosti. Prav tako pa tudi nujnost temeljne usmeritve glede drugih velikih verstev in ne nazadnje glede filozofije: razumevanje tistega človeškega iskanja in spraševanja, na katerega lahko odgovori vera. Učite se tudi razumevati in upam si reči, celo ljubiti kanonsko pravo v njegovi notranji nujnosti in oblikah njegove praktične uporabe. Družba brez pravne ureditve bi bila družba brez pravic. Pravo je pogoj ljubezni. Ne bom nadaljeval z naštevanjem, ampak bom znova poudaril: ljubite študij teologije in ga opravljajte z jasno zavestjo, da je teologija zasidrana v živi skupnosti Cerkve, ki s svojo avtoriteto ni nasprotni pol teološke znanosti, ampak njena predpostavka. Brez Cerkve, ki veruje, teologija preneha biti to, kar je, in postane skupek različnih disciplin brez notranje enotnosti.

/ dalje

Kratke

Sv. Ivan v Gorici / Birmanska skupina pripravlja božičnico

Po uspešnem miklavževanju se člani dejavne in ustvarjalne birmanske skupine iz duhovnije sv. Ivana v Gorici v sodelovanju z otroki in mladimi iz otroškega pevskega zbora pod vodstvom katehistinje Katerine Ferletič mrzlično pripravljajo božičnico, ki jo bodo ponudili župnijskemu občestvu pol ure pred svečano polnočnico. Šlo bo za splet pesmic in besedila, ki ga je pripravil Franko Žerjal, mentor gledališke skupinice, ki jo mladi obiskujejo po nauku. Na elektronski klavir jih bo spremljala Alenka Radetič, na flauto pa Marta Lombardi. Že sedaj vsi tople vabljani na doživeto sveto noč!

Sv. Gora / Deveta slovenska razstava jaslic

Franciški samostan Sveta Gora v sodelovanju s Krajevno skupnostjo Solkan, Turističnim društvom Solkan in kulturnim društvom Sabotin iz Štmavra vabi v nedeljo, 19. decembra 2010, ob 15. uri v kapelo prikazanja v baziliki na Sveti Gori na odprtje 9. slovenske razstave jaslic z mednarodno udeležbo. Ob odprtju bodo imeli besedo: svetogorski gvardijan p. Bogdan Knavs, podžupan Mestne občine Nova Gorica mag. Tomaž Slokar, predsednik KS Pevma-Štmaver-Oslavje Lovrenc Peršolja. Z glasbenim nastopom bodo sodelovali učenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice. Program bo vodila Vesna Bašin. Razstava bo odprta od 20. do 24. decembra 2010 in od 10. do 16. januarja 2011 ob delavnih od 14. do 17. ure, ob sobotah in nedeljah od 10. do 17. ure. Od 25. decembra 2010 do 10. januarja vsak dan od 10. do 17. ure. Vabljeno!

Višarski dnevi mladih

Rafaelova družba vabi mlade Slovence iz domovine in tujine na zimske Višarske dneve mladih od torka, 28., do četrta, 30. decembra 2010, na Svetih Višarjah. Program: smučanje (vabljeno tudi "nesmučarji"); ob večerih srečanja z gosti na temo zamejstva, izseljenstva in identitete (osrednji gost bo g. Rudi Merljak z Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu); duhovnost; druženje in petje. Starostna omejitev: od 20 do 35 let. Ker je število udeležencev omejeno na 15, naj zainteresirani pohitijo s prijavo! Več informacij na tel. +386 1 438 30 50 ali prek e-pošte rafaelova.druzba@siol.net.

Slovenski škofje na duhovnih vajah pri p. Marku Rupniku

Slovenski škofje so od ponedeljka, 13., do petka, 17. decembra, drugič skupaj na duhovnih vajah v Nazarjah, ki jih vodi jezuit p. Marko Ivan Rupnik. Prve skupne duhovne vaje so na predlog takratnega predsednika SSK nadškofa Alojza Urana opravili decembra 2008 v Repnjah, vodil pa jih je apostolski nuncij v Ukrajini nadškof dr. Ivan Jurkovič.

Pod pojmom "duhovne vaje" razumemo naslednje dejavnosti: ustno in miselno molitev, spraševanje vesti ter meditacijo in kontemplacijo. Z njimi posameznik v notranji zbranosti in tihoti ob pomoči besedil iz Svetega pisma odkriva svoje najgloblje in najbolj pristne želje ter išče pogum za njihovo uresničitev v praktičnem življenju. Duhovne vaje vodi voditelj, ki udeležencem predloži navodila in smernice za premišljevanje, na voljo pa je tudi za osebni pogovor. Duhovne vaje lahko opredelimo tudi kot proces sprejemanja Božjega razodetja, ki se nam kaže v Svetem pismu in v izročilu Cerkve, v povezavi z ločene in razporočene celote. Človek, ki na razodetje osebno odgovori, v tem najde globinski smisel svojega življenja. Duhovne vaje navadno trajajo nekaj dni, najpogosteje od 4 do 8 dni. Dan, dva ali tri dneve zbranosti, ki sicer vsebujejo iste vrstne kot duhovne vaje, imenujemo duhovna obnova. V Cerkvi sicer poznamo različne vrste in oblike duhovnih vaj, ki so prilagojene glede na starostne, stanovske, poklicne in druge potrebe, npr. za otroke, odraščajočo mladino, študente, pripravnike na zakon, zakonce, za ločene in razporočene, samske, redovnice in redovnike, bogoslovce, duhovnike, upokojeince, ovdovele, pedagoge, zdravnike... V zahodni Cerkvi je duhovne vaje metodološko najbolj razvil sv. Ignacij Loyolski (1491-1556). Duhovne vaje zanj niso razlaga nauka ali teološka knjiga, ampak vsebujejo nasvete in navodila, kako se posameznik ob dejavnem sodelovanju z Božjo milostjo lahko osebno duhovno prenovi.

O pričevalcu pristne in polnokrvne vere

Zmagovita vizija Filipa Terčelja (2)

3. Terčelj je čista duša. Pogosto pa slišimo ravno nasprotno: "Terčelj je sporna osebnost" in "nekaj je že moral zagrešiti, da so ga preganjali in ubili". To so predsodki, ki kažejo na to, da smo sporne osebnosti mi sami, da smo sporni kot narod, saj se nismo pripravljeno razumno pogovarjati o naši polpretekli zgodovini. Še vedno nismo razčistili s komunizmom in z domobranstvom. Prav Filip Terčelj je lahko smerokaz in priprošnjik za našo spravo. Čeprav ni pripadal nobeni ideologiji, so ga vse taktatne ideologije preganjale, mučile, onemogočale in ubijale. Morda je še najhujše to, da ga še vedno tlačimo, da mu še vedno ne priznamo mesta, ki mu pripada. Rudolf Klinec o komunistih pravi: "... zvitosti in ne privoščijo ti odkrite mučeniške smrti ..." (Msgr. Rudolf Klinec, Dnevniški zapisi 1943-1945, Goriška Mohorjeva družba, Gorica 2010, str. 128). Živimo v kulturi, v kateri se zdi, da ni pomembno, kaj je res, ampak kakšni sta naša sposobnost in moč interpretacije. Pomembna torej ni resnica, ampak interpretacija resnice: "To niso mučeniki, ker ne umrjejo zaradi vere, ampak zaradi narodnega izdajstva" (R. Klinec, prav tam, str. 128). Mar to, kar je v svoji kroniki zapisal Klinec, ne velja tudi za Terčelja? Kljub temu pa so ideologije, ki so preganjale Terčelja, propadle, Filip Terčelj pa ved-

no bolj žari pred nami v vsej svoji veličini in nas opogumlja, da se tudi mi pogumno soočamo z ideologijami našega časa.

Sta bila Filip Terčelj in Franc Krašna res umorjena po pomoti?

Laž o Terčeljevi smrti je trisopenjska: 1. da sploh ni bil ubit, ampak je zbežal v cono B ali Italijo; 2. da je bil skupaj s Francem Krašno ubit po pomoti na poti v Železnike; 3. da je bil ubit po nesreči zaradi Krašne reakcije - poskusa bega oziroma celo napada na likvidatorja. To je solski primer potvarjanja in spreminjanja "resnice" oziroma laži. Na tretji stopnji laž preha v cinizem.

Kljub prikriivanju resnice in prirejanju podatkov, ki je na prvi stopnji skušalo dokazovati, da do likvidacije sploh ni prišlo, na drugi stopnji laži, da je do likvidacije prišlo po pomoti, in na tretji stopnji cinizma, da je do likvidacije prišlo po nesreči, je bilo preveč prič, da bi lahko še naprej verjeli tem spreminjajočim se zgodbam. V poročilu evangelistov o Jezusovem trpljenju in v ljudski pobožnosti križevoga pota se pojavljajo osebe, ki so bile priče dogajanja v zadnjem dnevu Jezusovega življenja. Med njimi so Pilat, ki je celo prišel v

veroižpoved, Simon iz Cirenje, Veronika, jeruzalemske žene, stotnik, ki je Jezusu prebodel srce in postal vernik. Evangelij pravi: "Ko je stotnik, ki je stal nasproti Jezusu, videl, da je tako izdihnil, je rekel: 'Resnično, ta človek je bil Božji Sin' (Mr 15,39)". Tradicija

tega stotnika pozna pod imenom Longin. V baziliki sv. Petra v Vatikanu je poleg sv. Andreja, Petrovega brata, ki predstavlja apostole, poleg sv. Helene s križem, ki predstavlja vse bolnike in trpeče, poleg sv. Veronike s prtom, ki predstavlja dobrotelost, eden izmed Starih "stebrov" tudi rimski stotnik, sv. Longin. Longin je bil pripadnik rimske

vojske, ki je izvedla križanje Kristusa, v baziliki sv. Petra pa je eden izmed "stebrov Cerkve", ki drži pokonci Michelangelovo kupolo, simbolno pa seveda to pomeni, da je eden izmed Starih nosilcev vesoljne Cerkve. Longin predstavlja nasprotnike in sovražnike Cerkve, ki se ob srečanju s Kristusom spreobrnejo, kot se je spreobrnil sv. Pavel, ki je bil preganjalec Cerkve, a je postal največji med apostoli. V zadnjem času se je spreobrnil Pietro Barcellona, 74-letni italijanski marksistični filozof in poslanec PCI. Ravno ti kristjani so največji pričevalci za verodostojnost Cerkve. So nosilni stebri Cerkve.

Na Terčeljevem in Krašnovem križevem potu je bilo prisotnih več prič, kot bi si likvidatorja in naročniki likvidacije želeli. "Zadnje večerje" -kosila na praznik Gospodovega razglašanja (6. 1. 1946) pri Jurežu - se živo spominja g. Franc Peternelj, ki je bil takrat star nekaj manj kot sedem let. Ob slovesu ga je Terčelj pobožal po glavi in mu na čelu naredil križ. Tako je, kot sam pravi, prejel zadnji blagoslov mučenca, ki ga spremlja vse življenje in nanj ne more pozabiti. Od Jureža sta Terčelj in Krašna šla mimo Štulca in Zgaga proti Sorškemu potoku, da bi se vrnila v Sorico. Na poti so ju pripadniki revolucionarne oblasti aretirali in ju odvedli nazaj proti Davči. To so videli na Matijevi domačiji. Pot so nadaljevali do domačije Brelih, kjer se je v večernih urah za tisti dan zaključil njun "trikraljevski" mučeniški pohod, ne pa tudi trpljenje. Po pripovedovan-

ju Julke, roj. Hudolin, žene Janeza Jensterleta, so ju zasliševali in mučili. Ponoči sta bila zaprta v kletnih prostorih, kjer sta molila tako glasno, da so ju vsi v hiši slišali. Šele proti večeru naslednjega dne sta ju z brzostrelkama oborožena likvidatorja "Ta opečeni Janez" in "Marinko", ki sta bila seveda le izvajalca likvidacije, vodila po poti proti Zgagu. V bližini Zgagove hiše so zavili proti Štulčevi domačiji. Tudi na tej poti ni šlo brez prič. Četverico je srečal Valentin Frelih-Podhočar. Kmalu zatem je s podstrešja Štulčeve domačije popotnike, namenjene v Štulčovo jamo, skozi lino opazil Friderik Koder in nato slišal strele. Naslednji dan se je na lastne oči prepričal, kaj se je zgodilo. S seboj pa je pričel tudi takrat 6-letnega nečaka Franca Kodra. Območje okoli Štulčeve grape je

bilo nato skoraj eno leto zadržano. Stražili so seveda domači aktivisti in s tem potrdili, da je bil Filip Terčelj velika osebnost. G. Stanko Vrtovec, dekan v Dornberku, ki je bil med vojno in po njej župnik v Podbrdu, je 5. 7. 1987 na neki novi maši povedal: "Po uboju Terčelja je prišel k meni tajni policist in rekel: Resnica o dogodku v Davči je, da je Terčelj pobegnul v Italijo". Toda to ni bila resnica, prave resnice oblast ni mogla zaustaviti, kajti ta je vedno bolj silovito prihajala na dan. Že naslednje leto, konec aprila ali v začetku maja 1947, so pogumni in drzni domačini trupli obeh umorjenih duhovnikov na skrivaj prekopali in kot Jožef iz Arimateje za Jezusov, poskrbeli za njun grob, za katerega je nato vsa leta po vojni skrbela družina Jemec.

Bogdan Vidmar

Kratke

Štandrež / Praznik miru in prijateljstva

Kot je že večletna tradicija, bo tudi letos v Štandrežu v organizaciji rajonskega sveta Praznik miru in prijateljstva. V četrtek, 16. decembra, bodo otroci štandreške osnovne šole obiskali najstarejše vaščane in jih razveselili z božičnimi melodijami in darili. V nedeljo, 19. t. m., pa bo ob 15. uri v domači cerkvi božični program, ki ga bodo oblikovali otroci vaškega vrtca, domače osnovne šole F. Erjavca in OŠ Ivan Rob iz Vrtojbe. Pri organizaciji praznika sodelujejo tudi OŠ F. Erjavca, župnija, kulturna in druga vaška društva.

Sv. Miklavž v pevski šoli

Učence šole Josip Abram je v ponedeljek, 6. decembra, obiskal prijazen sv. Miklavž. Otroci so v nestrpnem pričakovanju staremu možu s palico lepo zapeli, se z njim pogovarjali in

smejali. Sv. Miklavž je vsem prinesel slikadkarije, pozabil ni niti na učitelje in na postrežnice. Prinesel je tudi velik paket za šolo. V njem so bile barve, čopiči in še veliko drugih lepih stvari za ročna dela. Najlepša vam hvala, dobri sv. Miklavž!

V Kulturnih domovih v obeh Goricah gospel in božične pesmi

Ravnateljica Kulturnega doma iz Gorice in Nove Gorice Igor Komel in Pavla Jarc sta s sodelavci minuli ponedeljek na tiskovni konferenci v Novi Gorici predstavila predbožična koncerta. V Gorici bosta zapeli skupini Cadmos Ensemble & Le

Plejadi črnske gospel pesmi v ponedeljek, 20. t. m., ob 20.30, medtem ko bodo novogoriški poslušalci v Kulturnem domu v sredo, 22. t. m., ob 20.15, uživali ob izvajanju temnopolte pevke Katie Graham, ki se bo poklonila sloviti Mahalii Jackson. Na tiskovni konferenci so predstavili tudi koledar z reprodukcijami slik Silvestra Komela ob njegovi osemdesetletnici rojstva.

SSK: "Nerazumljive pobude sovodenske občinske uprave"

Slovenska skupnost ostaja presenečena nad pobudo sovodenske županje Alenke Florenin glede uveljavljanja zahteve za pravično poravnavo posledic širjenja avtocestnega odseka Vileš-Vrtojba, ki se dotika osrednjega dela vasi Sovodnje ob Soči, je zapisano v tiskovnem sporočilu. Ta poravnava naj bi se uresničila preko posebnega deželnega zakona, ki bi Sovodnjam omogočil prenovitev vaškega jedra ter izgradnjo novih javnih struktur.

Slovenska skupnost sicer sprejema v vednost, da sta dva goriška deželna svetnika, ki spadata k opoziciji, sprejela obvezo, da se bosta v deželnem svetu zavzela za zahtevo Sovodnj. Žal pa se je že z udeležbo pokazal šibek odziv. Pri tem gre tudi za vprašanje, koliko je bilo smotno ciljati zgolj na goriške deželne svetnike. O čem se bosta namreč v petek pogovarjala dva slovenska deželna svetnika Igor Gabrovec in Igor Kocijančič, če je bilo že vse odločeno? "Ali je torej njuna prisotnost le za okras oz. medijsko vidljivost?" je še zapisal Julijan Čavdek, pokrajinski tajnik SSK.

Združenje prostovoljnih krvodajalcev iz Sovodnj ob Soči

Združenje prostovoljnih krvodajalcev Sovodnje ob Soči se najprej zahvaljuje vsem, ki so pripomogli k čim boljšemu uspehu baklade, ki je bila dne 16. oktobra 2010 v Sovodnjah, in vsem, ki se iz raznorodnih razlogov prireditve niso mogli udeležiti, a so se kljub temu odzvali klicu na pomoč z darovi. Člani Združenja s ponosom pravijo, da so ob tej priložnosti zbrali 1.760 evrov in tako pripomogli k napredovanju del v Avianu pri ustanovi "Via di Natale".

ZPK iz Sovodnj je bilo v nedeljo, 12. decembra, prisotno in soudeleženo pri pobudi AIL pred cerkvijo v Sovodnjah in na Vrh, kjer so njegovi člani ob koncu svete maše prodajali cvetje, "božične zvezde" oz. "Stelle di Natale - AIL". Izkupiček je bil v celoti namenjen društvu, ki raziskuje zdravljenje proti leukemiji (info: <http://www.aill.it/>).

Ob bližajočih se prazničnih dneh voščijo člani Združenja lepe božične praznike in srečno ter zdravo novo leto, v znamenju čim večjega števila darovanja krvi.

FEIGLOVA KNJIŽNICA Akcija mariborskega Rotary kluba, Mariborske knjižnice in Urada za zamejce

"Knjig ni nikoli preveč"!

Mariborska knjižnica je v sodelovanju z Rotary klubom Park Maribor in Uradom RS za Slovence v zamejstvu in po svetu zbrala okrog dva tisoč slovenskih knjig za zamejske osnovne šole in vrtce ter Narodno in študijsko knjižnico Trst in goriško knjižnico Damir Feigel.

V četrtek, 9. decembra, je delegacija iz Slovenije v jutranjih urah obiskala goriško knjižnico na Verdijevem korzu; tam jih je toplo sprejela Luisa Gergolet, ki jim je razkazala prostore in orisala zgodovino za goriške Slovence pomembne ustanove in njeno obogateno ponudbo, odkar deluje v mestnem središču. Predsednik mariborskega Rotary kluba Henrik Allegro je povedal, da so si zadali nalogo, da bi s knjigami pomagali Slovincem po svetu, "ker to vedno manjka". Lani so začeli akcijo Odprta knjiga in s pomočjo sponzorjev zbrali več tisoč knjig; precej so jih že podarili rojakom v Clevelandu, "nekaj največjem slovenskem mestu", in Chicagu, letos smo bili na vrsti zamejci v Italiji. "Akcija pa se nadaljuje", saj nameravajo podpreti tudi Slovence v Nemčiji. Predsednik knjižnice Milan Pahor se je zahvalil gostom in podal širši, deželni pogled na delovanje knjižnice,

njene načrte in težave. V Gorici imajo zadoščanje, saj je zaradi neposrednega dostopa do prostorov v KBcentru, kjer imajo

ka Andreja Kos je bila njen glavni akter, ki je animirala založnike". Za goriški in tržaški prostor so dodatno zbirali knjige za otroke

Foto DPD

sedež najrazličnejše ustanove, knjižnica res zaživela. Zaradi finančne stiske so bili primorani zmanjšati urnik, "si pa nismo dovolili, da bi se dotikali nakupa knjig".

"Na plemenito pobudo Rotary kluba smo se radi odzvali", je dodala direktorica Mariborske knjižnice Dragica Turjak. Akcija je bila široko zasnovana, "sodelav-

in mladino, saj je teh vsaj polovica. "Poseben podvig" je elektronski bralnik, na katerega je časopisna hiša Večer naložila svojo elektronsko knjižno zbirko.

Po simbolni predaji knjig se je donatorjem zahvalil tudi pokrajinski predsednik SKGZ Livio Semolič, ki je poudaril, da knjige niso le za ohranitev skupnosti, temveč za njen razvoj. "Urad RS

za Slovence v zamejstvu in po svetu si po vseh svojih zmožnostih prizadeva biti učinkovit, da bi pokrili vse kulturne in druge zahteve manjšine", je povedala njegova predstavnikinja Tatjana Lesjak Klun. Ker tudi sama izhaja iz pedagoških vrst in se še najbolj intenzivno ukvarja s kulturnimi nalogami, ji je bil projekt posebno ljub. Z direktorico sta se zelo smotno pogovarjali, da bi ga vsebinsko primerno izpeljali, da bi upoštevali starostne skupine, pa tudi vse tri pokrajine, vključno z Beneško Slovenijo. Lepo bi bilo, je še povedala vladna predstavnikinja, da bi spodbudili tudi druge Rotary ali Lions klube tudi iz Ljubljane, saj "knjig ni nikoli preveč".

Zahvalo v imenu goriških višjih šol ter ravnateljstva tehničnega in licejskega polja je prinesel Slavko Tomsič, Matej

Pintar pa pozdrav ravnateljice in še zlasti otrok iz Špetra. Tam, je povedal, še vedno doživljajo težko situacijo, saj dvojezična šola deluje v treh precej oddaljenih stavbah, knjižnica pa je žal zaprta v prostorih, ki so jih lani zaprli, ker niso odgovarjali varnostnim predpisom. Tudi zato, je sklenil, "je za nas vsaka nova knjiga zelo pomembna". / DD

Otroci dveh vrtcev z dvema županoma

Prižig lučk na skupnem goriškem trgu

Tradicionalnega predbožičnega srečanja med otroki in vzgojiteljicami novogoriškega vrtca Kurirček in goriškega iz ul. Brolo na skupnem goriškem trgu pred severno železniško postajo sta se letos, v petek, 10. decembra, udeležila tudi župana sosednjih mest Matej Arčon in Ettore Romoli. Skupaj so v prisotnosti dveh ravnateljic, goriške odborice Silvane Romano in nekaterih goriških občinskih svetnikov prižgali lučke na velikem drevesu, ki raste tik ob meji. Po nekaj pesmicah, ki so jih

odpeli eni in drugi otroci, je Romoli povedal, da je trg simbol prijateljstva med dvema mestoma in še predvsem med otroki dveh mest. Arčon se je otrokom zahvalil, da so se tako lepo odzvali vabilu. Vprašal jih je, ali vedo, kaj predstavlja črta sredi trga, ki ga krasi Vecchietov mozaik. Z eno nogo je stal na eni strani, z drugo pa na drugi in tako obrazložil, da je to trg, ki združuje, vabi k sodelovanju in bratstvu. Otroke je pozval, naj se udeležijo pestrega programa božičnih prireditev v obeh mestih. Prva

Foto DPD

občana sta nato v spremstvu malih Sare, Vite in Aleksije pritisnila na veliki rdeči gumb in v veselje vseh so se na božični cedri prižgale lučke. Po pesmici Mi se imamo radi in glasnem

hip-hip-hura so se otroci z županoma, vzgojiteljicami in dvema ravnateljicami še slikali sredi trga, nato pa v prijetnem zimskem jutru pokramljali ob pecivu in vročem čaju. / DD

Vrh Sv. Mihaela

Miklavž je bil tudi v KD Danica dobrodošel

Kot vsako leto je tudi letos sv. Miklavž obiskal vasico Vrh Sv. Mihaela in obdaril pridne in ubogljive otroke.

V prostorih KD Danica se je v poznih popoldanskih urah zbralo veliko otrok, ki so nestrpnost pričakovali prihod bradatega svetnika, otroška skupina Danica ter otroški pevski zbor Vrh Sv. Mihaela sta mu tudi letos pripravila prijetno presenečenje. Prisotne je najprej pozdravila mlada članica domačega društva Christine Abrami. Sledil je nastop otroškega pevskega zbora Vrh Sv. Mihaela, ki je pod vodstvom Karen Ulian zapel dve pesmi. Nato so se izkazali mladi igralci otroške skupine Danica, ki jo sestavljajo najmlajši vaščani, nekateri

nastopajoči namreč imajo samo 3 leta. Pod vodstvom Viljene Devetak je skupina uprizorila igrco Butalci. Za plesno koreografijo sta poskrbeli Lara Devetak in Sabrina Solinas. Scenografija je bila zaupana mladim društvenim dekletom, in sicer Sabrini, Christine, Roberti, Maji, Lari Nicole in Anji. Za glasbo je poskrbel Christine Abrami. Zgodba opisuje življenje v vasi

Butale, v kateri se dogaja marsikaj. Na sejmu trgovca Turki in Lenardic skušata prodati oslička brez repa ter kravo, ki ni na prodaj. Po končanem sejmu zmanjka soli. Butalce skrbi, kako bodo koga poslali se solit, če nimajo soli. Tako

se štirje pogumni vaščani odpravijo s konji v vas Solimuri, da bi kupili sol. Zadovoljni zaradi nakupa se ustavijo v gostilni, da bi kaj spili, a to ni gostilna, ampak frizerski salon. Ko se z

novimi frizurami vrnejo v Butale, jih nihče ne prepozna. Kot v vseh pravljicnih zgodbah je tudi v tej srečen konec. Vaščani praznujejo prihod štirih junakov, ki so v vas pripeljali sol. Ker so bili naši Butalci pridni, jih je obiskal sv. Miklavž, ki je tudi letos razveselil mlajše in večje otroke. Prijeten večer v družbi naših otrok se je končal z zakusko.

GCA

SCGV Komel

Ponudba SCGV Emil Komel v predbožičnem času:

četrtek, 16. decembra 2010, ob 19. uri (Gnidovčev dom na Mirenskem Gradu): Božični nastop; **četrtek, 16. decembra**, ob 19.30 (komorna dvorana KC Lojze Bratuž v Gorici): Božični nastop - razred jazz; **petek, 17. decembra**, ob 18. uri (župnijska dvorana v Dobrodo): Božični nastop; **petek, 17. decembra**, ob 19.30 (dvorana Incontro v Podturnu v Gorici): Božični nastop - razred prof. Gadžijeva; **sobota, 18. decembra**, ob 17. uri (Ljudski vrt v Gorici): predstavitev Sole; **nedelja, 19. decembra**, ob 15. uri (Sveta Gora): Odprtje razstave jaslic; **nedelja, 19. decembra**, ob 18. uri (Cerkev na Subidi): Božični nastop; **torek, 21. decembra**, ob 19. uri (velika dvorana KC Bratuž v Gorici): BOŽIČNICA. Toplo vabljeni!

Umetniki za Karitas v galeriji Ars na Travniku

Združeni z enim samim plemenitim namenom

Petnajst umetnikov iz slovenskega prostora in tujine se je avgusta letos udeležilo že šestnajste likovne kolonije Umetniki za Karitas na Sinjem vrhu nad Ajdovščino, ki je nosila zgovoren naslov *Nositi bremena drug drugemu*. Kar nekaj njihovih stvaritev je od 9. decembra pa vse do januarja na ogled v galeriji Ars na Travniku. Navzoče je v imenu prireditelja pozdravil Jurij Paljk, ki je poudaril, da je namen razstave čim več prodati, saj bodo šli nabrani prispevki neposredno v roke voditeljici projekta Jožici Ličen, ona pa bo poskrbela, da bodo ljudje v stiski prejeli to, kar potrebujejo. Predstavnica koprške Karitas je obrazložila, da je goriška razstava

že 169. po vrsti: v vseh teh letih je nastalo več kot 1500 umetnin, v katalogih je zapisanih nad tisoč imen avtorjev, ki se vsako leto znova odzivajo in velikodušno darujejo svoj talent. "Dobrota in ljubezen se širita"! Doslej so že pomagali materam v stiski, brezdomcem, zasvojenecem, ostarelim in bolnikom, "letos je bila odločitev žal zelo lahka": podprli bodo osebe, ki so zaradi gospodarske krize izgubili službo ali so tik pred tem. Ga. Jožica Ličen je tudi povedala, da je koprška Karitas nastala "iz nič" pred natanko 20 leti, danes pa ima tri tisoč prostovoljcev, "štiri tisoč družin in dva tisoč otrok čaka našo pomoč". Božič je lahko najprimernejši čas, da začutimo ta klic in v letu dobroteljske prav vsi po-

Foto DPD

magamo nositi bremena tistim, ki jim je to posebno težko. Prav vsi potrebujemo umetnost, ker prinaša sporočilo, ki ima duhovni naboj, zlasti tako, ki nastaja iz človekoljubnih nagibov, je nato povedala likovna kritičarka in strokovna sodelavka projekta Anamarija Stibilj Šajn. Umetniki, ki se udeležujejo kolonije, od vsega začetka udeležujejo sporočilo letošnje izvedbe. Poleti se je srečala skupina umetnikov, ki se razlikujejo po narodnosti, pa tudi po likovni poetiki. Abdulwahab Al-Awahdi prihaja iz Kuvajta, "zagledal" se je v Slovenijo, kamor se rad vrača na slikarske počitnice. Vlasta Ar-

zenšek Gottstein je v svojih podobah s sakralnim pridihom razpeta med klasičnim likovnim izrazom in sodobnejšimi aplikacijami. Tamara Burmicky je "svetovljanka", katere širina jo vedno znova vodi v intimističen dialog s prvinskostjo narave. Materialni svet likovnih zgodb Metke Erzar vodi v povsem duhovne vsebine. Gordana Gašperin iz Maribora, znana tudi kot kostumografinja koncertnega zbora Carmina Slovenica, se je odločila za ikonografijo, ki v akričnih barvah ohranja močan naboj in obenem posebno milino. Rado Jerič je izvrsten kolorist in odličan krajinar, prav tako Janez Kovačič, ki prisega na realistični likovni izraz, intimistično avtorsko nadgrajen. Maša Bersan Mašuk na Slovenskem veliko dela na obnovi sakralnih objektov; ostaja zvesta klasični figuralki, v katero vnaša osebne domišljije posege. Nikolaj Mašukov je znan

po svoji odlični risbi, njegova *Pieta* je odeta v čudovit koloristični opoj z dodatnimi vsebinskimi naglasi in zanimivo kompozicijo. Za Mateja Metlikoviča, avtorja vitrajev in liturgičnih oblačil, je značilna risba, saj zna v enem samem zamahu sintetizirati vsebinsko bistvo. Gregor Pratkaner ima rad krajinske in figuralne kompozicije, sploh "pa ga vznemirja socialna tematika". Akad. slikar Marjan Skumavec je znan po svoji ekspresivni figuralki, Karen Soklič pa po svojih interierih in eksterierih, ki so obarvani z značilnim intimizmom. Na razstavi so prisotni tudi trije fotografski zapisi s. Aleše Stritar, ki zna z drobnimi detajli spremeniti trenutek v večno trajanje. Goričan Adriano Velussi se je v zadnjem obdobju zasidral v abstrakciji, vselej pa je iskal globljo sporočilnost, simbolni pomen pripovedi in izpovedi, je še povedala Anamarija Stibilj Šajn, ki je poudarila plemeniti namen družjenja umetnikov. Poleg del omenjenih avtorjev so na ogled (in na razpolago!) tudi umetnine članov strokovnega sveta in pa darovalcev, ki jih je bilo tudi tokrat lepo število. / DD

Zlatarna Šuligoj
Ed leta 1891

URARNA ZLATARNA ŠULIGOJ

Gorica, ulica Carducci 49
Tel. 0481.535657 - www.suligoj.com

VZEMITE SI ČAS!
30% popusta za vse ure.
Longines na zalogi
ter posebne ugodnosti
za vse ostale znamke

LONGINES LORENZ
CITIZEN CASIO

GORIŠKI VRTILJAK Abonma Mali polžek

Skrivnostna moč zelišč

Mali polžki, malčki iz vrtecev in prvošolčki iz goriškega ter doberdopskega ravnateljstva, abonenti Goriškega vrtiljaka, ki ga s strokovno pomočjo SNG Nova Gorica prireja Kulturni center

Lojze Bratuž, so se v torek, 16. novembra, udeležili dveh ponovitev predstave Lutkovnega gledališča Maribor, Zelišča male čaravnice. Uprizoritev se je ob vsečni, mehki režijski roki Klemena Markovičiča porodila iz istoimenske slikanice Polonce Kovač, ki je za svoje pisateljevanje prejela med drugim tudi Levstikovo nagrado za življenjsko delo. Mlada prijazna, prav nič strašljiva čaravnica Lenčka (Aja Kobe) je otroke popeljala med zelišča, ki nam v raznih letnih časih pomagajo pri prehladu, oteklinah, opeklinah, bolečinah v trebuhu... Vsako izmed njih nosi v sebi dragocen dar, ki ga narava širokosrčno ponuja, le odkriti ga je treba in znati uporabljati v pravih meri. Z Lenčko, ki sta ji radovedno sledili pri nabiranju dragocenih cvetic, plodov, listov... radovedni miški Lolek (njega je animiral in mu glas posodil Da-

nilo Trstenjak) in Lolika (animirala jo je Metka Jurc), so otroci izvedeli mnogo dragocenosti iz sveta zdravilnih rastlin in se naučili marsikatero neznanost, pa tudi "težko" besedo: herbarij, tinktura, poparek, prevretek, prgišče, ščepec. Lenčka jim je seveda lepo razložila njihov pomen. Bog ve, ali so si zapomnili vsaj eno izmed teh, ki so tudi omenjene v gledališki zbiranki kot Lenčkin slovarček za Lolike in Loleke. Še posebno za otroke, ki ne obvladajo dobro slovenskega jezika, so bili ti izrazi gotovo prava neznanost. Sicer pa ena izmed nalog Goriškega vrtiljaka je tudi ta, da ob ponujenih gledaliških vsebinah skrbi za bogatitev besednega zaklada otrok, ki prihajajo na njegove predstave.

Poleg omenjenih so bili v igrici še drugi protagonisti, ki so se pojavljali kot lutke ali so jih odigrali igralci, in sicer na račun Lenčkinega znanja malce skeptična mama miš, zvedava veriverica Zlatka, izkušena čaravnica Kordula, gad, polhi (animirala jih je gostja Petra Caserman), povodni mož Tiburc, ves zelen in krepak, palček Guido, redar in varuh gozda; te je prepričljivo odigral oz. animiral Maksimilijan Dajčman. Privlačno in funkcionalno scenosko podobo, na kateri se pojavljajo v homogeni usklajenosti drobne lutke in igralci, je izdelal scenograf Jože Logar. V pisane kostume, ki se učinkovito skladajo z vsebino predstave, je nastopajoče oblekel kostumograf Iztok Hrga. Aldo Kumar, letošnji nagradjenec Prešernovega sklada, je odel predstavo s čarobnimi glasbenimi toni.

IK

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Koncertna sezona 2010-2011

BOŽIČNI KONCERT

Marc-Antoine Charpentier - TE DEUM
za soliste, zbor in orkester

Slovenske božične pesmi - novitete
v orkestracijah zamejskih skladateljev:
Aljoša Tavčar, Patrick Quaggiato, Igor Zobin
in Hilarij Lavrenčič

Alessandra Schettino, sopran
Mojca Milič, sopran
Elena Boscarol, alt
Dax Velenich, tenor
Alessandro Svab, bas

OPZ Veseljaki - Lucija Lavrenčič Terpin, zborovodja
OPZ Emil Komel - Damijana Čevdek Jug, zborovodja
MePZ Hrast - Hilarij Lavrenčič, zborovodja
MePZ Lojze Bratuž - Bogdan Kralj, zborovodja

Orkester ArsAtelier
Hilarij Lavrenčič, dirigent

Kulturni center Lojze Bratuž
ponedeljek, 20. decembra 2010, ob 20.30
sreda, 22. decembra 2010, ob 20.30

Predprodaja vstopnic na tel. 0481 531445
info@kclbratuz.org

Obvestila

Slovenske višje srednje šole v Gorici vabijo na Dan odprtih vrat, v petek, 17. decembra, od 18. do 20. ure, poklicno tehničnega pola (Drž. poklicni zavod za trgovske dejavnosti I. Cankar, Drž. tehn. zavod za upravo, finance in marketing Ž. Zois, Drž. ind. tehn. zavod za infor-matiko in telekomunikacije J. Vega) in licejskega pola (Huma-nistični licej S. Gregorčič - ekonomsko družbena opcija, Znanstveni licej S. Gregorčič - opcija uporabne znanosti, Klasični licej P. Trubar). Obiskovalci si bodo lahko ogledali šolo, profesorji pa jim bodo nudili informacije o študiju in bodo na razpolago tudi za individualne pogovore. Dan Odprtih vrat bo v šolskem centru ul. Puccini 14.

Amatersko športno združenje Olympia - Gorica vabi na Telovadno božičnico v petek, 17. decembra 2010, ob 19. uri, v telovadnici AŠZ Olympia - drevored 20. septembra 85 - Gorica. Nastopajo deklice in dečki skupine Gymplay, ritmičarke, orodni telovadci, športno plesna skupina Olympia, odbojka AŠZ Olympia. Prostovoljni prispevki za pesjak A. I. P. A.

Učenci OŠ Josip Abram in otroci iz **pevskega vrtca** bodo s petjem in recitacijami sodelovali na božičnici v pevski cerkvi, ki bo v soboto, 18. decembra, ob 19.30. Nastopili bodo tudi MePZ Podgora, MoPZ iz Gabrij in MoPZ iz Štavnava in Glasbena skupina iz Nove Gorice. Koncert prireja gospa Gabrijela Vidmar Golob v sodelovanju z društvom Naš prapor v spomin na pred kratkim umrlega moža. Večer bo razsvetlil prihod betlehemske luči iz Štavnava.

Krut v sodelovanju s KD Oton Župančič iz Štandreža vabi na sproščen, kulinarčno-kulturni večer "Rada dobro jem in kuham malo", kot pravi kuharica Emilija Pavlič iz Kopra, ki bo v ponedeljek, 20. decembra 2010, ob 18. uri, v kulturnem domu A. Budal, ul. Montello 9, v Štandrežu spregovorila o hrani, kuhanju in še marsičem.

Duhovnjica sv. Ivana v Gorici: v sredo, 22. decembra, bosta ob 19. uri v domu Franc Močnik priprava na Božič s spovedjo in srečanje s sestro Matejo Kraševac za višješolce. Vabljeni!

Duhovnjica sv. Ivana v Gorici obvešča, da bodo člani bimanse skupine in otroci župnijskega pevskega zbora pripravili božičnico približno pol ure pred božično polnočno mašo.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča udeležencem

silvestrovanja, ki bo v torek, 28. decembra, v Pineti pri Gračežu, da bo prvi avtobus odpeljal iz Gorice ob 16. uri s trga Medaglie d'oro, nato s postanki pri vagni blizu pevskega mosta, pri športni palači in nato v Štandrežu. Drugi avtobus bo odpeljal iz Štandreža ob 16.10, nato s postanki v Sovodnjah pri lekarni in cerkvi, na Vrhu, Poljanah in v Dobrodo.

Katoliška knjigarna išče sodelavko od 18. do 35. leta starosti za 6-mesečno prakso. Tel. 0481 549754.

Darovi

V spomin na tatkota Edvina darujejo otroci Rok, Rebeka in Ivan 300 evrov za akcijo riža otrokom misijonarja Pedra Opeke na Madagaskarju.

Za misijonarja Danila Lisjaka: H. A. 50,00 evrov

Za misijonarja Pedra Opeko: H. A. 50,00 evrov

Cestitke

Člani prosvetnega društva Rupa-Peč želijo Salomonu, ob 80. rojstnem dnevu, nešteti kapljic veselja in litrkov sreče in zdravlja.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 17.12.2010 do 22.12.2010)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob četrtnih in nedeljah**, od 21.30 do 22.30. Spored:

Petek, 17. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 18. decembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 20. decembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Torek, 21. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 22. decembra (v studiu Danilo Čotar): Tik pred Božičem - Izbor melodij

OŠ Josip Abram iz Pevme Občuten spomin na učitelja Davida Sossoua

Učenci in učitelji osnovne šole Josipa Abrama iz Pevme so se v torek,

30. novembra, s kratko, a priskrbo spominsko svečanostjo ponovno spomnili na svojega ljubljene učitelja in kolego, pred kratkim preminulega Davida Sossoua, ki počiva na pevskem pokopališču, prav zraven šole. Učenci so sami sestavili misli, polne občutka in spominov, jih lepo prebrali, tako, kot znajo samo otroci. Učitelju so še za-

neli in zanj tudi molili. Na spominski domači svečanosti je bila prisotna tudi podrav-

nateljica Franka Padovan. Naj povemo, da so starši, učitelji in postrežnica pevске šole v spomin na Davida zbrali prav za šolo 477 evrov, 60 evrov so prispevali nekdanji Davidovi učenci, sedaj člani društva Naš prapor, 110 evrov so nabrali na šoli Župančič, 20 v šoli Gradnik, 35 v šoli Erjavce. Vsem najlepša hvala! (Ija)

Mednarodni festival v Novi Gorici in Gorici Pixxelpoint

Med 3. in 10. decembrom je bil v Novi Gorici in Gorici 11. mednarodni festival novomedijske umetnosti Pixxelpoint 2010. Festival je postal že vsakoletna stalnica na Goriškem, ki skuša, vzporedno z razvojem računalniške in sodobne informacijske tehnologije, širiti vedenje o teh, za to okolje večkrat zelo oddaljenih pojavih. Vsako sezono pripelje dela številnih ustvarjalcev z vsega sveta. Vsakič poskuša publiki približati zelo abstraktne in po navadi težko dojemljive multimedialne projekte, ki pogosto ostajajo nekoliko neoprijemljivi. Naslov letošnjega festivala *Trojna konjunkcija: Magija, miti in mu-*

tacije sta si kuratorja izposodila z astronomskega področja in je v sebi združil številne, raznovrstne refleksije o današnjem svetu. Trojna konjunkcija je astronom-

na bi v sebi združeval razmišljanja ustvarjalcev o letu 2010, o katastrofah, političnih spremembah, napovedih o koncu sveta, o tem, kako ekološke, social-

ne in gospodarske razmere vplivajo na naše vsakdanje dojetje samih sebe in našega okolja. Na mednarodni razpis za letošnjo izvedbo je prispelo čez sto projektov iz dvaidesetih držav, kuratorja pa sta nekatere avtorje še povabila k sodelovanju. Tako je bilo tokrat v Mestni galeriji v Novi Gorici in v galeriji Metropolitana v Gorici predstavljenih več kot triinpetdeset projektov. Po odprtjih v obeh galerijah se je večer

nadaljeval z zabavo v nočnem lokalu Pieffe Factory v Ločniku. V mali dvorani Kulturnega centra Mostovna je cel teden delovala skupina Cirkupacija 2, ki je razvijala Platformo za totalno

umetnost, v Kulturnem domu v Novi Gorici pa je bilo predstavljenih veliko kratkih in daljših video posnetkov.

Letošnja kuratorja, nemški medijski ustvarjalec in kustos Heiko Daxl ter njegova žena in partnerica, hrvaška ustvarjalka, univerzitetna profesorica, kustosinja ter filmska montažerka Ingeborg Fülle, imata za seboj že vrsto projektov na področju multimedije. Od leta 1990 skupaj ustvarjata pod imenoma "mediainmotion" in "dafu@", delujeta na področju filma, videoumetnosti, vizualne glasbe, digitalne umetnosti, grafike, fotografije, instalacij in mešanih medijev. Skupaj ustvarjata lastne projekte, aktivna pa sta tudi na glasbenem in gledališkem področju; vedno iščeta nove poti in nenehno eksperimentirata z optičnimi in akustičnimi pojavi ter tako preizkušata opazovalčeve čute. Kljub temu pa je v njenem izboru za letošnji Pixxelpoint pravzaprav težko prepoznati enotno linijo, rdečo nit, ki bi med seboj povezovala izbrana dela, čeprav so bila nekatera zelo zanimiva in zgovorna. V ohlapnem konceptu je mogoče predstaviti skoraj karkoli.

inca

Predstavitel v goriški pokrajinski palači

Monografija o Ljubki Šorli

V februarju je ob stoti obletnici rojstva pesnice Ljubke Šorli v Gorici potekal simpozij s pomenljivim naslovom *Uporno sem viharjem kljubovala*, na katerem so sodelovali različni strokovnjaki s področja literature. Prispevke s seminarja je Katja Mihurko Poniž zbrala v znanstveni monografiji, ki so jo v petek, 10. decembra, predstavili v dvorani pokrajinskega sveta v Gorici. Večer, ki je v celoti potekal dvojezično, je povezovala Tatjana

niža in Alenke Jensterle Doležal, ki sta ugotovila, da je pesnica doživljala prostor zelo intimno, a se sočasno zavedala vpetosti v zgodovinski trenutek. V tretjem sklopu so obravnavane tematske posebnosti. Tatjana Rojc je raziskovala sprejemanje in danost Božjega, Irena Avsenik Nabergoj njeno ljubezensko liriko, Katja Mihurko Poniž religiozno tematiko s poudarkom na podobi matere in Ana Toroš podobe tujega oz. drugega. V četrtem sklopu je

dobila mesto njena otroška in mladinska literatura, ki jo je preučila Milena Blažič. V zadnjem sklopu so predstavljene odmevi na njeno ustvarjalnost. Barbara Pregelj se je ukvarjala z vprašanjem središča in obrobja oz. z vprašanjem, zakaj ni bila Šorlijeva v pregledih upoštevana v večji meri. Zoltan Jan je predstavil sprejem njene dela v Italiji. Poudaril je predvsem vlogo Celsa Macorja pri pesničnem sprejemu med italijanskimi bralci. David Bandelj je zbral njene uglasbitve. Prispevki so potrdili izhodiščno trditev, da je njen opus motivno izjemno bogat ter oblikovno zanimiv in inovativen ter da mu je bilo doslej namenjeno premalo pozornosti. Večer je sklenil David Bandelj, avtor enega izmed prispevkov iz monografije, ki je izrazil zadovoljstvo ob izidu le-te, saj je tako prišlo do možnosti, da dobi Ljubka Šorli svoje mesto v kanonu slovenske literature. Poudaril je njeno pretresljivo življenjsko zgodbo, ki je z vseodpuščajočo držo prinesla nov veter v ta prostor ob meji. Veliko njenih del je bilo uglasbenih, dela na tem področju pa še vedno nastajajo, zato je seznam iz monografije dejansko že zastarel. Z uglasbitvami pesmi se je najbolj zasidrala v zavest ljudi. Sama je bila tudi glasbenica in je včasih pisala tekste na melodije, ki si jih je zamislil mož.

"... duhovni poklici rastejo na kolenih..." Rožančeva nagrada, narod in zamejski duhovnik

Prestižna slovenska nagrada za najboljše esejistično besedilo zadnjih dveh let je bila 16. septembra 2010 podeljena prof. Petru Kovačiču - Peršinu za njegovo delo *Vrnitev k Itaki*. Avtor mi je knjigo s posvetilom poklonil 17. marca 2010. Preden sem se z njo seznanil, sem se z avtorjem pogovarjal o marsičem, kar je tam napisal, obenem sem spremljal debato, ki se je kar trikrat razvila ob tem delu, zato priznam, da si je avtor to nagrado resnično zaslužil, saj je delo nastajalo kar nekaj let in je marsikaj, kar je v knjigi napisano, v našem narodu tudi zares problematično. Zanimivo je Kovačičevo razmišljanje o slovenskem kulturnem prostoru. Takole piše: "Slovenski kulturni prostor ne more biti nek imaginarni (obstoječi) kulturni prostor duhovne bivajočnosti slovenskih kulturnikov, kakor ga po navadi razume prav slovenska politika. To naj bi bil prostor, kjer se dogaja slovenska kultura od argentinske pampeske prek ameriških velemest do deželice pod Triglavom... Prva skrb v tem pogledu bi veljala ohranjanju slovenstva v zamejstvu in v krepitvi obmejnega prostora države. Prav tu pa opažamo vse večji populacijski upad. Slovenski obmejni prostor se praz-

ni, namesto da bi ga krepili. Če ni gospodarskih možnosti za normalno življenje, se ljudje izseljujejo. Še manj se sedanja slovenska politika briga za krepitev slovenstva v živem zamejstvu... Danes ni dovolj le kulturna in ekonomska pomoč, ki ne le raste, ampak upada. Vztrajanje v zavesti slovenstva je bila v zamejstvu vedno zadeva najintimnejše odločitve vsakega posameznika. In to bo postalo jutri za vso Slovenijo. Zato mora postati vzgoja za slovenstvo osrednja naloga nove narodne prebuje..." Ko sem 12. novembra prebral na uradni slovenski cerkveni spletni strani (rkc.si) o obisku slovenske zamejske delegacije pri slovenskem metropolitu dr. Antonu Stresu v Ljubljani, sem se zamislil. Tam med drugim piše: "Poseben poudarek je bil posvečen stanju slovenskih duhovnikov na Tržaškem, Goriškem in Videmskem... Delovanje slovenskih duhovnikov je bilo od nekdanj temeljnega pomena za ohranitev narodne identitete in seveda zdrave omike... Povsod se soočamo s pomanjkanjem NOVH (!) duhovnih poklicev..." - Kako le-

po govorijo ti naši zamejski modreci, zato jim kot slovenski zamejski duhovnik čestitam! Vendar, kaj pa ti veleumni možje za nas zamejske slovenske duhovnike naredijo? Od tu dalje pa žvižgam, žvižgam in bom še naprej

Prof. Peter Kovačič - Peršin

žvižgal in z žvižganjem preganjal vrabce z našega zvonika... Če mi ne verjamete, pridite pogledat in bomo skupaj žvižgali in preganjali vrabce... Na Miklavževu nedeljo se po večerni maši v ljubljanski stolnici redno zberemo na čaj v tamkajšnjem stolnem župnišču. Letos smo šli čez cesto v prostovo rezidenco. V zanimivi družini,

kjer ni manjkalo dovtipov in šal, me pred odhodom pocuka za rokav cerkveni dostojanstvenik pa prišepne: "Poslušaj, ti, kaj mislijo ti tvoji možje?" "Moji"? ga nekim. "No ja, od tam, ko nam pridejo praviti, da pri vas primanjkuje duhovnikov. Saj teh primanjkuje tudi pri nas, ne samo pri vas. Ti, tako na štiri oči, ker si že fajmošter, poveš kdaj tvojemu božjemu ljudstvu, da je treba tudi moliti? No ja, vidim, da si že star in požaljen dedo in si pozabil, da duhovni poklici rastejo na kolenih. Če zanje ne bo nihče molil, jih tudi ne bo..." Vestno, ponižno in pazljivo sem poslušal ta poduk in ko je končal, sem mimogrede zjekljal: "Ekscelesca, veste kaj, tudi naše zamejske družine ne bodo ostale skupaj samo z govoričenjem, športom, politiko in kulturo, kot v našem ljubem zamejstvu misli marsikdo, ampak bodo tudi one morale malo več nucat kolena, drugače bodo druga za drugo šle v maloro..." Med vožnjo domov sem sklenil, da nikoli več ne bom šel na ljubljanski Miklavžev žur, kamor redno hodim vsa leta, kajti vsakokrat, ko grem v prestolnico na podobne prireditve, vedno znova dobim novo pošiljko mrzlega tuša, da se potem hladim kar lep čas. Upam, da se vam to ne dogaja!?"

Ambrož Kodolja

PIKA NA (PESMI) Majda Artač Sturman

Božične želje

Kristalne snežinke
božičnih darov
bogate noč
drobne veje
moje duše.

Veselim se
svete beline
božičnih kosmink
in koprnim
po dopolnitvi časov...

Postal bom smreka
globokih korenin,
širokih vej
in sinjih višin:
bogato božično drevo.

Albert Miklavc
(1928 - 1996)

Med pesmimi, ki so jih pesnice in pesniki napisali v duhu božičnega pričakovanja in čutenja, se me je prav posebej dotaknila Miklavčeva. Z razliko od večine ne poje o jaslicah niti o novorojenem Detetu, s svojo povednostjo sega globlje, s simboliko bele in sinje obarvanosti kipi v višine. Začetni verzi prve in druge kitice so vpeti v čutni svet pojavnosti, tako svet in radosten v običajni predstavnosti božične noči: darovi pomenijo bogastvo, sneg

veselje. A umetnik v ta prostor zarisuje svojo duhovno pokrajino, osrečuje ga polnost doživljanja, da se ozavešča obenem drobnih vej svoje duše in svojih korenin. Preveva ga duh nadčasovnosti, želja po nečem višjem. Razvejanost njegove duše je v belini božične zamaknenosti bogatejša, zrelo je občutje božične radosti in veselja, ko lirski subjekt kar koprni po dopolnitvi časov. Ali je to nadčasovnost, večnost, kot jo lahko nakazuje tudi ločilo - tri pike- na koncu druge kitice? Narava simbolno nudi zavetje pesnikovemu hrepenenju in željam. Tudi sam se bo spremenil v bogato božično drevo, v smreko. Njene globoke korenine in široke veje, ki se stegujejo v višine, so znanilke bivanjske darovanosti, za katero stoji čudež božične noči. V izvirno zasnovani pesmi je Miklavc tradicionalni okvir zimske idile z belimi snežinkami in božičnimi darovi napolnil z nadčasovnim hrepenenjem in poduhovljenostjo.

Castrumfoto 2010 in fotografije Milana Klemenčiča

V Pilonovi galeriji v Ajdovščini je bilo v petek, 10. decembra 2010, odprte letošnjega 8. mednarodnega fotografskega srečanja CastrumFoto 2010 - avtoportret in razstave fotografij Milana Klemenčiča - portreti in avtoportreti.

Srečanje

CastrumFoto

je bilo pod

okriljem Pilo-

nove galerije

in pod vodstvom

Primoža Breclja, med

15. in 17.

oktobrom, v

Ajdovščini ter

Vipavskem križu.

Udeležilo se ga je

deset ustvarjalcev iz

Slovenije in Italije.

Dela, ki so nastala v

tistih dneh, na razstavi

predstavljajo Dragomil Bole,

Primož Breclj, Sergio Culot,

Polona Demšar, Andrej Furlan,

Nika Furlani, Franc Golob,

Iris Anam Cara, Andrej Perko

in Tihomir Pinter. Tema

fotografskega srečanja se

navezuje na letošnje

kulturno leto v Ajdovščini,

posvečeno slikarju, fotografu

in lutkarju Milanu Klemenčiču

(1875-1957), ki je zapustil

obsežen fotografski opus,

v katerem zavzemajo portreti

in avtoportreti pomembno mesto.

Razstavo Klemenčičevih fotografij je ob koncu Klemenčičevega leta v Ajdovščini pripravil mag. Mirko Kambič, ki je iz bogate umetnikove fotografske zbirke izbral trideset portretov in avtoportretov, nastalih v obdobju 1899-1916. Mirko Kambič je v katalogu zapisal, da je Klemenčič fotografski portret in avtoportret "gojil s posebnim veseljem kot svoj fotodnevnik, končno tudi kot življenjsko kroniko zasebnega značaja. S fotografskimi portreti je iskal svojo lastno zavest, utrjeval družinske in sorodstvene vezi". Razstavi, ki ju spremlja katalog z besediloma Mirka Kambiča in Nataše Kovšca, bosta na ogled do 7. januarja 2011.

Ivo Svetina dobitnik Jenkove nagrade

Pesniku Ivo Svetini je predsednik Društva slovenskih pisateljev Milan Jesih izročil Jenkovo nagrado. Svetina je bil vesel stanovske nagrade; ob tem je poudaril pomen pesnika Simona Jenka, ki je po njegovem mnenju eden tistih, ki so postavili temelje slovenske

poezije; uvršča ga takoj za Prešerna. Predsednik žirije Niko Grafenauer je Svetino ocenil kot pesnika z obsežnim opusom, njegovo nagrajeno pesniško zbirko Sfinjin hlev pa za eno najboljših doslej. Po Grafenauerjevih besedah je Svetina v zadnjem obdobju zelo ploden. Napovedal je tudi že novo pesniško zbirko z naslovom Strašni delavci, ki bo pri založbi Nova revija izšla predvidoma še v tem letu.

V obrazložitvi nagrade je Grafenauer zapisal, da se Svetina v svojem "mitemskem" pesniškem jeziku nenehno vrti

okoli nekakšnega temelja, na katerem poskuša zgraditi tako hišo svojega jezika, pesmi kot tudi misli. In prav to dvoje se po Grafenauerjevem prepričanju na komplementaren način udejanja tudi v zbirki Sfinjin hlev, ki se ponaša z eksistencialno izkušnjo, ki v sebi nosi tako črno tektoniko individualnega kot zgodovinskega časa, v katerem se gnetejo, koljejo, odrešujejo in strmoglavljajo človeške usode najrazličnejših izvorov.

Navedel je besede literarnega zgodovinarja Denisa Poniža, ki je v spremni besedi zapisal, da Svetinovo novo poezijo razlikuje v dvojem "od vsega, kar je prebral pesniškega v zadnjem času". Na eni strani se poetična izpoved ne izmika mišljenju, ampak ga vabi v svoj ris, oblikuje tok, ki ga je mogoče doživljati s čuti, a dojemati tudi z razumom, hkrati pa se vanjo vtiskujejo podobe, ki so nekoč in danes pomensko povsem jasne, izpostavljene, so konica nekega časa, ki je svoje korenine, a morda še bolj poganjke, zasadil v naša srca. Jenkovo nagrado za najboljšo pesniško zbirko zadnjih dveh let podeljuje Društvo slovenskih pisateljev. V 24 letih so podelili 28 nagrad. Prvo je leta 1986 prejel Niko Grafenauer za zbirko Palimpsesti. Lani so nagradili Tihotapce Aleša Debeljaka. Letošnjo žirijo so poleg Grafenauerja in A. Debeljaka sestavljali še Andrej Medved, Ifigenija Simonovič in Tomaž Toporišič.

S 3. strani

Spoštuj morje...

Pred meseci je ameriško in svetovno javnost pretresla novica o okvari pomorskega vrelca korporacije British Petroleum v Mehiškem zalivu, kar je opustošilo kilometrske površine obale ZDA. Ali je bila to posledica varčevalne politike angleškega podjetja?

Kar se je zgodilo, nima zveze z varčevalno politiko. Dejstvo je bilo zgolj v tem, da dosedanja pravila igre niso zahtevala instalacije določenih varnostnih naprav. Norveški in brazilski vrelci offshore razpolagajo s potrebnimi varovalkami zgolj zato, ker so imeli v preteklosti okvare.

A zato je treba čakati na neresno, da naftna korporacija uredi varnostne sisteme?

Tako pač je!

V Tržaškem zalivu naj bi zgradili t. i. uplinjevalnike, kar je močno razburilo javnost. Kakšno je vaše mnenje?

Z varnostnega vidika je ta načrt zgrešen. Že terminal Siot-a v dolinski občini ne bi smel obstajati. Večkrat so me kot izvedenca prosili, naj v miljskem terminalu nadzorujem pretovarjanje nafte: to so storili le zato, da bi si oprali vest.

Preidimo na zasebnost. Zakaj ste se pred leti odločili za morje?

Že kot otrok sem želel spojiti svoje življenje z morjem. Študiral sem na pomorski šoli v Piranu, leta 1969 sem v Trstu opravil kapitanski izpit, nato sem prejel še diplomu kapitana dolge plovbe. Po začetnem sodelovanju z družbo Lloyd Triestino sem se napotil v Genovo, kjer sem iz potrebe služil pri drugorazrednem pomorskem podjetju, nato sem vzpostavil stik s Chevronom.

Kakšni so mejniki v pomorski karieri?

Najprej je obvezna pomorska šola, nato dveletno kadetsko obdobje, potem je treba opraviti poročniški izpit za tretjega oficirja. Pri trintridesetih letih sem postal kapetan v floti Chevrona. Kot komandant sem si nabiral izkušnje

na manjših ladjah, nato so me imenovali za poveljnika velikih tankerjev. To so bile nove ladje z visoko tehnologijo, katerim si dotedanji kapetani niso upali poveljevati. Leta 1992 sem prejel še častni naslov vice komodorja.

V vaši karieri ste se vkrkali in upravljali marsikatero ladjo. Na katero izmed teh ste se najbolj navezani?

Nedvomno na Condoleazzo Rice.

Kako številnemu osebju ste poveljevali?

Okrog trintridesetim ljudem.

Kakšne lastnosti mora imeti komandant?

Komandant mora biti s posadko zelo človeški. Na tankerjih je bilo veliko mornarjev indijskega porekla in v času monsunov so imeli nič koliko težav doma: pomagal sem jim tako, da sem jim vnaprej dajal plačo; večkrat sem podjetju tudi zamolčal dejstvo, da je imel kak član posadke zdravstvene težave, drugače bi izgubil službo itd.

Kakšno je bilo najdražje spoznanje, ki vam ga je morje v vseh letih plutja poklonilo?

Najbrž to: spoštuj morje in morje te bo spoštovalo! Obenem me je naučilo, da je treba ob vsaki potezi imeti alternativo.

Ali je tako velika odgovornost, ki jo nosi kapetan, nagrajena s pošteno plačo?

Je in ni. Dandanes pravih kapetanov ni več. Na splošno so pomorske družbe ta profil dokaj malo plačale, tako da so se mladi odločali za druge poklice. Tankerji pa še vedno plujejo, vendar zaradi pomanjkanja profesionalnosti je danes veliko več nesreč kot nekoč: celo moderna atomska podmornica angleške mornarice je nasledla na čereh! GPS lahko nedvomno pomaga pri plovi, brez svojega daljnogleda pa bi si ne upal pluti...

In še zadnje, a obvezno vprašanje: kakšen je najlepši del sveta, ki ste ga obiskali?

Nedvomno Cape Town, zlasti zaradi izredne ribje kuhinje in odličnega vina.

V Goriškem muzeju na gradu Kromberk
Razstava del Vladimirja Makuca

V Goriškem muzeju na gradu Kromberk je bilo v četrtek, 9. decembra, slavnostno odprtje razstave Vladimirja Makuca, ki je leta 2007 rojstnemu kraju podaril retrospektivni izbor svojih likovnih del. V hrabi jih bo imel Goriški muzej, ki je Makucu posvetil obširen katalog s podrobno dokumentacijo podarjenega opusa, več kot 550 del, grafik, slik in kiparskih objektov. Predstavitev monografije in pregledna razstava, prva od treh, ki bodo prikazale celotno donacijo, sovpadata tudi s praznovanjem ustvarjalčevega visokega jubileja, 85. rojstnega dne.

Na odprtju, ki se ga je udeležilo veliko število obiskovalcev, so se avtorju poklonili direktor Goriškega muzeja Andrej Malnič, predsednik krajevne skupnosti

Solkan Joško Lehan, predstavnik banke Nova KBM Peter Budin in župan Mestne občine Nova Gorica Matej Arčon. O Makučevem likovnem ustvarjanju so spregovorili kustos Goriškega muzeja Matjaž Breclj, ki je zbiral in popisoval podarjena dela, ter pisci analitičnih besedil v katalogu, poznavalci Makučevega opusa, Nadja Zgonik, Milček Komelj in Andrej Smekec.

Vladimir Makuc je dolga leta zbi-

Foto Leo Caharija

ral svoja najboljša dela z namenom, da bi ostala skupaj kot avtorska zbirka, in z željo, da bi jih kot celoto podaril domačemu kraju, kar je zapisano tudi v darilni pogodbi. Makučeva dela bo Goriški muzej hranil v baročni vili Bartolomei v Solkanu, predstavljena bodo v prostoru, ki bo

veških fresk predvsem v zahodnem delu Slovenije in Istre, kar je močno vplivalo na njegov likovni, slogovni razvoj. V poletnih mesecih leta 1960 je delal v hrastovelski cerkvi, kjer so ga poleg samih fresk očarali skrivnostni glagoljaški napisi in grafiti, ki so se na njih plastili skozi zgodovi-

Njegov poetični slog zaznamujejo omejena barvna lestvica, ki je zreducirana na naravne zemeljske tone in lahkotnost, ki je značilna za otroško risbo. Razpoznavni so praviški elementi, esencialnost, arhetipskost, reduktivnost, lastnosti, ki so jih v slovenskem okolju mojstrsko razvili Marij Pregelj in

Gabriel Stupica, v evropski tradiciji pa nedvomno Paul Klee. Makučevi motivi, vzeti iz živalskega, rastlinskega in človeškega sveta, pa so skozi dolgoletno presnavljanje dobili simbolne oznake, prevzeti so iz lokalnega, iz domače zemlje, Mediterana, iz kmečkega življenja, ki je glo-

boko povezano z naravo, vanj pa vdirajo elementi urbanizacije in tehničnega napredka človeštva. Kraške hiše, trpka kamnita pokrajina, soline, ženske figure, voli in predvsem razne vrste ptic, Makučev prepoznavni motiv, so bivajo z električnimi drogovi in žicami, zobatim kolescem, simbolom industrializacije.

Stalna muzejska zbirka in nova razstava slikarja Vladimirja Makuca na gradu Kromberk bo od 14. decembra do 30. decembra 2010 odprta po naslednjem urniku: od ponedeljka do petka od 8. do 17. ure, ob sobotah za najavljene skupine, ob nedeljah in praznikih od 13. do 17. ure.

inca

Z 2. strani

Komisija DZ...

Šola s slovenskim učnim jezikom na dvojezičnem področju nikakor ni le stvar jezika, pač pa gre za ustanovo narodne (ne le jezikovne) manjšine in ostaja zanimiva tudi za druge, samo če zna ohraniti svojo slovensko značilnost. Dvojezičnost je pozitivna in se sedaj ponovno obuja, negativna pa tam, kjer slovensko

okolje uvaja dvojezičnost enozmerno in širokogrudno, da bi se ne zamerilo pripadnikom večine. Že samo dejstvo, da je samo ena italijanska šola v Trstu uvedla pouk slovenščine, potrjuje to težnjo, je končala svoje razmišljanje predstavnica SSO Jelka Cvelbar.

Upravičeno odsotni Igor Gabrovec je poslal na Komisijo pisni prispe-

vek, v katerem med drugim meni, da je vsak udarec slovenski šoli neposreden atentat na narodni obstoj slovenske narodne skupnosti, zato poudarja potrebo po nedotakljivosti že obstoječe mreže šol, slovenska šola z dvojezično šolo v Špetru naj bo izvzeta iz vseh krčenj, seznam slovenskega učnega osebja naj bo ločen od italijanskega, razredi naj se oblikujejo po starih kriterijih izpred novega zakona, to naj velja tudi za določanje neučnega osebja. Drugi svetovalec iz Furlanije Julijske krajine Igor Kocijančič pa je me-

ni, da smo v manjšini glede nekaterih vprašanj o šolstvu že poenoteni. Veliko pričakuje od novega zakona za slovensko šolo. V zadnjem času se razpravlja tudi o možnosti, da bi šola prišla pod deželno upravo, s čimer se on ne strinja. Značilnost italijanskega šolskega sistema je tekmovalnost med šolami, ki se odraža tudi znotraj sistema slovenske šole v Italiji. Če bi prišlo do dogovora ravnateljev pred vpisnim obdobjem, bi se po njegovem mnenju lahko izognili marsikateri težavi pri razporeditvi dijakov po šolah.

Tolminski muzej se je predstavil v Ljubljani

Predbožični dnevi odprtih vrat o založniški dejavnosti

Narodni muzej Slovenije - Sekcija muzejskih knjižničarjev pri Skupnosti muzejev Slovenije je tudi to jesen pripravil drugi Muzejski knjižni sejum, na katerem je svojo knjižno produkcijo zadnjih treh let predstavilo 35 slovenskih muzejev in galerij. Izdajateljsko dejavnost pa so predstavile tudi muzejske organizacije, med njimi tudi Tolminski muzej.

V času od 9. do 11. novembra so potekale razne prireditve, kot so okrogle mize, tiskovne konferenice in predstavitev muzejskih publikacij in projektov. Obiskovalci so se seznanili z dejavnostjo specialnih muzejskih knjižnic, ki sodijo med največje in najboljše slovenske specialne knjižnice ter hranijo bogato knjižno ustvarjalnost.

S Sekcijo slovenskih muzejev se je s knjižno produkcijo zadnjih

treh let predstavilo 39 slovenskih muzejev in galerij. S kar deseti publikacijami se je na Muzejskem knjižnem sejumu s svojo bogato založniško dejavnostjo predstavil tudi Tolminski muzej, zlasti z dvema novejšima publikacijama. Uredila ju je etnologinja Karla Kofol. V slikanici Zgodbe iz Posočja je dvanajst kratkih zgodb s prikupnimi ilustracijami. Govore o nekdanjem načinu življenja ljudi ob gornjem toku reke Soče. Svojevrsen vodnik po stalni razstavi Tolminskega muzeja govori o bogati 60-letni tradiciji muzeja v tem prostoru, kjer ostaja še veliko nezaznane. Želja strokovnjakov muzeja je, da s takimi publikacijami spodbudijo tudi mlade, da se odločajo za stroko in se jim pridružijo pri raziskovanju in spoznavanju tukajšnje bogate preteklosti.

Posebne pozornosti je bila deležna publikacija Pri Kosmaču, ki je literarni vodnik po Kosmačevi domačiji, domu pisatelja Cirila Kosmača na Slapu ob Idriji, ki so jo izdali ob njegovih 100-letni-

ci rojstva in 30-letnici smrti. Na ogled je devet odlomkov iz različnih Kosmačevih del. Ti se nanašajo na njegov dom ob Idriji, ki je bil leta 2003 preurejen v spominski muzej. Letos, v Kosmačevem letu, je muzej veliko naredil za promocijo domačije Cirila Kosmača v vasi Slap ob Idriji. Tolminski muzej deluje pod tem imenom 10 let, sicer pa že 60 let. Na prodajni razstavi (10 predstavljenih publikacij iz zadnjega triletnja) so ponudili poseben sejemski popu-

st. V dneh odprtih vrat, pred božičnimi in novoletnimi prazniki, bodo ponovili to akcijo popusta pri prodaji knjig v izdaji muzeja.

MM

Kratki

Izidov primarnih volitev ne gre podcenjevati

Ne glede na machiavellijevske trike, ki dovoljujejo, da nedeljske primarne volitve leve sredine v Trstu tako ali drugače opredelimo kot pozitiven trenutek demokracije, soudeležbe občanov in morda še česa zraven, ostaja nesporna logika števil, ki govorijo drugače. Nekaj čez štiri tisoč volivcev in volivk je v sorazmerju s skoraj 20.000 na pokrajinski ravni leta 2005 ali tudi približno 9.000 lani, ko je sama Demokratska stranka izbirala svoje deželno in državno vodstvo, zelo zgovoren podatek. Razpolovitev glasov od leta 2005 do 2009 in še ponovna razpolovitev leto kasneje je znak, ki ga mora leva sredina v celoti in zlasti njena največja komponenta vzeti zelo resno. Županski kandidat Roberto Cosolini začelja svojo pot do spomladanskih volitev, ki je strma in polna neznank. Vsestranska politična slika in politična vrenja znotraj obeh taborov tudi na deželni ravni lahko prinesejo še marsikatero presenečenje. Dejstvo je, da se je Trst v nedeljo zelo ohlapno odzval na ponujeno trojko kandidatov, ki so bili navsezadnje morda preveč levo profilirani v mestu, ki je, hočeš nočeš, pretežno desno ali vsaj sredinsko-desno obarvano. Magičnih receptov nima nihče. Zato pa je toliko bolj potrebno, da tudi znotraj leve sredine zelo trezno ocenimo in premislimo nedeljski odgovor volilne baze. Z drugimi besedami: bo kandidat, ki se je kljub sorazmerno močnemu aparatu in nadvse prijazni medijski pozornosti komaj prebil v konkurenci z dvojico izrazito levičarskih tekmecev, kos bitki s kandidatom, ki ga bo naposled le izrazila desna sredina?

Z Riccardom Illyjem je leva sredina prvič po vojni prepričljivo zmagala in dobro upravljala mesto, o tem ni dvoma. A Illy ni bil levičar in tudi o tem ni dvoma.... / Igor Gabrovec, deželni svetnik

Silvestrovo v SSG

SSG je pripravilo posebno presenečenje za svoje obiskovalce, možnost praznovanja silvestrske noči na premieri komedije dubrovniškega avtorja Vlahs Stullija Karabinjerjeva Katra. Komedija iz leta 1800 je eden od vrhuncev hrvaške dramske dediščine. Za prevod iz dalmatinske hrvaščine v kraško, narečno slovenščino novega okolja je poskrbel Danijel Malalan, režijo predstave pa bo podpisal Vito Taufer. Postavitev bo premiero zaživela v petek, 31. decembra, ob 21.30 v veliki dvorani SSG. Gledališka silvestrska noč se bo z odra preselila v foyer parterja Slovenskega stalnega gledališča, kjer bodo gledalci lahko nazdravili z igralci novemu letu 2011.

Predstava, opremljena z italijanskimi nadnapisi, bo kot za abonente reda A in za gledalce izven. Predprodaja vstopnic (po nespremenjeni ceni) se bo pričela v ponedeljek, 13. decembra, pri blagajni Slovenskega stalnega gledališča (vsak delavnik od 10. do 15. ure). Tudi ob tej priložnosti bo odprto parkirišče na tržaškem velesejmu - Fiera di Trieste.

NA POBUDO STARŠEV Peticija

Za slovenske jasli v Trstu

Na prizadevanje staršev je pred nedavnim bila pripravljena peticija za odprtje novih jasli v tržaški občini. V občini Trst deluje namreč en

rozen svetlih izjem.

Zato pobudniki predlagajo Občini Trst, da se na njenem ozemlju ustanovijo še trije oddelki otroških jasli, in sicer za Vzhodni Kras,

nadvse hvalevredna, ker dejansko nadaljuje to, kar smo občinski svetniki slovenske narodnosti že začeli ob začetku svojega mandata", nam je povedal svetnik SSK Igor Švab. "Takrat smo pripravljali zadevno resolucijo, v kateri smo od župana, občinskega odbornika in odbornika za šolstvo zahtevali, naj poskrbijo za odprtje dodatne sekcije slovenskih jasli na kraškem območju. Ta resolucija je bila obravnavana v pristojni komisiji in je naletela žal, kot smo si pričakovali - na nasprotovanje desnice z

sam oddelek slovenskih občinskih jasli, ki je bil ustanovljen leta 1995. Sprejema naše malčke od tretjega meseca starosti pa do tretjega meseca starosti pa do treh let oz., dokler otrok ne sprejmejo v otroške vrtce. Za območje od Križa do Bazovice in Žavelj in ostalih mestnih četrti, v katerih bolj strnjeno živijo Slovenci, je na razpolago le 17 mest. Po pravilniku so ta mesta namenjena otrokom slovenskih staršev, dejansko pa jih obiskujejo tudi otroci neslovensko govorečih staršev, ki bi radi normalno živeli ob meji. Nekateri so 'povrnjenici'. Italijanske šole ne nudijo možnosti spoznavanja in osvajanja slovenske kulture in jezika

za Zahodni Kras in za mesto. Vsega skupaj bi bilo 51 mest za otroke treh starostnih skupin, od dojenčkov do kobacačev in malčkov. "Če zainteresirani še niso podprli predloga pri posameznikih na kateri izmed slovenskih šol, kjer se zbirajo podpisi, in so polnoletni občani Občine Trst, to lahko storijo v Tržaški knjigarni na Opčinah in v Trstu ob urnikih in dneh odprtja do 20. decembra 2010", je povedala koordinatorka peticije Magdalena Pahor. S tem vprašanjem so se že pred časom ukvarjali trije slovenski svetniki v občini Trst.

"Pobuda zbiranja podpisov je

Igor Švab (foto IG)

razlogom, češ da ni dovolj povpraševanja. Zahtevali smo tudi, naj se ta zadeva obravnava v občinskem svetu, a tudi do tega ni prišlo. Ko je resolucija ponovno romala v presojo komisije, smo resolucijo umaknili, ker se je odbornik Rossi obvezal, da bo

občina poskrbela za odprtje slovenske sekcije ob že obstoječih jasli v primeru, da bo za to dovolj povpraševanja. Pripravili smo tako apel vsem občanom slovenske narodnosti, naj javijo, ali so za to zainteresirani. Kljub načelnemu zanimanju je bil žal dejanski odziv tak, da občina ni mogla ustrezno ukrepati. Znano pa je, da uprava ni imela vedno posluha za naše problematike in naše pobude. Verjamem pa, da je bila naša začetna poteza dobro usmerjena, ker se občani zavedajo problema in so se dejansko angažirali za to vprašanje."

Peticijo je podpisalo veliko število ljudi. "To število je nedvomno visoko, sicer pa je treba določiti, koliko bi bilo realnih interesentov oz. tistih, ki bi dejansko vpisali svoje otroke v slovenske jasli. Res je, da ima ta peticija svojo kritično maso, ki jo bo leva sredina, v primeru zmage na prihodnjih občinskih volitvah, morala upoštevati. Iz teh podpisnikov pa bi nedvomno lahko izluščili zadostno število otrok za neko novo sekcijo v mestu. Naš apel je ostal na mrtvem tiru bodisi zaradi nenaklonjenosti občinske uprave do slovenske narodne skupnosti bodisi zaradi tega, ker dejansko nismo imeli zadostnega števila povpraševanj. Takrat smo zahtevali, naj se nova slovenska sekcija odpre na Krasu, ker smo domnevali, da kraško področje ni še 'pokrito'. Temeljito je treba premisliti tudi lokacijo teh jasli, za kar smo mi takrat vprašali za mnenje staršev. Dodati moram, da se je svojčas že moj predhodnik Peter Močnik boril za odprtje otroškega vrtca v ul. Conti: ta pa je danes zaprt, ker so starši raje pošiljali svoje otroke v druge strukture, ki so jim bile zaradi službenih obveznosti lažje dosegljive".

Narodna in študijska knjižnica

Kljub težavam ostaja ponudba kakovostna

Čeprav je Narodna in študijska knjižnica letos naravnala svojo dejavnost na t. i. duha stabilizacije, se trudi, da bi ostala kakovost ponudbe na visoki ravni. Od prvega marca letos deluje ustanova na Franciškovih ulici s skrajšanim urnikom, in sicer od 9. do 17. ure. S tem se je namreč zmanjšalo število obiskovalcev, saj so ljudje zaradi zaposlitve v knjižnico največ zahajali od 17. do 18. ure. Ravno tako je NŠK marca bila primorana skleniti delovno razmerje s sodelavko in njene usluge nadoknadi-

ti s formulo work experience ter s pomočjo uslužbencev zgodovinskega odseka. Tudi

Foto IG

nakup knjig se je bistveno zmanjšal. Lani je bilo aktivnih obiskovalcev NŠK okrog 1500, rednih obiskovalcev pa 17 tisoč. Tudi dodatne ponudbe NŠK ostajajo izredno priljubljene pri obiskovalcih različnih starosti, zlasti mlajših in najmlajših: pravljicne urice so namreč beležile zelo lep obisk

predšolskih otrok in učencev prvih razredov osnovnih šol. Tako je bilo tudi na zadnji urici, ko je Alenka Hrovatin popeljala poslušalce v svet rezijanske ljudske pravljice o Dvanajstih ujcih. Prihodec leto pa bo Biserka Cesar predstavila občinstvu otrok niz afriških ljudskih pravljic: prvi bodo otroci lahko prisluhnili že v sredo, 12. januarja, ob 17. uri.

Narodna in študijska knjižnica je letos prvič pristopila k pobudi Primorci beremo, ki je v Sloveniji že vrsto let največji projekt spodbujanja bralne

Foto IG

kulture. Primorske knjižnice želijo tako nagovarjati k branju sodobnih slovenskih avtorjev: na seznamu je tokrat bilo 54 proznih del in 10 pesniških zbirk. Zamejske bralce so nagradili v petek, 10. decembra, v Narodnem domu ob prisotnosti slovenskega novinarja in pisatelja Ervina Hladnika Milharčiča, čigar delo Pot na Orient je bilo

vklučeno v izbirni seznam pobude Primorci beremo. Kot je povedala knjižničarka Ksenja Majovski, so naši bralci najraje brali zamejske avtorje: Boruta Špacala in njegovo knjigo o očetu Lojzetu, roman Vilme Purič Burjin čas, knjigo Lide Turk Zora, pa tudi sodobne klasike kot sta Vrančev Doberdob in Bevkov Kaplan Martin Čedermac.

GLASBENA MATICA Gledališče Verdi

Poklon Fredericu Chopinu

Svežega cvetja nikoli ne zmanjka na njegovem grobu na pokopališču Pere-Lachaise v Parizu kot tudi hvaležnih ljubiteljev glasbe, predvsem rojakov iz Poljske, ki zbrano molijo. Kot da bi lik Frederica Chopina preko 160 let po smrti presegel slovesno statičnost spomenika, ikone glasbene zgodovine, ker mu je brezčasna moč umetnosti podarila večnost obzirnega, a tudi prizrčnega spomina. Izrazi globokega spoštovanja potrjujejo širšo priljubljenost skladatelja, čigar

slog nagovarja z lepoto vsem znanih klasikov. Pianisti mu veliko dolgujejo zaradi njegovega skoraj izključnega, poglobljenega, tehnično in umetniško dovršenega raziskovanja klavirskega potenciala. Tudi Glasbena matica je v tej sezoni napovedala monografski poklon ob dvestoletnici njegovega rojstva in je izpolnila obljubo s posebnim poudarkom in leskom, saj je koncert bil v Mali dvorani opernega gledališča Verdi v Trstu. Ob zadovoljstvu, da je slovenska glasbena institucija

ovrednotila delo svojih učencev in profesorjev pred širšo javnostjo in v tako prestižnem okviru, je večer ponudil tudi prijetne vtise solidnih izvedb dopadljivega programa, ki je zaobjel več zaznamujočih oblik. Kot posebnost sta poleg klavirja zaigrali tudi flavta in harfa, najprej v zbranim duhu transkripcij dveh klavirskih preludijev za nežne zvoke solo harfe, na katero je igrala Tadeja Kralj, nato z izvirnimi variacijami na temo iz Rossinijeve opere Pepelka, pri katerih je sodelovala komaj diplomirana flavtistka Petra Marega. Pianisti iz šestih razredov klavirskega oddelka so imeli seveda levji delež z izvedbo preludijev, ekose, valčkov, polonez, nokturnov, etud, bolera in scherza, s katerimi so prikazali raznolikost skladateljevega opusa. Od suverene nastopa mladega

Roka Dolena do virtuozne narančnosti Matjaža Zobca ali romantične čustvenosti, v katero se je poglobila Samatha Gruden, je

Chopinov svet zaživel z lučmi in sencami umetniške govornice, ki so oblikujejo občje priljubljene melodije, s katerimi sta se pred-

stavila Michele Perrone in Sara Tence, sentimentalni vzdihljaji, v katere se je vživela Martina Jazbec, izvrstne glasbene podobe osebne izvedbe Jane Zupančič, kot tudi artikularna, skoraj operna dramaturgija Scherza, s katerim je Matija Dolenc sklenil revijo skrbno pripravljenih in nadarjenih učencev. Ob dolgem aplavzu so vsi nastopajoči stopili na oder in se postavili tudi za skupinsko fotografijo, ki bo s posnetki Deželnega sedeža RAI trajni dokument o pomembnem večeru s Chopinom.

RP

Foto Kroma

Društvo Marijin dom

Izdelava venčkov za prijaznejši Božič

V Marijinem domu v Rojanu se skupina oblikovalk prazničnih okraskov pod mentorstvom učiteljice Jadranke Sedmak pripravljajo na Božič. Ob vstopu v dvorano, kjer navadno vadi domači cerkveni zbor, obiskovalca prevzame dišeči vonj zelenega rastlinja, ki komaj čaka, da ga vestne roke tečajnic upognejo v krožno obliko vencev. "Te lahko obesimo nad vrata ali pa jih položimo na mize: v tem primeru morajo izdelke krasiti še štiri adventne sveče. Čeprav smo tokrat nekoliko v zamudi, to starodavno tradicijo tudi v Ro-

Foto IG

janu iz leta v leto rade volje obnavljamo", so nam povedale gospe. Društvo Rojanski Marijin

dom že tretje leto zapored zaupa gospe Sedmakovi tečaj. "Že med poučevanjem sem dijake usmer-

jala v tovrstno ročno delo", nam je povedala mentorica, ki si je potrebnega znanja pridobila med drugim tudi v veliki in poznani cvetličarni na Dunaju. "Zelenje, ki bogati naše venčke, je po večini iz zimzelenih rastlin ali pa smrek. Okroglo podlago izoblikujemo s pomočjo slame (da lažje pritrdimo adventne sveče) ali pa uporabljamo ameriško trto oz. glicinijo". Kako pa se ogrodje nato krasijo? "To je prepuščeno okusu posamezne tečajnice. Navadno uporabljamo rdeče sadeže, naravne plodove, tudi cimret in janež. Suhe pomaranče ali pa jabolka posujemo z zlato, srebrno ali pa belo bleščico". Škarje, lepilo, pištola silikona in klešče ter žice so navadno priložna sredstva, ki tečajnicam služijo za izdelavo venčkov, s katerimi je Božič... Še bolj božičen!

Obvestila

Narodna in študijska knjižnica vabi na odprtje fotografske razstave Mirne Viola z naslovom Zima, zima bela..., ki bo v četrtek, 16. decembra, ob 17.30 v ul. sv. Frančiška 20. Umetnico bo predstavil Štefan Grgič, za glasbeni utrinek pa bo poskrbel Janoš Jurinčič, kitarist Glasbene matice iz razreda prof. Marka Ferija.

Tržaška knjigarna vabi v petek, 17. decembra, ob 18. uri, v prostoru v ul. sv. Frančiška 20, na odprtje razstave Aleksandra Starca z naslovom Kraški utrinki. Umetnika bo predstavila Jasna Merku', za glasbeni utrinek bo

poskrbela harfistka Tadeja Kralj.

Darovi

Župnija Barkovlje prispeva 50 evrov za potrebne otroke v Ajdovščini (Karitas).

Ob smrti dragega brata SLAVKA SULČIČA

izreka iskreno sožalje
bratu Marku in sestri
Branki ter njunima
družinama

UREDNIŠTVO
NOVEGA GLASA

Božični koncerti v domovih ostarelih

Slovenska Vincencijeva konferenca v Trstu že nekaj let prireja v božičnem času krajše zborovske koncerte božičnih pesmi v nekaterih domovih za ostarele in onemogle občane na Tržaškem. Božični čas je čas veselja, radosti in miru. Nujno je, da se v tem času še posebej spomnimo tistih občanov, ki preživljajo svojo starost v teh domovih, ter jim nudimo vsaj košček božičnega vzdušja in drobec veselja. To še zlasti občanom slovenske narodnosti, ki jim slovenska božična pesem pomeni radost in spomin na čase, ko so v mladosti in ob svojih družinah praznovali Božič. Pobuda je zgovoren dokaz, da nismo pozabili na naše ostarele sorodnike in znance, ki živijo v skupnostih, ter na sodelovanje in na bratsko solidarnost.

Koncerte bodo letos izvajali mladinski in otroški pevski zbori tako, da prinesejo v te domove tudi nekaj svežine in mladega razpoloženja. Na tak način tudi mlajši rod spoznava in se sooča s problemi ostarelih in onemoglih.

V ta namen bo Dekliški pevski zbor Kraški slavček, ki ga vodi Mirko Ferlan iz Nabržine, nastopil v domu Jeralla na Padričah v ponedeljek, 27. decembra, ob 16. uri, istega dne bo ob 16.30 v domu Itis v Trstu nastopil Mlajši dekliški zbor Vesela pomlad z Opčin pod vodstvom Andreje Štucin; isti zbor bo nastopil v sredo, 5. januarja 2011, ob 16. uri, v domu S. Domenico pri Sv. Ivanu; v nedeljo, 9. januarja 2011, bo ob 16. uri pel v Domu šolskih sester pri Sv. Ivanu Otroški pevski zbor Kraški cvet, ki ga vodi s. Karmen Koren. Hkrati pa Slovenska Vincencijeva konferenca želi vsem rojakom, še posebej svojim članom, dobrotnikom in prijateljem lepe, miru polne božične praznike ter srečno in zdravo novo leto.

Pastoralno središče

V Marijinem domu so počastili Brezmadežno

D eževno in megleno vreme 8. t. m., ki je že od jutranjih ur ovijalo Kras in Tržaški zaliv, ni odvrnilo vernikov od vsakoletne počastitve Brezmadežne v Marijinem domu - Pastoralnem središču Slovencev v Trstu. V popoldanskih urah, ko se je ob gosti megli že mračilo, so se pevci združenega zbora in častilci Brezmadežne Marije zbrali v božjem hramu tega središča, ki pomeni za starejše, ki živijo v mestu, tudi stičišče, kjer se lahko srečajo in v miru predajo molitvi in priprošnjam za vse tegobe tega življenja. Popoldanski blagoslov je s pesmijo spremljal Združeni zbor ZCPZ iz Trsta pod vodstvom Edija Raceta ob orgelski spremljavi prof. Tomaža Simčiča. V začetku je izzvenela pesem Moli zemlja in pevaj Alojza Mava. Sledile so druge Marijine pesmi in litanije Matere Božje. Na koncu je zadonela priljubljena Marija skoz življenje Ignacija Hladnika. Bogoslužni obred je vodil msgr. Marij Gerdol, ki se je s pridigo navezal na sporočilo za advent z naslovom "Dar dejavne ljubezni", ki ga je izdala tržaška škofija. Prebral je konec, v katerem je Giampaolo Crepaldi, tržaški škof-nadškof zapisal: "Dragi bratje in sestre, z darom Božje ljubezni more človek ustvarjati zgodbe o ljubezni v dneh svojega življenja in postati delavec za mir. Z dejavno ljubeznijo se človek odreši ali pa pogubi: odrešen bo, če bo ljubezen udeležan; pogubljen pa, če jo bo izmaliceval in zatemnjeval. Sodba se je že pričela s smrtjo in vstajenjem Božjega Sina (...). Ovce bo postavil na

svojo desnico, kozle pa na levo (...). Pridite, blagoslovljeni mojeg očeta! Prejmite v posest kraljestvo, ki vam je pripravljeno od začetka sveta! (...) Zaključujem to svoje razmišljanje o dejavni ljubezni z molitvijo Materi Božji, ki je bila naslovljenka najčudovitejše ljubezenske zgodbe na zemlji: Devica Marija, / ki si z

Msgr. Marij Gerdol (foto IG)

ljubeznijo / pričakovala, / da boš rodila / Besedo življenja / v bedi Betlehema, / izprosi milost, / da bo tržaška Cerkev / objem ljubezni za tiste, / ki iščejo odrešenje in resnico, / pravičnost in mir, / da se pokaže obličje / tvoje Sina in našega Odrešenika. / Amen". Msgr. Gerdol se je zahvalil vsem prisotnim za udeležbo pri tej pobožnosti in izrazil hvaležnost, da so se ga spomnili ob njegovem okroglem življenjskem jubileju. Obenem je prosil za molitev, da bi lahko še naprej vztrajal pri poslanstvu, ki ga opravlja med slovenskim občestvom.

Pavel Vidau

DSI in Knjižnica Dušana Černeta Počastitev 210-letnice Prešernovega rojstva

Za letošnji Ta veseli dan kulture sta Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta počastila 210. obletnico Prešernovega rojstva. Velikemu slovenskemu pesniku sta v Peterlinovi dvorani poklonila kulturno bogat in pomemben večer z razstavo povoj-

nih šolskih učbenikov slovenske književnosti; postavila jo je Lučka Kremžar. Spregovorila pa sta profesorja Zoran Božič in Tatjana Rojc. Novogoriški godalni kvartet Podokničarji je prisotne razvedril s prirejenimi skladbami in z znano Prešernovo Pod oknom. Uvodno besedo je podal Ivo Jev-

nikar, ki je predstavil tokratnega gosta. Profesor Božič je doktoriral na ljubljanski univerzi z disertacijo Poezija Franceta Prešerna v srednješolskih učbenikih in njena recepcija. Že trideset let poučuje slovenščino na novogoriški Srednji ekonomski in trgovski šoli. Leta 2009 mu je Slavistično društvo Slovenije podelilo priznanje za najboljšo doktorsko disertacijo, pred kratkim pa je založba Tangram v Ljubljani izdala njegovo študijo z naslovom Slovenska literatura v šoli in Prešeren. Z avtorjem se je pogovarjala prof. Tatjana Rojc, ki je predstavila Božičevo znanstveno monografijo kot izjemno zajetno knjigo, saj obsega več kot šestdeset strani s preglednicami in z didaktičnimi prilogami ter se opira na obsežen pregled učnega gradiva s celotnega slovenskega narodnega območja, vključno s predali za-mejci. Kljub temu da so znanstveniki do sedaj analizirali Prešerna na vse načine, se še nihče ni lotil recepcije Prešernovega opusa v šolskih berilih oziroma učbenikih za pouk književnosti. Velja pa opozoriti na to, da je Prešeren

edini avtor, ki se pojavlja v vseh srednješolskih berilih od leta 1850 dalje.

V sedmih letih pisanja je prof. Božič pregledal preko dvesto učbenikov tako iz osrednjega slovenskega prostora kot tudi iz tržaškega in koroškega zamejstva, Argentine in Avstralije. Poudaril je dejstvo, da je iz primerjave zamejskih beril iz osrednjega slovenskega prostora od leta 1978 do 1982 opazil vidno razliko: zamejska berila za višje srednje šole ponujajo več besedil kot sočasna iz Maribora, poudarek pa sloni na tukajšnjih piscih. Iz tega izhaja, da je bila osrednja Slovenija naprednejša po izboru, ampak je zaostajala za tržaškimi berili po kakovosti in številčnosti izbora.

Po zanimivih vprašanjih Rojčeve, na kateri je avtor poglobljeno odgovarjal, je publika dobila jasno sliko, kako dijaki sprejemajo Prešernova dela. Kot zanimivost je prof. Božič ob koncu večera navedel dejstvo, da so na Tržaškem leta 1850 izdali prvi učbenik za srednješolce, ki je bil obenem prvo berilo na celotnem slovenskem območju.

Sin

Tatjana Rojc, Zoran Božič in Ivo Jevnikar (foto Kroma)

Krščanska združenja italijanskih delavcev - Acli Pozitiven obračun dveletnega delovanja

Predstavitve družbenega obračuna 2009 tržaškega pokrajinskega odseka Krščanskih združenj italijanskih delavcev, ki so pri večinskem narodu poznana s kratko Acli, je bila priložnost, s katero se je krajevna organizacija zazrla vase, v svojo bogato in raznoliko dejavnost ter dosežke, ki jih je v zadnjih dveh letih doživela. Morda velja obračun začeti ravno pri teh: še prej pa je treba obnoviti smernice in idejno podlago, na katerih Acli slonijo že od samega nastanka na državni ravni leta 1944. V njihovem genetskem izročilu je namreč zapisano, da preko delovanja zlasti laičnih osebkov zasledujejo pospeševanje družbenih dinamik z neposredno udeležbo svojih članov v demokratičnem življenju. Dejansko se ta načela udeležajo na podlagi krožkov, storitev, podjetij, načrtov in specifičnih društev. Temeljne vrednote - zvestoba evangeliju, demokraciji in delavstvu - se

izražajo v duševni in človeškem podpori posamezniku in družini. Od leta 1945 so dejavna tudi tržaška združenja Acli. V tej dolgi dobi je nastalo mrežno sodelovanje različnih skupinskih dejavnosti, kjer je iskanje rešitev težav sodobnega časa sprožilo možnost medsebojnega soočanja. Krog storitvenih dejavnosti se je večal, nastajali so okenca za občane, kraji za srečevanje ljudi, rekreativne dejavnosti, izobraževalni trenutki, pobude za ovrednotenje in senzibilizacijo na račun različnih tematik, duhovne vaje: skratka, številne socialne in kulturne pobude, katerim je treba prišteti tudi aktivno podporo in pomoč priseljencem. Tako široka storitvena ponudba in sočasna okrepitev različnih profilov znotraj tržaških Acli sta omogočila večanje članske podlage organizacije, ki je leta 2007 štela 3.080 članov, danes pa 4.000. K organizaciji Acli

lahko pristopijo delavci in državljanji, moški in ženske vseh narodnosti, ki se prepoznavajo v idejni podlagi organizacije: letos je članarina znašala 17 evrov. Posamezni krožki imajo svoje dejavnosti in program. Pokrajinski krožki je sedaj šest: Krožek Acli G. Fanin, trg Sv. Jakoba 15, Krožek sv. Alojzija, ul. Aldegardi 15, Krožek E. Crevatini, ul. Cologna 77, Krožek O. Petronio, ul. Frausin 9, Milje, Krožek Piccolo Grande Modno, Istrska cesta 44, Krožek Acli P. F. Vender, ul. Sv. Frančiška 4/1. Posebno pozornost namenjajo Acli družini in koordinaciji turističnih ponudb, ki težijo k izboljšanju kakovosti življenja, prirejanju športnih aktivnosti, solidarnostnim dejavnostim v nekaterih manj srečnih predelih sveta, in ukvarjajo se z žensko tematiko ter s storitvenimi uslugami za delavce. Lansko leto je obenem v primerjavi s prejšnjim beležilo povišanje sodelovanja med posameznimi osebki ustanove Acli, kar se je pretvorilo v pozitiven obračun celotne mrežne organiziranosti, ki je leta 2009 znašala pozitivnih 15 tisoč evrov. Povišalo se je tudi število zaposlenih in sodelavcev, ki je lani doseglo 130 oseb. Poudariti je treba, da

organizacije Acli dajejo prednost rednim zaposlitvenim razmerjem kot pa časnim. V organiku posameznih odsekov prevladujejo ženske, veliko je tudi tujih delavcev: pomoč družini pa se udejanja preko zaposlitve s polovičnim urnikom. Posebno skrb socialnim tematikam so Acli lahko namenjala tudi zaradi podpore številnih mladih prostovoljcev civilne službe, ki jih je bilo v Italiji leta 2006 kar 46 tisoč. Prihodnje leto pa se bo njihovo število krepko zmanjšalo (baje ne bo preseglo 11 tisoč posameznikov) zaradi vladnih varčevalnih ukrepov. Acli in druge ustanove, ki so v teh letih bile deležne sodelovanja nekdanjih 'oporečnikov', so zato sprožile peticijo, s katero prosijo rimsko vlado, naj v prihodnjem finančnem zakonu za obdobje 2011-2013 nameni potrebna finančna sredstva za vsaj 40 tisoč novih prostovoljcev. S to pobudo je bil že seznanjen predsednik republike Napolitano. Pobudniki peticije so namreč prepričani, da je ta oblika sodelovanja mladih potrebna tudi za oblikovanje njihovega civilnega čuta in njihove osebne rasti.

IG

Društvo Pipef pripravilo večer na tematiko mladih

Mladim gre zaupati za uspešno prihodnost

Četrtkovo srečanje z naslovom Ali so mladi bodočnost naših organizacij? v organizaciji društva Pipef je bila koristna priložnost za soočenje s stanjem, z razmišljanjem in željami mladih v slovenski narodni skupnosti. V svojo sredino so privedli povabili Mirjam Malalan, podpredsednico društva MOSP (Mladi v odkrivanju skupnih poti), Tomaža Špacapana, deželnega tajnika mladinske sekcije SSK, Davida Peterina, zastopnika SKGZ, in Simona Korena, predsednika novoustanovljenega Kluba slovenskih ekonomistov. Razgovor je vodil Albert Vončina, za uvodni pozdrav je poskrbel Aljoša Jarc.

Razgovor je razvil široko paleto tem; vsi štirje govorci so najprej predstavili, kako so osebno vključeni v različne slovenske organizacije in kako v njih delujejo, nato pa podajali mnenja o tem, kako na problematiko gledajo mladi. Iz besed vseh štirih je bilo mogoče ugotoviti, da so precej vključeni v delovanje raznih organizacij in društev ter zasedajo odgovorna mesta, prav zaradi tega so presenetle nekatere izjave, da mladi nimajo dostopa do vodilnih položajev. Ta njihova vključenost pa jim omogoča, da so dobro seznanjeni s splošnim položajem

naše narodne skupnosti in da tudi oni občutijo glavne probleme, ki jo tarejo. Sicer pa so pogledi odsevali tudi tradicionalne razlike, ki so prisotne v zamejstvu. Glede vprašanja prisotnosti dvojniki smo slišali, kako ne gre tega rešaviti z ukinitvijo ali združevanjem, temveč je treba poskrbeti za dobro sodelovanje.

Aljoša Jarc

Vsako društveno prisotnost je treba obravnavati posebej in ne zgolj na podlagi finančnih okvirov. Pri tem pa bi bilo potrebno posvetiti večjo pozornost predlogom, ki jih izrekajo mladi, kar bi pripomoglo k njihovega večjemu vključevanju v organizacije in društva.

Na političnem področju, na katerem deluje tudi lepo število mladih, bi bilo potrebno več moči nameniti za to, da bi se premostile tradicionalne ločitve.

Ravno te odbijajo mlade od političnega udejstvovanja, saj se ti ne prepoznavajo več v zgodovinskih ideoloških kalupih.

Mladim ni vseeno tudi vprašanje vidne dvojezičnosti. Pri tej temi so največjo pozornost namenili uporabi slovenščine v gospodarstvu in v športu. Žal gre pri tem poudariti, da so določene trditve sicer resnične, vendar ni prav, da se usmerjajo samo v eno smer. Kar se tiče gospodarstva, je problem pomanjkanja vidne dvojezičnosti dokaj širok pojav, ki ni prisoten le v eni občini, temveč ga lahko opazimo v samem mestnem središču in tudi drugod. Nekoliko bolj nedorečena je bila izjava glede razmerja kakovost-quantiteta; v zamejski organiziranosti je namreč veliko bolj prisotna skrb za številčno udeležbo, kot za to, da ima pobuda oz. projekt kakovostno vsebino. Res je sicer, da so nekatera obdobja, kot npr. ravno sedanje, v katerih se razne pobude kar vrstijo in pokrivajo. Ni pa mogoče zanikati dejstva, da je kvantiteta lahko tudi odraz dobro pripravljene pobude.

Spodbudno je torej, da se mladi srečujejo in javno izražajo svoje poglede ter si jih izmenjujejo. Mogoče bi bilo pri tem premisliti tudi to, da se na taka srečanja povabijo tudi predstavniki najbolj reprezentativnih in dolgoletnih mladinskih organizacij, kot so skavti in taborniki. Prav gotovo bi imeli tudi oni marsikaj povedati.

JČ

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

"Vzeti si čas"

Lahko bi pisala o celem dnevu, ki sem ga pred kratkim preždel na urgenci z drago osebo in se je na srečo končal le s snopom potrdil opravljenih izvidov in le velikim preplahom. Lahko bi pisala o tistih votlih in neskončno dolgih urah čakanja, pa o rezultatih izvidov, pozabljenih na mizi v sosednji ambulanti, o srečnem izteku z edinim možnim srečnim koncem – odslovlitvijo iz bolnišnice. Predvsem pa bi lahko pisala o človeku, ki je pripomogel k srečnemu in predvsem hitrejšemu koncu vse marke, arabskemu zdravniku, morda Palestincu, morda Tunizijcu, kdo bi vedel, ki se je ob nastopu svoje nočne izmene le vprašal, čemu tako dolgo čakanje. Vzel si je čas, obrazložil vsak posamezni izvid, naročil potrebno in podpisal odslovlitev.

Lahko bi pisala o obrazih čakajočih na urgenci, o prevladujočih srbskih besedah, o osebah, ki so se v skoraj nočnih urah tja zatekale tudi iz občutka osamljenosti. Ali pa o starejšem paru, ona z razprskanimi meči pod najlonkami, prijazen mož, ki je diskretno vprašal, ali bi lahko potem sam govoril z zdravnico, ker žena žal bolega za Alzheimerjevo boleznijo. Morda pa o hčeri in materi, ki sta bili tam zaradi materinega zvina gležnja. Oblečeni v elegantna plašča, sveža sminka in finesa nevpadljivega nakita, hčerina pretirana skrb in ustrezljivost, materini odrezavi odgovori in ukazi brez zahval. Ali pa o materi in sinu, ki sta se o bolnišničnem osebju med sabo izražala v najdrznejših psovkih.

Lahko bi skupaj razmišljali o problemih zdravstva, o upravljanju te ali one bolnišnice, bolj me pa zanima razmišljati o nečem, na kar imamo lahko resničen vpliv: občutek vakuuma, ki se v tebi naseli v tistih prostorih. Nič ne obstaja, ne zunanji svet ne povezuje z njim, ki je izredno otežena zaradi tamkajšnjega (razumljivo potrebnega) mobilnega blackouta. Kar obstaja, si le ti, ta človek na lesenem stolu, belina okrog tebe, telesa in obrazi ob tebi, s katerimi se medsebojno opazujete, da bi v tistih neskončnih urah ne zblazneli. In vendar so to trenutki, ko ti nenadna in rezka odtegnitev od vsega zunanjega lahko ponudi nekaj nepričakovane. V tistih dolgih urah si oseba "vzamejo čas", ne muči se jim, ne ostajaš pri petminutnem telefonskem pogovoru in urah nepovedanega, lepega, manj lepega, svinčenega ali peresno lahkega.

Gotovost današnjega časa je naslednje: največje bogastvo tega časa ni denar, pač pa prosti čas. Neprenehoma žlobudramo o potrebi po bolj raztegnjenem času, različne stroke nam trosijo primere take ali drugačne kvantitete in kvalitete časa, ob tem sami sanjamo o vsem, kar bi lahko bili, "če bi le imeli več časa zase in za to, kar je navsezadnje bistveno". Bolnišničini in podobni prostori ti zelo brutalno ponujajo le to, na kar te življenje stalno nagonja: čas je navsezadnje le raztegljiv, razteguje pa ga izključno vsebina, odnosi, ki jih lahko znotraj njegovega nevidnega železnega okvirja gojiš. Morda je izraz "vzeti si čas" najnazornejši: včasih je res potrebna večja odločnost.

Kako je bilo z odhajanjem Italijanov Tv oddaja Istra skozi čas in eksodus (2)

Širši jugoslovanski in evropski kontekst povojnih dogajanj v Istri

Glede na to, da je celotna povojna italijanska politika do vzhodnih sosedov grajena na mitu o domnevni strašni krivici, ki naj bi bila z eksodusom storjena Italiji, je nujno ta mit razsecirati in mu, tudi v primerjavi z drugimi takratnimi podobnimi krivicami, dati njegovo stvarno težo. Nesporno je, da je v JK, najprej tik po razpadu fašizma (sept. 1943) in potem še po vojni, prišlo do surovih obračunavanja z nosilci fašističnih oblasti, tudi nedolžnimi, vključno s poboji, kar je med italijanskim prebivalstvom povzročilo veliko vznemirjenje in strah, ki so, med ostalim, tudi pripomogli k eksodusu. Vendar je treba upoštevati, da so bili ob koncu vojne vsepovsod težki obračuni zaradi prestanega gorja med vojno (Dresden, Hirošima, Nagasaki, množični poboji v Milanu in okolici idr.). V Jugoslaviji pa je bil to hkrati čas primitivnega in krutega "vojnega komunizma", ki pa je bil krut za vse, saj so oblasti pri povojnih obračunih mnogo huje udarile po lastnem ljudstvu kot po Italijanih. Tudi fašizem je bil krut, a smo kljub temu vzdržali na svoji zemlji polni dve desetletji. Če bi tudi razseljeni Italijani zmogli potrpeti vsaj nekaj let, da se razmere umirijo, bi verjetno morali danes marsikje na obali kupovati kapučino po italijansko. Tudi okoliščina, da je z eksodusom odšlo okrog 5.000 Slovencev (4) in nekaj deset tisoč Hrvatov, ne govori v prid teze o etničnem čiščenju, tudi če so jim ob prestopu meje spremenili priimke

in imena v tiste iz časa fašizma, da bi tako zbrisali sled za njihovim poreklom in lažje branili svojo tezo. Da ne omenjam dejstva, da je bilo npr. v roku enega leta po vojni prek 10.000.000 Nemcev dobesedno pregnanih iz Vhodne Evrope in z odvzemu državljanstva oropanih vsakršnih pravic, tudi razpolaganja z lastnim premoženjem in nepremičnim premoženjem. Medtem ko so ljudje v Istri in Kvarnerju odhajali skoraj pol drugo desetletje (od 1943 do 1956) in to pretežno z možnostjo opcije po mednarodnih sporazumih. Razpolagali so s premoženjem premoženjem, nepremično pa so lahko pred odhodom prodali, kar pa ga je bilo nacionaliziranega, so najprej Jugoslavija in za njo Slovenija ter Hrvaška sprejele obveznost iz-

no posebej komentirati. Nekaj stališč stroke in uglednih posameznikov o vzrokih eksodusu

Poročilo mešane slovensko-italijanske kulturno-zgodovinske komisije navaja v 11. točki, da je do povojnega nasilja prišlo predvsem iz "prizadevanja za odstranitev oseb in struktur, ki so bile tako ali drugače, tudi ne glede na osebno odgovornost, povezane s fašizmom, z nacistično nadoblastjo, s kolaboracijo in z italijansko državo ter prizadevanja za predhodno čistko dejanskih, potencialnih ali pa samo domnevnih nasprotnikov komunističnega režima in priključitve JK k novi Jugoslaviji". Prof. dr. J. Pirjevec še opozarja (5), da italijanske enklave na vzhodni obali Jadrana, zaverovane v svojo večvrstnost, niso bile kos izzivom, ki jih je prinesel prepoved slovenskega in hrvaškega naroda, in so to svojo vzvišeno držo prenašale na nove rodove ter tako zamudile priložnost za pameten dialog s sosedi. Italijanski pesnik Biaggio Marin pa je svojim rojakom celo počital, da so mnogi odšli, ker niso želeli "postati sužnji tistih, ki so bili vedno sužnji po imenu, definiciji in funkciji". (6) Tudi sicer nam mnogim pričevalcem tega časa še danes odzvanja v ušesih slogan "mai sotto i sciavi" (nikoli pod sužnji). Tako spričo navedenih dejstev vzrokov eksodusu ne bo v nobenem primeru mogoče reducirati zgolj na etnično čiščenje, tudi če si Italija to še tako prizadeva.

Milan Gregorič

PS.: opombe: 1) Primorska srečanja št. 152/93, 2) Novi glas, 19. 3. 1998, 3) Novi glas, 20. 4. 1998, 4) Primorska srečanja št. 152/93, 5) Primorski dnevnik, 15. 6. 2000, 6) Primorska srečanja št. 152/93.

Zahodni in jugozahodni predel mesta (45)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Last ustanove Palača Coronini-Cronberg je tudi bogat arhiv z več kot 10.000 dragocenimi rokopisi, inkunabulami in knjigami umetnostne zgodovine. Poleg njih so še srednjeveške pergamine in bogata zbirka fotografij.

Ob palači so v nekdanji konjušnici prostori za srečanja, razstave in predavanja.

Palača Coronini s svojo dragoceno zgodovinsko zupščino postaja tako vse bolj eno izmed pomembnih kulturnih središč goriškega mesta.

Naj tu še omenim, da je v palači Coronini od leta 1860 do 1869 imelo sedež goriško semenišče. V šolskem letu 1868/69 je bil tu gojenec 2. razreda gimnazije poznejši goriški kneznadškof F. Borgia Sedej.

Posebnost zase je park ob palači. Razteza se na skoraj 5 ha površine, ki jo pestrijo dolinice in vzpetine in velja za najlepši park v goriškem mestu. V njem najdemo stoletna drevesa ter najrazličnejše rastline in rože, pa tudi jezerce, ki se skriva med kraškim kamenjem. Posebna zanimivost parka je

Park je skupaj s palačo po smrti zadnjega grofa Viljeva postal last in dragocena dediščina goriškega mesta in njenih prebivalcev.

V ulici Don Bosco najdemo italijanski salezijanski zavod sv. Alojzija. Salezijanci so v naše mesto prišli 15. oktobra 1895 (Massimo Portelli: "I salesiani a Gorizia", 1895-1970, Udine 1970). Njihov prvi sedež je bil na Placuti, in sicer v stavbi, v kateri je pozneje našla prostor slovenska Katoliška tiskarna in kjer se je nekaj desetletij odvijalo prosvetno in tudi versko življenje goriških Slovencev. Hiši so salezijanci takoj nadeli ime "Vzgojni zavod sv. Alojzija". Tu so ostali do leta 1900, ko so se preselili v vilo Tositi v takratni ulici Soškega mosta, kjer so še danes. Pozneje so tu dogra-

Palača Coronini-Cronberg

dili še eno stavbo. Zdaj so v zavodu nastanjene študentje, ki v mestu obiskujejo sekcije tržaške in videmske univerze.

V tej ulici sta tudi dva, nadvse pomembna slovenska zavoda, namreč slovensko Alojzijevišče, danes z imenom Mladinski dom, in Zavod sv. Družine, nekdanje Slovensko sirotišče. O obeh zavodih in o njuni veliki pomemb-

nosti za slovensko narodno skupnost na Goriškem in na Primorskem sploh je bilo že mnogo napisanega.

Oba zavoda, tako Slovensko sirotišče kot slovensko Alojzijevišče, sta bila ustanovljena v času velikih družbenih sprememb. Bil je to čas, ko je izšla znamenita okrožnica papeža Leona XIII. "Rerum novarum" (1891), ki je obravnavala tedanji hudi družbeni položaj delavcev in kmetov. Prav na podlagi te enciklike so se ta huda socialna vprašanja začela z večjo vnemo in zavzetostjo reševati.

/ dalje

Park ob palači

rojstna hiša Juliusa Kugyja (1858-1944), znamenitega planinca in planinskega pisatelja. Kugy je sicer bil Tržačan, toda v času njegovega rojstva je v Trstu razsajala kolera. Na hiši je vzidana spominska plošča, ki sta jo tja dali postaviti italijansko planinsko društvo in planinsko društvo iz Beljaka. V parku so večkrat koncerti.

Park si je zamislil grof Alfred Coronini (1846-1920). Na svojih potovanjih po Evropi je namreč skrbno proučeval ureditev raznovrstnih parkov in je nato svoje vtise in zamisli uresničil v parku svoje goriške palače.

Civilna družba zaskrbljena zaradi globoke in vsestranske krize

Na referendumu zavržen zakon o RTV Slovenija

Pomemben dogodek političnih in drugih razsežnosti je bil referendum v nedeljo, 12. decembra. Na tem glasovanju so se volilci opredeljevali do novega zakona o RTV Slovenija, ki ga je sestavila vlada. Državni zbor pa ga je potrdil preteklega 20. oktobra. Mnenje volilcev so zahtevali SDS, Slovenska nacionalna stranka in neodvisni poslanec Andrej Magajna z utemeljitvijo, da bi zakon omogočil prevlado politike nad javno televizijo, njeno komercializacijo in privatizacijo. Javnega radia med referendumsko kampanjo skoraj niso omenjali, saj je tudi po zatrjevanju predstavnikov vladnih strank program omenjenega medija primeren. Referenduma se je sicer udeležilo le 15% volilnih upravičencev. Izid glasovanja je kljub nizki udeležbi veljaven. Po mnenju mnogih so ljudje naveličani referendumov, od glasovanja pa jih je odvracalo tudi to, da novega zakona o RTV Slovenija niso poznali in jih vsebina tudi ni zanimala. Poglavitni razlog nizke udeležbe na glasovanju pa je po mnenju poslanca SDS Aleksandra Zorna bil ta, "da je potekel v obdobju hude in vsestranske krize v Sloveniji". Po podatkih republiške volilne komisije je za ohranitev novega zakona glasovalo okoli 28% udeležencev referendumu, zoper njega pa se je opredelilo skoraj 73% tistih, ki so glasovali. Proti novemu zakonu se je izrekla tudi katoliška Cerkev. Pristransko pa je ravnal državni poglavar dr. Danilo Türk, ki je po ustavi predsednik vseh državljanov, vendar je novi zakon o RTV

Slovenija podprl z izjavo, "da je zakonu treba dati priložnost". Politiki iz opozicije menijo, da so tisti volilci, ki so glasovali proti novemu zakonu, referendum uporabili tudi zato, da se opredelijo zoper vlado in premierja Boruta Pahorja, ki v javnosti ne uživa skoraj nobene podpore več. Sodeč po nekaterih izjavah iz koalicijskih strank, bi v primeru uveljavitve novega zakona o

družba pripravljajo na zaznamovanje dvajsete obletnice plebiscita o razglasitvi samostojne in neodvisne Slovenije. Tistega zgodovinskega dne, 23. decembra leta 1990, je za novo državo glasovalo 88,5% vseh volilcev in tedaj so časniki zapisali, "da je plamen upanja zagorel po vsej domovini, tako da so sanje vsak dan bližje. Spominu na plebiscit je namenjen 26. december,

Danilo Türk

RTV Slovenija odpustili tudi nekatere znane časnike. Med njimi naj bi bila zlasti na udaru nekdanji direktor javne televizije Jože Možina ter televizijska voditeljica Rosvita Pesek. V Sloveniji bo za zdaj veljal stari zakon o RTV Slovenija, ki ga eno leto ne smejo spreminjati. Ministrica za kulturo Majda Širca, avtorica novega zakona, ki je bil zavržen, pa meni, "da bo to povzročilo hudo blokado razvoja RTV Slovenija". V Sloveniji se politične stranke in tudi t. i. civilna

državni praznik z imenom Dan samostojnosti in enotnosti. V Sloveniji sicer ni nobene stranke, organizacije, organa oblasti ali medija, ki bi zanikal ali dvomil o pomembnosti plebiscita kot enega temeljnih dejanj v procesu oblikovanja nove države. Vendar pa hkrati v opoziciji in v mnogih dejavnostih, ki tvorijo t. i. civilno družbo, zmeraj bolj, že skoraj dramatično, opozarjajo, da sta družba in država v globoki krizi, iz katere domnevno ni videti izhoda. Veliki

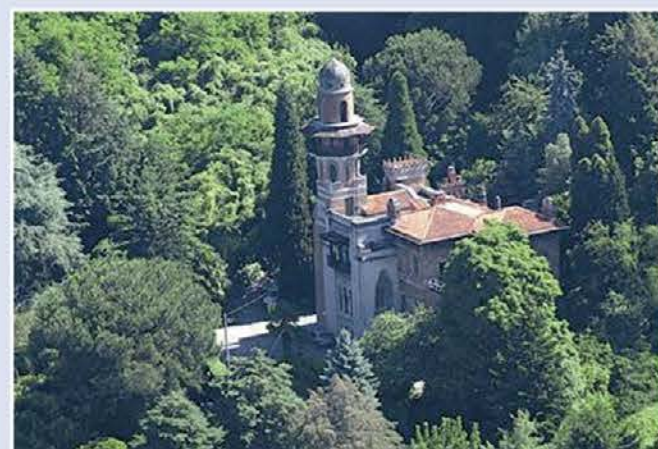
kapital določa, kakšna naj bo oblast in kako naj se razvija država, pohlepnost posameznikov, vključenih v razne združbe in mreže, pa je dosegla takšno moč, da že sesuva socialno državo. Krize se očitno zavedata vladajoča koalicija in tudi opozicija, nanjo pa najbolj opozarja civilna družba. Sodeč po poročanju nekaterih medijev, bi vodenje izvršilne oblasti, torej vlade, lahko prevzela bodisi nekdanji predsednik države Milan Kučan ali pa sedanji državni poglavar dr. Danilo Türk. Premier Borut Pahor, ki ne uživa skoraj nobene podpore več, naj bi odstopil oz. bil odstranjen, koalicija pa naj bi z zamenjavo predsednika vlade povečala možnost, da na naslednjih parlamentarnih volitvah leta 2012 ponovno zmagata. Mnenja v civilni družbi pa so drugačna. Njeni vplivni predstavniki se zavzemajo za resetiranje države, kar pomeni, da bi morali sedanji sistem vrniti v začetno stanje in ga potem ponovno zagnati. Toda pri tem ni jasno, kateri vplivni Slovenec ali gibanje bi zamišljene spremembe uresničilo. V akademiji za demokracijo, ki jo sestavljajo pretežno pravniki, napovedujejo, "da bo slovenska kapitalna elita poskušala vzpostaviti novega voditelja, ki naj bi deloval kot odrešenik, nekakšen novodobni kralj Matjaž. To pa bi pomenilo zaton demokracije in vzpostavitev mehke diktature. Teren za to že pripravljajo". V slovenski državi in politiki so nasprotja v pogledih na sedanje razmere in naloge v prihodnosti globoka in težko premostljiva. Tudi zato bodo v naslednjih dneh ustanovili novo, že tretje združenje oz. zvezo veteranov vojne za Slovenijo. Pobudo zanjo sta dala vodja opozicije Janez Janša in predsednik prve vlade v samostojni Sloveniji, Lojze Peterle.

Marijan Drobež

Laščakovo vilo bodo brezplačno prenesli na novogoriško občino

Čeprav je ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo nameravalo prodati Laščakovo vilo na Pristavi pri Novi Gorici, je odločitev po pogovoru z županom Matejem Arčonom spremenilo. Če se bo novogoriška občina zavezala, da bo poskrbela za njeno obnovo, jo bo ministrstvo brezplačno preneslo v last občine. Ministrstvo je nameravalo Laščakovo vilo s pripadajočimi zemljišči prodati, novogoriška mestna občina pa je uveljavljala predkupno pravico. Po cennitvi uradnega cenilca je bila ocenjena na okrog milijon evrov.

Vendar je občina uveljavljala predkupno pravico še v času prejšnjega župana Mirka Brulca. Po prevzemu dela pa je novi župan Matej Arčon zaprosil za sestanek na ministrstvu, ker je bil prepričan, da bi jo morala država brezplačno prenesti na lokalno skupnost, saj bi že sama obnova Laščakove vile stala dobra dva milijona evrov. Župan tudi želi, da bi

občina odkupila še polovico eksotičnega parka ob vili, saj je že sedaj lastnica ene polovice, s tem pa poskrbela tudi za obnovo okolice vile. Kot so sporočili z ministrstva po koncu srečanja med Arčonom in direktorjem direktorata za investicije Mitjo Valičem, novogoriška občina tako ne bo uveljavljala predkupne pravice na tem objektu, pač pa bi ob prenosu vile na lokalno skupnost prevzela obveznosti, ki izhajajo iz obnove, uporabe in upravljanja tega objekta.

Po besedah novogoriškega župana bodo preko Regijske razvojne agencije poiskali možnosti pridobivanja evropskih sredstev za revitalizacijo objekta, tako po vsebinski kot finančni plati. Tako ministrstvo kot tudi občina pa bosta preučila pravne podlage in pogoje za možnost brezplačnega prenosa na lokalno skupnost. Pogovori in usklajevanja se bodo nadaljevali v začetku prihodnjega leta.

Obnova Laščakove vile na Pristavi, znane vile Rafut, naj bi stala dva milijona evrov. Država je kot njena lastnica denar sicer že zagotovila, novogoriška občina pa je pridobila tudi gradbeno dovoljenje za njeno obnovo. Vendar ga je bilo potrebno dopolnjevati z ukrepi za protipotresno varnost, zato je ministrstvo denar leta 2008 namenilo za poplačilo dolgov Univerze na Primorskem.

S stavbo v neoislamskem slogu sta imela visokošolsko ministrstvo in Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU) velike načrte. V vili so želeli urediti raziskovalno in študijsko središče novogoriške univerze, prostor pa naj bi dobil tudi Center za evromediterranske študije EMUNI. Vendar so na ministrstvu ocenili, da bi bila obnova vile predraga, zato so se odločili za njeno prodajo.

Matej Arčon

SNG Nova Gorica / Premiera: Sovražnik ljudstva

Resnica, zatrta zaradi koristi skupnosti

Neverjetno aktualna, občevalna in neminljiva so globoka razmišljanja, ki jih je v svojih mojstrovinah izpovedal marsikateri besedni umetnik iz preteklosti. Take so tudi prodorne misli največjega norveškega in najpomembnejšega evropskega dramatika druge polovice 19. stoletja, Henrika Ibsena (1826-1906), ki jih je izlil v dramo Sovražnik ljudstva (En folkefiende, 1882). Četrtrič se je pojavila na slovenskem odru v četrtek, 2. decembra, in sicer v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica, kjer je zaživela njena premierna uprizoritev v tekočem prevodu Marije Zlatnar Moe, v katerega so učinkovito posegli lektor Srečko Fišer, dramaturginja Ana Kržišnik in režiser Dušan Mlakar, ki dramskega spleta ni vsiljivo posodobil, ampak je avtorju dopustil, da njegove ideje same zazivijo v vsej aktualni sporočilnosti. Ko namreč spremljamo realistične prizore iz Sovražnika ljudstva, se v njih ostro zarisujejo sodobna vzporedja, kot bi se današnji svet in laž, na katerem je zgrajen, zrcalila v ogledalu. "Strnjena" in na videz zelo zdravo in napredno

razmišljujoča večina z vase zagledanim, čisto tiransko razmišljujočim županom (kakšna neverjetna podobnost z italijansko topoglavno večino in njenim premierjem!) diktatorsko vodi politiko malega obmorskega

svoje odkritje, in se na vse načine trudi, da bi resnica preko medijev prodrla v javnost in bi tako ljudi rešil pred okoljskim in zdravstvenim uničenjem. Sprva ima za seboj navdušene časnike in male obrtnike, polagoma, ko se na obzorju zarisujejo interesi večine, pa ga vsi zapustijo, celo ob službo je: ostane sam s svojo družino, a sklense se še dalje boriti, ne samo

na račun življenja posameznikov. Ostro in brez odvečnih iluzij nas Ibsen postavlja pred dejstva, ki so na las podobna našim. Prav to je poudaril režiser Mlakar v proniklijem režijskem vodenju, pri katerem je predstavo v sklepnih prizorih pomaknil tudi v dvorano, tako da so se gledalci še sami znašli na občinski "seji" in seveda v okovih vladajoče večine in so se morali pač opredeliti zanjo ali za resnicoljubnega zdravnika Tomasa Stockmanna, ki ga je z izčiščeno igralsko izraznostjo, v kateri je pokazal čudovit čustveni razpon, z zrelo, izjemno povednimi in plastično izraženimi kretnjami in obrazno mimiko, Branko Šturbej, gost iz ljubljanske Drame, ki vselej prevzame z moštrskim oblikovanjem zaupanega dramskega lika. Njegovega antagonist, Tomasovega, brata Petra, brezvestnega župana, ki se na odru pojavlja gospodovalno z nemškimi ovčarjem na povodcu (krasnim psom Sanchom Leomegyjem lastnice Elizabete Košuta Arčon), je z vsoto trdoto in neomarnostjo izziral Radoš Bolčina. Tomasovo ljubečo, za družinsko srečo zaskrbljeno ženo je občutljivo utesil Helena Peršuh, zdravnikovo, čisto po očetu uporniško in kljubovalno hčer pa mlada igralka Nina Rakovec (1987), prvič gostja v SNG Nova Gorica. Ivo Barišič je s

Milan Vodopivec, Dušan Jakomini, Helena Peršuh in Branko Šturbej

mesta, ki je gospodarsko zacvetelo zaradi kopalnišča in domnevno zelo zdravilne vode. Le-ta pa se po natančni analizi pokončnega in neuklonljivega kopalniškega zdravnika, ki se trdno oklepa resnice, izkaže preporna nesnage in okužena z marsičim, kar prihaja iz mestnih odpadkov in bližnjih industrijskih obratov. Vest mu ne dopušča, da bi zamolčal to

proti okoljski nesnagi, ampak tudi politični in gospodarski, ki razžirata skupnost. Želi namreč ostati svoboden, čeprav svobodo posameznika duši in uničuje le koristi zasledujoča večina, ki so ji deveta briga zdravo okolje, etična pravila, vest; pomembno je samo to, da kolesa ekonomije tako ali drugače poganjajo dalje ustroj in prinašajo dobiček, tudi

Tradicionalni pohod

Kulturno društvo Stanko Vuk, Krajevna skupnost Miren in Občina Sovodnje ob Soči vabijo na tradicionalni pohod z baklami v nedeljo, 19. 12. 2010.

Pohod se bo začel pri Grabcu ob 17. uri, z baklami se bodo udeleženci sprehodili skozi Miren, Rupo, Gabrje do cilja, ki bo ravno tako pri Grabcu.

Bliskovit nastop nahujskanega pianca je v prepričljivi hrupnosti in napadalnosti izvedel Branko Ličen. K učinkovitosti predstave je nedvomno prispevala tudi scenjska podoba scenografinje Sanje Jurca Avci, ki je na dno privzdignjenega odra postavila vodoravne in navpične cevi, iz katerih je v malce nižje ležeče bazene zelo povedno kapljala voda; prizorišče je posula z zgovorno suhim listjem in ga domiselno uresničila ob novosti usklajenosti zunanjsčine in notranjsčine. Igralce je s posebno pažnjo na poklicno in značajsko opredeljenost likov v kostume naše dobe oblekla Jerneja Jambrej, Mirko Vuk-sanovič pa je z glasbo podkrepil ozračje odrskega dogajanja, ki ga je tudi z učinkovitimi modrimi odtentki osvetlil lučni mojster Samo Oblakar.

Iva Koršič

Kromberk / Na sedežu fundacije Vrabček upanja

Da ne bi Jureta slučajno kdo pozabil

“To je dres, v katerem je Jure letos zmagal svojo zadnjo dirko preko Amerike, na katero smo šli položiti račune in dokazati, da je mogoče dirko zmagati petkrat”, je ob koncu spletne dražbe dresa pred kratkim preminulega ultramaratonskega

ekipe na slovti dirki preko Amerike, Matjaž Planinšek. Predaja dresa je potekala minul teden v Kromberku na sedežu fundacije Vrabček upanja, ki že dve leti zbira sredstva za nakup opreme in pripomočkov za Oddelek invalidne mladine v Stari Gori.

fundacija iztržila s prodajo dresa, bo šlo za Staro Goro. Dres je v imenu podjetja Unika TTI iz Postojne, ki ga je kupilo, prevzel direktor Simon Premrl, a ga je takoj predal v hrambo fundaciji, ki je od svoje ustanovitve za Staro

Goro zbrala že 42 tisoč evrov. Ob dogodku je bilo v zraku čutiti čudno praznino, ker ni bilo Jureta. Njegov nekdanji vodja, Planinšek, je pojasnil, da je bila ena prvih misli, ki so v ekipi izvedeli, da Jureta ni več, da je treba še naprej delati po začrtani poti. Zato so tudi sami ustanovili fundacijo, Fundacijo Jureta Robiča, da ne bi njegovega imena kdo slučajno pozabil. Napovedal je, da bo spomladi na voljo kolekcija kolesarskih oblačil z Robičevim imenom, kar bo eden od virov fundacije, ki bo osredotočena na ultrakolesarstvo, saj bo denar namenjen pomoči Juretovim naslednikom. Planinšek je izrazil tudi prepričanje, da premore Slovenija izjemno število kakovostnih ultrakolesarjev. “Želimo, da ostane Jure z nami. Če nam bo s to fundacijo uspelo, da Slovenec spet zmagaja na dirki preko Amerike, bo to velik uspeh”, je sklenil.

Nace Novak

kolesarja Jureta Robiča povedal dolgoletni vodja njegove

Robič je bil ambasador fundacije in 1200 evrov, kolikor je

Novo pri ameriškem knjigarniškem velikanu

Barnes & Noble z barvnim bralnikom e-knjig

Ameriški knjigarniški velikan Barnes & Noble je predstavil barvni bralnik elektronskih knjig in s tem zaostri konkurenco na trgu e-bralnikov. Bralnik nook color premore sedempalčni (18-centimetrski) zaslon, občutljiv na dotik, nameščen pa ima Googlov operacijski sistem Android. Uporabniki ga že lahko naročijo na spletni strani podjetja, dobave naj bi se začele 19. novembra. Zaslone konkurenčnih readerjev japonskega Sonyja in kindleov ameriškega

Amazona za zdaj omogočajo le črno-bel prikaz vsebin, Appleov ipad, ki sicer sodi v kategorijo tabličnih računal-

nikov, pa lahko deluje tudi kot barvni bralnik. Za nook color bo pri tem potrebno odšteti 249 dolarjev, kar je približno pol manj od najcenejšega ipada in za 100 dolarjev več od lani predstavljene črno-bele različice nooka.

Nook color po navedbah podjetja Barnes & Noble omo-

goča uporabnikom dostop do več kot dveh milijonov knjig, poleg tega pa tudi do vrste časnikov in revij.

Omogoča tudi brskanje po spletu, delo z e-pošto in nalaganje glasbenih datotek, pa tudi ogledovanje datotek pdf in datotek, ustvarjenih s programi iz zbirke Microsoft Office, kot so Word, Excel in PowerPoint.

Prehrambene motnje

Ortoreksija: od želje po zdravi hrani do obsedenosti

Vsako leto so za božične in novoletne praznike značilni obilna kosila, večerje, družabnosti in posledično seveda tudi novi, odvečni kilogrami. Večina nas bo prijetno praznovala in pri tem prenesla občutke krivde na prihodnji januar, ko bomo po revijah in spletni iskali najbolj učinkovite drastične diete.

Nekateri ljudje, ki se ne morejo odpovedati zdravim prehrabnim navadam, se ne bodo sprostiti ob bogato obloženi mizi, raje bodo doma samevali. Včasih v takih primerih lahko govorimo o psihološki motnji, o ortoreksiji (orthorexia nervosa - zložanka grških besed orthos, ki pomeni pravilen, in orexis, ki pomeni apetit), ki je odvisnost od zdrave prehrane. Ko omenimo motnje prehranjevanja, večina takoj pomisli na anoreksijo in bulimijo, predvsem zato, ker sta ti dve motnji najbolj poznani, najbolj razširjeni in sta dejansko uvrščeni v sistem duševnih bolezni. Ortoreksija - uradno sicer še ni točno opredeljena motnja - pa se zadnje čase pojavlja vedno pogosteje. Oboleni za ortoreksijo se navadno odločajo za vegetarijski ali presni način prehranjevanja (jedo samo surovo sadje, zelenjavo, semena, nepasterizirano mleko...) ali pa sami oblikujejo svoj prehrabni režim tako, da je sestavljen iz povsem zdravih živil. Zdrav način prehranjevanja je pozitiven za naše zdravje in vedno več ljudi (še posebno v industrializiranih državah) želi imeti dobre življenjske navade, ukvarja se s športom in sledi strogim dietam. Problem pa nastane takrat, ko začnemo namenjati bistveno preveč pozornosti zdravemu

načinu prehranjevanja, kot bi bilo normalno in zdravo.

Ortoreksijo je leta 1997 opredelil dr. Steven Bartman, ki jo je opisal kot nezdravo obsesijo (gre torej tudi za neke vrste obsesivno kompulzivno motnjo) z zdravo prehrano. Opazoval je svoje paciente in se tudi v prvi osebi skrbno uk-

vanja, se izogiba določeni hrani, npr. maščobam, živalskim proizvodom, hrani, ki vsebuje konzervanse in je industrijsko pripravljena itd. Ljudje, ki zbolijo za ortoreksijo imajo simptome hipohondrije, obsedeni so s strahom pred boleznijo, kontaminacijo in infekcijami. Večkrat imajo šibkejši

značaj in občutijo močno vpliv reklame in medijskih sporočil. Še posebno ko prinašajo novice o raznih epidemijah (strah pred boleznijo norih krav in ptičjo gripo). V nasprotju z anoreksično osebo, ki želi izgubiti telesno težo, pa si želi človek z ortoreksijo biti zdrav in naraven. V njem se rodi občutek večvrednosti v primerjavi z ljudmi, ki se prehranjujejo na “nezdrav” način, in se zato pred njimi izolira, da ohrani lastno “čistočo”. Zdrav način prehranjevanja postane najbolj pomembna stvar v življenju, okoli katere se potem lahko organizira vse ostalo. Fizično zdravje, socialno življenje in psihološko ravnanje so v nevarnosti.

Dieta ne sme nikoli odtujiti človeka od ljudi: včasih si mora človek privoščiti obrok v družbi sorodnikov in prijateljev, ne da bi razmišljal o tem, ali je dobro za zdravje ali ne. Vsaj ob praznikih ni treba biti preveč pozorni na to, kaj jemo in pijemo, tudi če je to rezina industrijsko pripravljene “panettona” in kozarec penine dvomljivega porekla.

Katja Ferletič

Kljub vsemu... smo na dobri poti

Čestitamo, maestro, koliko ljudi je danes pri Vas!

Za uvod hiter oris konteksta tokratne zgodbe. Preživeli sem konec tedna v prekrasnem mestecu Bergamo v osrčju italijanske dežele Lombardije, med zagnanimi pečmi veronskih slaščičarn in elitnimi cestnimi zamaški Milana. Spodnji del mesteca je moderen, srednjeevropsko ugleden in eleganten, nad njim pa se dviga stari srednjeveški dragulj. Nanj se povzpneva z vlečnico, nekakšnim pomanjšanim tramvajem, ki se strmo približe nad zasnežene, v soncu prekipevajoče dimnike in strehe. Takoj smo že znatraj obzidja, v drugačnem, oddaljenem času. V mrazu zgodnjih jutranjih ur je najlepše. Mestece se šele prebuja, glasni zdolgočaseni dijaki so še v posteljah, zunaj samo poštar, taljenje snega in veliko navdušenih, žarečih fotografov. Idila. Idiličen pa se mi je zadel tudi prizor, ki sem mu bil v tem paradizu priča. Prizor iz drugega časa in prostora, takega pozabljenega, daljnega, mogoče nikoli zares obstoječega. V ozki ulici, ki prečka staro mestno jedro, se vrstijo trgovinice z živili, prodajalne zelenjave in suhih gob, sladkega kruha in focaccine, an-

tikvariati in prodajalne spominkov. Preveč me ti koraki spominjajo na koprsko Čevljarsko ulico, na ulico, ki je bila in je ni več. Težko zadušim razočaranje nad novim, popo-centričnim urbanim etosom, ki se ukvarja s paradno olimpijskega (!) ognja na aviniji pred nogometnim stadionom in pušča koprsko jedro v rokah trohnenja lesa in odpadnja ometa. Celovita slika Bergama in Kopra je vendarle tako podobna, tako primerljiva. Italijanski dragulj pa me navdihuje z upanjem, da je revalorizacija starih mestnih ulic, trgovinic, življenja malih ljudi, ki prodajajo nekaj domačih izdelkov, svež kruh in jogurte, mogoča. Gre vsekakor za revalorizacijo, ponovno ovrednotenje, popravljanje napak iz preteklosti, to je jasno. Na srečo smo se zavedali, da je t. i. modernizacija zahvaleva predrag vsebinski davek, prinesla je nujne novosti, razvoj vsakdana in “pomanjšanje sveta”, a tudi vzela način življenja, vrednote in tradicije, ki so bile ključnega pomena za lokalno stvarnost. Bolje rečeno, zaslepljeni in zagledani v modernost smo jih odvrgli sami, kdor pa jih ni, se danes (upravičeno) smeje. Ko-

liko kamnitih balkonov (v Trebčah jim pravimo “gan’ki”) smo zamenjali z ničvrednim betonom. Mislim pa, da smo se predvsem v naših krajih v pravem času streznili in obrnili glavo. Čas je

kljub sindromu hitre hrane in nakupovalnih centrov temu naklonjen in prav je tako.

Toda dolžan sem vam še poročati o doživetem pripetljaju. Gre za trenutek, stavek sredi Bergamo alta, ki pa ga sam doživljam kot pravi manifest, sočen znanilec tega, da smo kljub vsemu na dobri poti. Starejši gospod z usnjenim klobukom, dolgim plaščem in palico slavnostno odpre lesena vrata male, natrpne prodajalne z živili. Ulica zadiši po prekahenih salamah, po jedi “polenta e usei”, zavohajo se “casoncelli”, tipični siri in vložena zelenjava. Iz njegovih ust pa doživeto zapoje: “Čestitamo, maestro, koliko ljudi je danes pri Vas!” se nasmeje in odkoraka dalje. Pomislite! Izkušenega mesarja, ki že celo življenje reže in ponuja najboljše v isti, danes premajhni trgovinici, mimoidoči domačin počasti pred vsemi strankami s sočnim maestro! Zame je to znak, da smo, ponavljam, kljub vsemu na dobri poti. V isti sapi in istem duhu mi babica poroča o obnavljanju razpadajoče cerkvice v domači Dellavallejevi ulici v Kopru. Oba dogodka doživljam v isti sapi...

Jernej Šček

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 14. decembra, ob 14. uri.

V iskanju čistega zraka in tišine...

Od Završja po Parenzani do Oprtalja

Parenzana je v dolgih zimskih mesecih eden izmed mojih najljubših pohodniških ciljev, ker tam praktično nikoli ne zapade sneg, ker je v glavnem lepo zaščiten pred burjo, pa zaradi lepe mediteranske pokrajine, ki spominja na Toscano in daje občutek, da tu pravzaprav tiste krute, ostre zime sploh ne poznajo.

O čudovitem izletu iz Završja do Kostanjice sem se že pred tedni razpisala, mesec kasneje pa sem dolino reke Mirne ponovno obiskala in to predvsem v želji, da bi ušla megli in turobnemu, pozno jesenskemu vzdušju.

Ježenega konjička smo tudi tokrat parkirali pod vasico Završje, tam kjer se Parenzana cepi in pelje v levo proti Kostanjici, na naši desni pa se začne precej dolg odsek, ki nas v dobrih treh urah pripelje do slikovitega istrskega naselja Oprtalj. Odcep je dolg, vendarle ni naporen, ker je proga rav-

na, na njej pa bomo prepešali tudi nekaj tunelov, paziti bomo morali le na obutev, kajti blata in vode žal v deževnih mesecih tudi tu ne bo manjkalo. Naj povemo, da je odsek, ki pelje proti Oprtalju, eden izmed najbolj urejenih, prijetno nas je presenetila razsvetljava daljših tunelov. Električno pridobivajo izključno na osnovi sončnih celic, luči pa se prižigajo samo ob vstopu popotnika v tunel.

Pokrajina, ki nas spremlja, je ves čas slikovita in divja. Grape z vodotoki, fliš in borov gozd, za katerega je značilno, da poleg črnega in rdečega bora rase tu tudi obmorski bor. Tole prelepo, razkošno, košato drevo ljubi toplo, sredozemsko podnebje in ga največ srečujemo na Hrvaškem, v Italiji, južni Franciji, Španiji in Portugalski. Zanj je značilno, da lahko doseže tudi višino 40 m in je po slikovitosti nekoliko podobno piniji, pri nas, se pravi v Istri in na

slovenskem obalnem pasu, pa je po večini veliko nižje, zaradi močnih vetrov in tudi zaradi kamnitega, skopega rastišča. Borov gozd nas sicer prijetno spremlja s svojim dišečim objemom, ne ovira pa poti sončnim žarkom, ki nas kljub sivini od časa do časa razveselijo, niti ne zastira odprtega pogleda na dolino reke Mirne in Motovun pod nami.

Mirna, ki ji Italijani pravijo Quietto, je najdaljša in verjetno tudi najlepša istrska reka, čeprav je dandanes njeno lepoto pokvarila umetna struga, v kateri reka žal preteče večji del svoje 32 km dolge življenjske poti, od izvira do izliva pri Novem gradu. V davnini, go-

vorimo o šestnajstem stoletju in še prej, je bila reka plovna do Groznjana, pozneje pa sta strugo napolnila pesek in blato. Prebivalci doline se v zadnjih letih borijo, da bi se reka spet vrnila v svojo pr-

metrov dolge ladje, v vasi Kostanjica pa so se ukvarjali s splavarjenjem. Zadnje ladje naj bi strugo Mirne zapustile v 19. stoletju, konec plovbe po reki pa je pomenila ravno izgradnja naše železni-

netke. Pristanišče naj bi sočasno gostilo do 50 tovornih ladij, ki so plule pod najrazličnejšimi zastavami. Od vsega tega sta ostala samo tiha dolina, ki se sramežljivo spaja z meglenim nebom, ter vodotok, ki je dandanes izredno pomemben za poljedelstvo in namakanje, v njegovem srednjem toku pa se nahaja še gozdnato močvirje, kjer za to posebej izurjeni psi iščejo dragocene istrske tartufe.

V objemu borovcev in najrazličnejših skulptur iz fliša in ilovice sprehajanje po osrčju Istre nikakor ni naporno. Tišina in zavetna lega, vonj po Mediteranu, ki ga prinaša veter z juga, oddaljeno lajanje psov na kmetijah in oglašanje ujede, neke ne gozdnim pobočjem, nam govori o spokojnosti, na katero smo že zdavnaj pozabili. Na stari trasi Parenzane, sredi spominov na daljno preteklost, se lahko naužijemo čistega zraka in obenem spočijemo; če se bo kateremu izmed nas cilj zazdel predač, pa nič za to. Do očarljivega mesteca Oprtalj vodi še nešteto prelepih kamnitih poti, v objemu Mediterana pa se nikoli nikomur ne sme preveč muditi.

Suzi Pertot

vobitno strugo, tako da bi bil njen tok spet naraven in bi lahko nudila prijetno zatočišče številnim pticam in drugim živalskim vrstam, med katerimi ne gre pozabiti avtohtone želve sklednice. Stari dokumenti govorijo, da so v antični dobi po Mirni plule do 10

ce, Parenzane. Mirna je tako izgubila svoj pomen kot prometnica in vsa njena pomorska zgodovina je tonila v pozabo. Malokdo še ve, da je bilo ob ustju Mirne nekoč drugo največje pristanišče severnega Jadrana, Porto Quietto, ki so mu bile po prometu kos samo Be-

Ponoven uspeh Tanje Romano

Po rekordih spet z nasmehom

Velika bojovnica je uresničila načrtovano revanšo. Tanja Romano je na svetovnem prvenstvu v umetnostnem kotalkanju v kraju Portimao na Portugalskem osvojila petnajsti medcelinski naslov. Po tem ko je lani v nemškem Freiburgu na osrednji tekmi, se pravi v prostem programu, zasedla drugo mesto in osvojila primat v kombinaciji, je letos ob takih že preverjenega flamenka iztržila zlato odličje v najbolj prestižni disciplini in bila druga v seštevku obveznih likov ter prostega spreda. Vse dogajanje se je tudi tokrat – tako kot lani – zgostilo okoli dvojboja med tržaško šampionko in njeno dvajse-

letno tekmičico iz Pescare v Abrucih, Deboro Sbei. Vzhajajoča zvezda italijanskega kotalkanja je lani prehitela Tanjo in ji sledila v

kombinaciji, v letošnji izvedbi pa sta se vlogi ponovno obrnili in Sbeieva je bila druga v prostem programu (potem ko je tesno vodila po shoutu) ter zmagovalka v kombinaciji.

Kljub načetim sklepom in mišičnim tkivom (zadnja leta jo vedno zmoti kaka poškodba, kar je za športnico s tako dolgim stažem tudi naravno) je skoraj 28-letna Romanova, naša najboljša športnica zadnjega desetletja, v letošnjem letu uspešno opravila trimesečne trde priprave in se na prizorišču tekmovalja predstavila optimistično razpoložena. Da lanska uveljavitev Deboro Sbei ni

bila muha enodnevnica, je potrdilo tudi portugalsko prvenstvo. Eksplozivna nasprotnica in reprezentančna kolegica (italijanska premoč v ženskem kotalkanju je že leta več kot očitna, od časov Traverse, Graziosijeve, pa Giulianinijeve, Cocchijeve v obveznih likih in danes Tranijeve ter Giuntijeve) je ponovno dokazala talent, tehnično in psihično pripravljenost za vrhunsko nastopanje. Kdor je kdaj videl v živo velika tekmovalja Tanje Romano, lahko ugotavlja, da je po letih Američanke Mulkeyjeve in Španke Sanchezove končno spet dobila pravega tekmeča (tudi naslednico?), kar jo brez dvoma na novo motivira. Tudi ta dejavnik nas zato, kljub previdnim izjavam zastavonoše openskega Poleta, navdaja z upanjem, da bo plavalosa varovanka trenerjev Mojmirja Kokorovca, Laure Ferretti, kondicijskega Andree Bientinesija in koreografa Sandra Guerre še za kakšno sezono nadaljevala aktivnost. Lani je večkratna prvakinja zadobila hud udarec in doživela večjo

ali manjšo krivico ocenjevalne komisije. Letošnja težava je bila (poleg neprimerne plošče, nad katero so se kotalkarice pritoževale) v tem, da se je morala Tanja v napetem ozračju oddolžiti za lanski delni neuspeh in jo je ta pritisk zelo bremenil. Odslej pa lahko Romanova menda res kotalka le sebi in občinstvu v zadovoljstvo. Če je taka, kot jo poznamo, bo želela sebi in javnosti vedno znova dokazovati svojo premoč, vendar vsaj brez tiste napečnosti, ki jo narekujejo želja po uveljavitvi, naskakovanje rekordov ali dolžnost popraviti slab vtis. Želimo si torej še naprej – če

bo tržaška šampionka hitrih kolesc le vztrajala na svoji športni poti, v kar verjamemo – vrhunskih dvobojev s Sbeievo (ali kako novo tekmo), vendar z nasmehom na obrazu in v užitek privrženecem (pred leti v polnem PalaEuru v Rimu jih ni bilo malo), ki si pridejo ogledat svetovno kotalkarsko legendo in specialistko z največjim številom prejetih trofejev v zgodovini tega napornega športa. Sama Tanja Romano je namreč po novem naslovu rekla, da je bil ta najtežji in da ni bila še nikoli tako srečna. Več na spletni strani: www.tanjaromano.com.

HC

S 1. strani "Naj petje vaše..."

Mlade zborovodkinje so zvečine premišljeno izbrale skladbe glede na zmogljivosti svojih pevcev. V glavnem so segle po slovenskih skladateljih (J. Bitenc, J. Jež, T. Habe, L. Kupper, F. Gačnik...), ki so uglašili besedila slovenskih avtorjev, tudi pesnice Ljubke Šorli; z izbiro njenih stihov so se stoletnici njenega rojstva poklonili tudi otroci, ki jih je kot učiteljica zelo ljubila in zanje napisala kar nekaj pesmi. Zazvenele so ljubke otroške pesmi, nežno zasnjane ali pa igrivo poskočne in hudomušne; nekatere so imele celo solistične dele. Ker

je Mala Cecilijanka posvečena sv. Ceciliji in Materi Božji, je devet zborov vključilo v program po eno ali več nabožnih pesmi. Ob napovedovanju lepe, sloke Tine Paljk so se zvrstili tile zbori: OPZ OŠ iz Romjana (pevovodkinja Lucija Lavrenčič Terpin, klavirska spremljava Zulejka Devetak); Mali otroški zbor F. B. Sedej, Števerjan (Martina Hlede, Martina Valentinčič); OPZ OŠ Josip Abram, Pevma (Marta Ferletič, Martina Valentinčič), s kar 40 člani; OPZ Rupa-Peč (Zulejka Devetak, Martina Ge-

reon); OPZ F. B. Sedej, Števerjan (Martina Hlede, Martina Valentinčič); MPZ Rupa-Peč (Zulejka Devetak, Martina Gereon); OPZ Štmaver (Nadja Kovic, Martina Valentinčič); OPZ Veseljaki, Doberdob (Lucija Lavrenčič Terpin, Zu-

Bogatec); Otroški zbor Plešivo (Martina Hlede, Martina Valentinčič); Mladinski zbor Ladja (Marja Feinig, Lucija Lavrenčič); Cerkevni OPZ Štandrež (Lucrezia Bogaro, Tiziana Zavadlav), Mladinska pevska skupina Kremenjak

Cerkveni OPZ Štandrež

OPZ osnovne šole J. Abram iz Pevme

lejka Devetak in Ivana Cotič – flavta); OPZ Sovodnje (Jana Drasič, Jelka Bogatec); OPZ Vrh Sv. Mihaela (Karen Ulian, Nika Cotič); Otroški zbor cerkve Kristusa Odrašenika Nova Gorica (Ana Faganel, Monika Bagon), tokratni gost iz Slovenije, ki je zapel tri nabožne pesmi: slovensko, črnsko duhovno in južnoameriško; OPZ Emil Komel, Gorica (Damijana Čevdek Jug, Dalia Vodice-klavir, Lucija Tavčar-flavta, Ivana Paljk-tolkala), ki se je pred-

stavlil tudi za zahtevna Alelujo W. A. Mozarta (iz moteta Exultate jubilate) in južnoafriško Singabahambayo, ki je navdušila poslušalce, tako da so jim pevci podarili še dodatek iz slovenske pevske zakladnice. Vsak zbor je iz rok Lucrezie Scaringella in Manuela Quaggiata prejel priložnostno darilo ZCPZ Gorica. Pred prvim zborovskim delom je spregovoril Walter Bandelj, pokrajinski predsednik SSO za Gorico, ki je poudaril, da je Mala Cecilijanka lep praznik in dragoceno darilo otrok za vso našo skupnost. Pohvalil je trud malih pevcev in njihovih pevovodij, ki ohranjajo

OPZ Vrh Sv. Mihaela

pevsko tradicijo, ter želel, da bi otroci še naprej prepevali, tudi ko bodo odrasli. Drugi del je uvedla Franka Žgavec, predsednica KCLB in pevovodkinja, ki je spomnila, da je v decembru mednarodni dan zborovskega petja. V duhu tega praznika je prav, "da v glasbi ne iščemo le oblikovne popolnosti in poustvarjalne lepote, ampak tudi, da z združenimi močmi slavimo solidarnost, mir in razumevanje". Prebrala je himno tega praznika, ki v verzih plemenito vabi k svobodi, bratstvu, dobremu, lepemu. Malo Cecilijanko so posnele kamere slovenskega programa deželne tretje mreže RAI.

pevsko tradicijo, ter želel, da bi otroci še naprej prepevali, tudi ko bodo odrasli. Drugi del je uvedla Franka Žgavec, predsednica KCLB in pevovodkinja, ki je spomnila, da je v decembru mednarodni dan zborovskega petja. V duhu tega praznika je prav, "da v glasbi ne iščemo le oblikovne popolnosti in poustvarjalne lepote, ampak tudi, da z združenimi močmi slavimo solidarnost, mir in razumevanje". Prebrala je himno tega praznika, ki v verzih plemenito vabi k svobodi, bratstvu, dobremu, lepemu. Malo Cecilijanko so posnele kamere slovenskega programa deželne tretje mreže RAI.

"NELLA VECCHIA FATTORIA C'È UNA NUOVA FATTORIA!"

KMETIJSTVO SE JE SPREMEMILO. PRIPOVEDUJ NAM O TEM ! POPIS 2010 SE JE ZAČEL

Tudi med že tradicionalnimi kulturami raste ena nova kultura. Kultura, ki ima svoje korenine v naši preteklosti, ampak se dan za dnem bogati z novimi tehnikami, novimi energijami in novimi idejami. Tudi zaradi tvojega dela. Iz teh razlogov potrebujemo tvoje mnenje, da razumemo katero smer je ubralo kmetijstvo v državi in s tem omogočimo razvoj učinkovitejših ukrepov za razvoj in konkurenčnost kmetijstva. Popisovalci že pristopajo k upraviteljem kmetij, da skupaj izpolnijo vprašalnik. Tisti, ki želite, pa ga lahko izpolnite kar preko spleta.

Numero Verde
800-098571

censimentoagricoltura.istat.it

 6° Censimento Generale
dell'Agricoltura | Istat
ZBIRAMO MNENJA, SEJEMO PRIHODNOST.

 REGIONE AUTONOMA
FRIULI VENEZIA GIULIA

www.censimentoagricoltura.fvg.it